

31/345

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 12
సంపుటము ౧౨

చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ ఆగస్టునెల 21-వ తేది శుక్ర వారము
శ్రీ క్రొధననామ సంవత్సరము, భాద్రపదమాస శుద్ధ ద్వితీయ ౨.

No. 120
సంచిక ౧౨౦

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. మౌనభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము న కలవిధ నొప్పులకు నంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పులు బారదోలును, పొట్లబోగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

ఈమందును దుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును
విజేతములలో కూడ వాడుచున్నారు

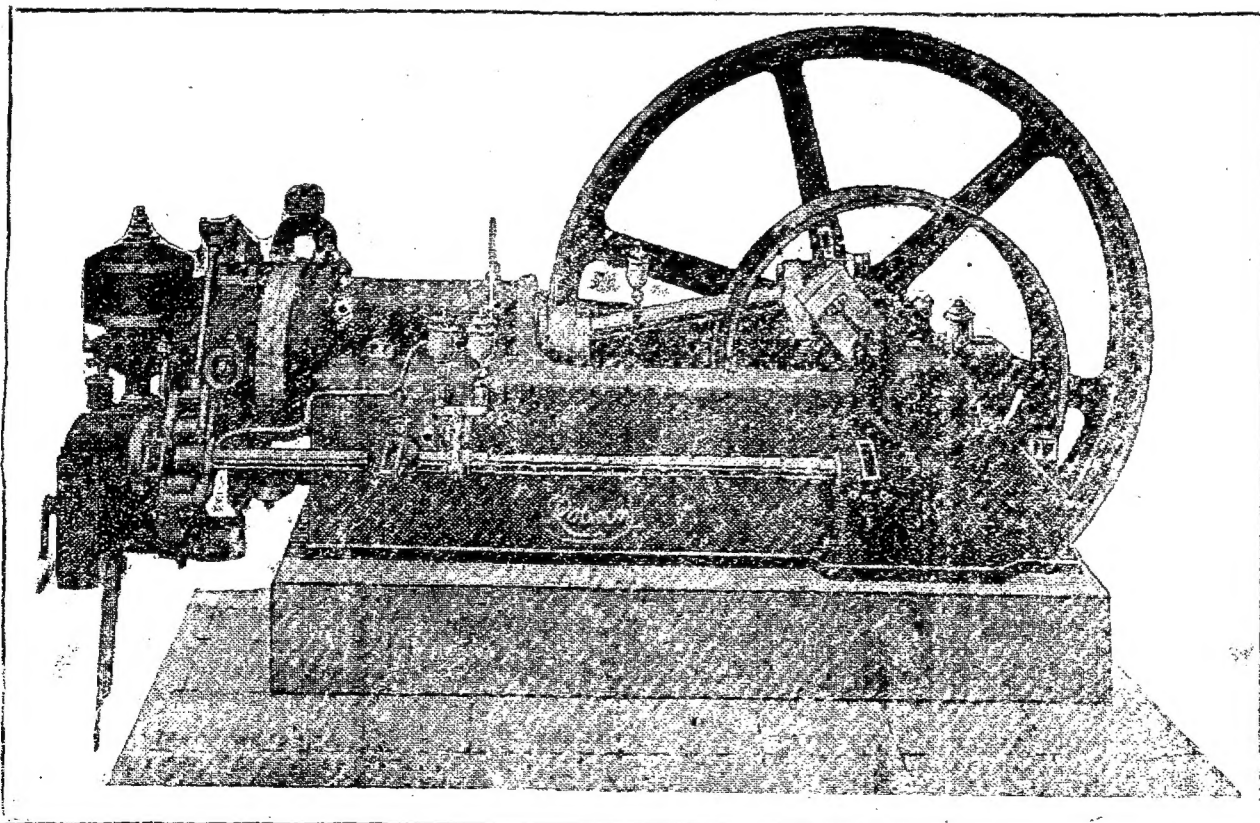

చక్కనిడబ్బితో సహా సీసా 1-కిర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కిర్పు 6-4-0. ప్రతీయింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు లేక, 109 ప్రేరిరోడ్డు ఫోర్టు బొంబాయి.

The Best and Up-to-date Engine in the Market

“రాబ్ నె” లాంగువ్లొక్ న్యూట్రెపు సెమిడి సెల్ క్రూడ్ ఆయిలు యింజనులు.

1460

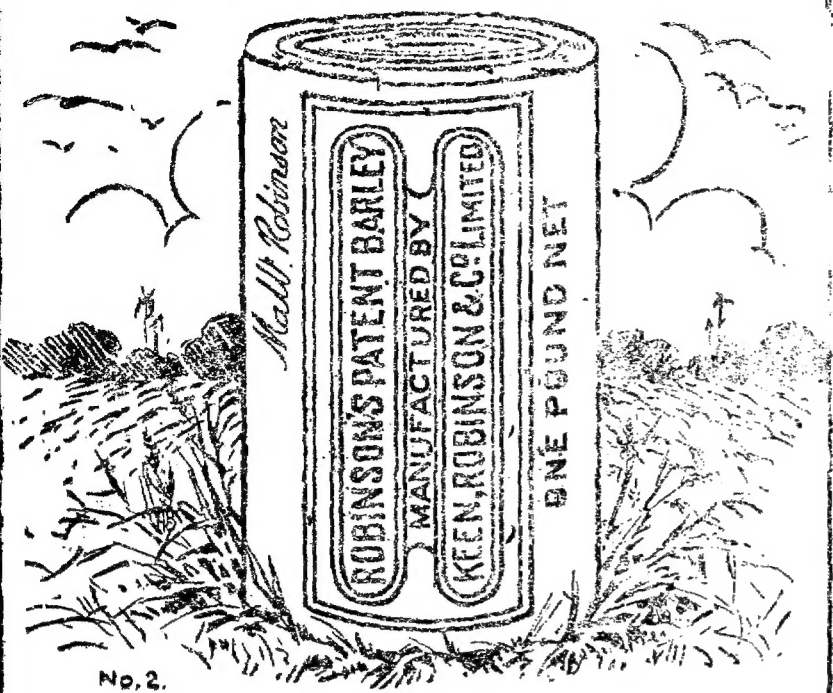
లోను లాగూటలో ప్రసిద్ధి చెందినవి. ఎంత మట్టి క్రూడ్ ఆయిలుతోనైనను చక్కగా పనిచేయును. ఆయిలు బహు తక్కువగా ఖర్చును
వేపరై జూను తగుచగా క్లికాచేయ నవసరములేదు. ఇంజనులు భారీవిగానున్నా, సామానులు బలముగాను,
ఔంతురు అధికముగానున్న వుండుటచే చాలకాలము చక్కగా పనిచేయును. ఇంజను నడిపించుటకు విశేష నేర్వోతనము అక్కరలేదు.
సోల్ యేజంటు:-

లండన్ ప్రేడింగు కంపెనీ, బెజవాడ (ఇండియా)

Telegrams "LAKSHMI" Bezwada.

(అన్ని రకముల మిల్లుసామానులు డై రెస్టుగా యింపొందెనే స్థానుముంచు వారు "రాబ్ నె" గ్యాసుయింజనులు, ప్లాంట్లకున్నా సోల్ యేజంటు.)

రాబిన్సన్ "పేటెంటు" బార్లీ

No. 2.

మిక్చిలి బాగ్ లో కో కో ప్రావీణ్యముతో వరిపోషణ, వైద్యసంబంధ మైన పోషణలు చేసినవారు వారి విద్యను గా

రాబిన్సన్ "పేటెంటు" బార్లీ

మానవానికి నిజముగా శ్రేష్ఠమైన వర్తమానముగా చేరినది. దీక్షకులును వాహన రాబిన్సన్ "పేటెంటు" బార్లీతో తమకు చేరువైనదిగా అని తేలిక అల్పకాలమున తీసుకొనుమంది వారికి మంచిలను గలుగుటచే గాక తప్పక దీక్షలకు పాలు ధారాళముగా యివ్వగలుగుదురు.

ఇకక యే అపోషణ తీసుకొనుటకు తేలికపట్టి వ్యాధిగ్రస్తులకు దుప్పలకు రాబిన్సన్ "పేటెంటు" బార్లీతో తమకు చేరువైనదిగా గంజీగాని లేక అల్పకాలముగాని శ్రేష్ఠమైన ఆహారము.

జ్వరముచే బాధపడుచున్నట్టి వారు రాబిన్సన్

"పేటెంటు" బార్లీతో చేయబడిన గంజీని పుచ్చుకొన అది తక్షణమునకు, కడుపుకు చల్లకనుమిస్తుట వారితో తెలియును. మాత్ర నితరమైన వ్యాధులు లేక పేద సంబంధమైన వ్యాధులు గలవారికి రాబిన్సన్ "పేటెంటు" బార్లీతో తయారుచేయబడిన గంజీ కంటే శ్రేష్ఠమైన ఆహార మెదయును లేదు.

నేనది కాలమునందు ముందుగా, కొంచము నిమగ్నము చేర్చి తీసుకొనుట తగినది. అయితే అది రాబిన్సన్ "పేటెంటు" బార్లీగా నే యుండునని. పలుమారు నీవునున్నముతో కలకలసి, పురిమగునున్న పెకల్ బార్లీని వాడుటను మానుడు.

వరప్రసాదము

AMRUTANJANA

అమృతాంజనము

अमृतं ज्ञानं

అమృతాంజనము.

అమృతాంజనము

వందభాషచీమచికొని

న మోసముగలుగుదు

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు

వరమామృతము

తలనొప్పులమాన్పును

వాయుపోట్లబాపును,

పార్శ్వపు నొప్పుల

బారదోలును.

వనమాలికచే

హిందూదేశమందు

తయారుచేయబడు

మంచిమందు

నువాసనగలిగియుండుట

చక్కనిదబ్బితోనహా

సీసా1-కి 0-10 0 అణాలు

మాత్రమే

అమృతాంజనము డిపో,

బొంబాయి

లేక

మదరాసు.

ఫోర్టు సెంటు జారి గెజెటు

(మంగళవారము 18 తేది)

పట్టికశాఖ

భారత కాపనసంఘ సభ్యులుగా యాదిగవహరిన ప్రభుత్వమువారు నియమించిరి. డి॥ బి॥ తిరునలంకడి విజయరావు వాచారిగారు, వి. పాండురంగరావుగారు.

వివాహపు లై సెన్సులు

కడపజిల్లాయందు బచ్చేలుతాలూకాలో బందారి ల్యాకు గారికిని, ముడుమల ఇశాకుగారికిని ప్రైవేటువెండిండ్లు చేయించు అధికార మిచ్చిరి.

అభివృద్ధిశాఖ

హెచ్. టైరుమకొగారిని ఫిఫ్త ఫారమ్ కన్నర్వేటరుగా ఖాయముజేసిరి.

అసిస్టెంటు ఇంజనీరు నేతురావయ్యగారిని జయపురం సబుడివిజననందు నియమించిరి.

స్థానిక స్వపరిపాలనశాఖ

డి. నాగరాజకొగారిని గవర్న మెంటు దేశీయవైద్యపాఠశాలయందు ప్ర ఫెసరుగి నియమించిరి.

టి. కృష్ణను వివాసముగారిని జనరలు ఆఫ్సర్ లో నియమించిరి.

కెప్టె. జగన్నాథ బాలకృష్ణ వైద్య వి. ఎమ్. ఎస్. గారిని జనరలు ఆఫ్సర్ లో తాత్కాలికముగ నియమించిరి.

బల్లారి పురపాలకసంఘ సభ్యునిగా ఇ. డి. మార్తెనుగారిని నియమించిరి.

విశాఖపట్నం పురపాలక సంఘమునందు ఎం. మన్యూను సాహెబుగారిని సభ్యునిగ నియమించిరి.

మునిసిపలు బోర్డు స్కూల్స్ లో విద్యార్థుల స్కూలు జీతమునందు మాటికి 10 వంతు తగ్గింపువచ్చు నని స్థానికసంఘములకు ప్రభుత్వమువారు నూచించియుండిరి. నిమ్మబాతులవారికి నగము జీతములు పుచ్చుకొనవచ్చునని అదివరకు దెలిపినది కాక యిది పైగా నోసంగిన సౌకర్యము.

అనంతపురం జిల్లాబోర్డు ఉపాధ్యక్షులుగ సి. ఓలికెడ్డిగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

కడపజిల్లాబోర్డు ఉపాధ్యక్షులుగ ఎల్. రంగారెడ్డిగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

పి. లక్ష్మీనరసింహాశ్రమిగారిని, మహమ్మదు అబ్దులు గనీ సాహెబుగారిని కృష్ణజిల్లాబోర్డు సభ్యులుగ నందిగామ తాలూకాబోర్డువారు ఎన్నుకొనిరి.

పెద్దాపురం తాలూకానుండి గోదావరి (తూర్పు) జిల్లా బోర్డు సభ్యులుగ యాదిగవహరు ఎన్నుకొనబడిరి. జి. వరహాలయ్యనాయుడుగారు, డి. వెంకట్రావుగారు, తోట నుబ్బారావునాయుడుగారు.

పితాపురంనుండి యా దిగువవారు జి. బో. సభ్యులుగా ఎన్నుకొనబడిరి. కోకా వెంకటసుబ్బారావు నాయుడుగారు, ఎల్. సితారావయ్యపంతులుగారు, ఎస్. భావ్యకార్యులుగారు. నంద్యాల పురపాలక సంఘసభ్యునిగ దడిఖాను పిరాని సాహెబుగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

ఒంగోలు పురపాలకసంఘమునందు వసుమద్దీను సాహెబు గారు సభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

పాలకొల్లు పురపాలకసంఘ ఉపాధ్యక్షునిగ మోవర్ల వెంకటసుబ్బారావునాయుడుగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

విద్యాశాఖ

భా. సా. వి. మొహి ఉద్దీనుఖాను లోడిసాహెబుగారిని సెంటు సభ్యునిగను అఫిలియేటెడు కాలేజి కాన్సిలు సభ్యుని గను నియమించిరి.

వి. రామకృష్ణరావుగారు (కాకినాడ) అకెడెమిక్ కాన్సిలు సభ్యునిగను, ఎ. రామచంద్రారావుగారు (బరంపురం) అఫిలియేటెడు కాలేజీ కాన్సిలునకు సభ్యులుగను ఎన్నుకొనబడిరి.

పట్టికమర్సు

ఆర్. అన్నాదురే అయ్యంగారిని యలమంచిలి సబ్డివిజను అసిస్టెంటు ఇంజనీరుగా నియమించిరి.

కె. నాజర్ ద్విగారిని గోదావరి డివిజనునందు అ.ఇంజనీరుగ నియమించిరి.

న్యాయశాఖ

కాకినాడల్లా మనసబు మ. జూరర్ డ్విగ సాహెబు గారికి స్కూలుకాజ్ బోర్డు జడ్జి అధికార మిచ్చిరి.

శ్రీ కృష్ణ జన్మాష్టమి నాటికి

భగవంతుని పూజచేయుటకై చొక్క-పు వెండిలో తయారు చేయబడిన శ్రీ కృష్ణవిగ్రహములు:—

నెల 1 కి 0-14-0,
2-0-0, 3-8-0,
5-0-0.

వి నాయక చతుర్థి నాటికి

వెండి వినాయక

విగ్రహములు:—

ప్రభావళితేవి రు 2-0-0,
3-8-0, 5-0-0.
ప్రభావళిగలవి రు 6-0-0,
10-0-0, 15-0-0.

తెల్లిగం: "జయలక్ష్మి" పెంకుభారు.

వలయువారు తక్షణము వ్రాయుడు.

(2165)

ఇండియన్ జ్యూయలరీ మార్కు, పోస్టుబాక్సు, లై సెం 40.

నగర్ రేట, పెంకుభారుసిటి.

మహర్షిదేవేంద్రనాథ ఠాకూర్ గారి స్వీయచరిత్రము

(గంకర్ రే: మొక్కపాటి రామకూర్ గారు)

ప్రతివ్యక్తియు ముఖ్యముగా చదువ దగినది. 214 పేజీలు నిండుక్యాలికోబైండు ఛెడర్ వైటు కాగితములు

రామదాసు 0-10-0 గాలనముకి నాలకము 0-12-0
లేక కృత చరిత్ర (ప్రొఫ్యుసర్లు ప్రత్యేకము) 3-0-0 ఆంధ్ర త్పత్రియు 0-12-0
వేదన (ప్రొఫ్యుసర్లు) 1-4-0 వేదన (వేదన) 1-12-0

తరాలపెట్టె నెం 212, ఆంధ్రప్రదేశ్ కాకర్యాలయము, 6, 7 తంబు శెట్టిగిది, మద్రాసు.

ధర రు 2 8 పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.

మద్రాసు మార్కెట్ రిపోర్టు

(21-8-25)

జవ్వనరకులు

ఇరువదిగజుల "పిన్" ధరలు

కాకికమ్మలు—22 X 22 ముగిసమార్కు (ఎ)

రు 10-6 (బి) రు 11-10. సరాసరిరకము. రు 10-6.

కాకికమ్మలు—22 X 22 వేరు రకములు (బి)

రు 11-4 సరాసరిరకము. రు 10-2.

తెలుపుముల్లు—1708 రు 15-3;—గ్రాన్ 9000

రు 15-4; ఎఫ్. ఎఫ్. 78 రు 11-4; డి. సి. 78 రు 11-12;

7578 రు 13-6; 9978 రు 11-4; 88-588 రు 16-4; బి. సి.

78 రు 11-8; 880 రు 11-2; 2903 రు 10-2; 8978

రు 11-4.

నూలు

40 నెంబరు, సీమ (5 పానులకట్టు) —ట్రాక్ రు 6-7;

చలున రు 7-15; పచ్చగట్టు రు 9-12; పడన రు 9-4; కాళి

రు 9-13; సవరన రు 9-6.

40 నెంబరు జపాను (పదిపానుల కట్టు) —నత్తరము

రు 13; భూగోళము రు 12-8; నీలపరన రు 12-6.

60 నెంబరు సీమ (5 పానులకట్టు) — ; అడక తెర

రు 19-8; నెమలి రు 19-10; "నట్" రు 18-10; గొడ్డగ

రు 11-9; గడ్డిబండి రు 11-10; ఎడ్డుగడియారము రు 11-9;

నీలమువేటుకాడు రు 11-8; పెనపలు రు 11-8.

60 నెంబరు జపాను (పదిపానులకట్టు) — భూగోళము

రు 18-8; నీలంచేప రు 21-8.

లోహములు

ఇనుము:— బెల్లియను చల్లకమ్మలు ఒక బారునకు ధర

రు 80;

ఇత్తడిరేకు:— ఇంగ్లీషు రు 268; జర్మను (డిబ్బిమాన్)

రు 266; రాగిరేకు రు 284;

టిక్ రేకు:— (90 మొదలు 95 వరకు ఉన్న కేస్ ఒకటికి)

రు 20;

కరాయి పెంకురేకు:— 24 "గేజి" 6" 7" 9" రు 15-0;

8" రు 15-4; 10" రు 15-4;

సిమెంట్

పీపాకుల:— గిల్లింగ్ హామ్ చెయ్యిమార్కు రు 11-12;

నార్తే ఆవుమార్కు రు 10-8; "బస్-చే" రు 11-0; జర్మని

నెమలి రు 10-8; తాళముచెయ్యి రు 9-10;

రంగులు

హండ్ డెడ్ నైట్ పీపాధర

అలిజరైన్:— 20% ఆవుమార్కు రు 72; 20% తొట్టి

కృష్ణము రు 74; 20% సింహము రు 78; 20% నల్లు గట్టి

ములు రు 71.

"బైక్రాపేట్ పాటాష్" హండ్ డెడ్ నైట్ ధర 88-4.

చక్కెర

జావాసిద్ధుసరకు మాట ఒకటికి ధర రు 80-14

నాయిదాధరలు:— అగస్టు రు 80-12; సెప్టెంబరు రు

80-0; అక్టోబరు రు 80-2; నవంబరు, డిసెంబరు రు 80-2;

వేరు సెనగ పప్పులు

ఇంగ్లీషు పుట్టికి గిడ్డంగిధరలు:— "మిషిన్" రు 61;

సాదా రు 58.

మర్సల్స్ ధరలు:— "మిషిన్" పాను 25-5; సాదా

పాను 24-10;

ఆముదపుగంజలు

164 పానుల బస్తా గిడ్డంగివల రు 18-10.

వేరుసెనగనూనె

"నెక్కు" రు 132; "నెస్" రు 130;

ఆముదము

రు 120; (గానుగధర)

వెల్లింగ్టన్ సినిమా

15-8-25 శనివారమునుండి, 21-8-25 తేది శుక్రవారమువరకు

ఉత్సాహమును గలిగించు సినియల్

రైడర్స్ ఆఫ్ ది స్ట్రెయిన్స్

జాక్ పెట్టిన్, మారిస్ మిల్లునారిసాహసకాగ్యములు చూడతినది

ప్రేమ, భయంకరమైన ప్రయాణము, కుట్రలు, గం

ర్వాలులు మొదలగునవి గలిగిన ఒక అద్భుతకథ.

బంగాల వెండినగలు

ఏవి కావలసినను మావద్ద సిద్ధముగానున్నవి

మాకు చిన్నివి పెద్దవి అను వ్యత్యాసము లేదు. కష్టము నుండి మాకు ఆనందము కలుగును. పెద్దవిని చిన్నిగాను చిన్నివానిని పెద్దగాను గొలుచుచు వ్యత్యాసముండదు. ఎంతకాలము గడిచినా మార్పుతో మన మానస్తే తీసిన నగలను తెచ్చిన అప్పటి బజారుగానట్టి వైక విచ్చేదిము అర్థమైన తృప్తిరముగా లేదు. సారయ్యో నగలు యిచ్చెదము. లేక వైకము కావలసింది తిగి వాప సిచ్చెదము. సవరిం బ గావకు సీమవెండికి పూచించెదము. యితే తెలుపవలె! మా కాతాదా లకు కృషిలిగించుటయే మా ముఖ్య ఉద్దేశము. 172 పులుగుల విచిత్రమైన క్యాలరూరు రు. 1-0-0

ఇదివరలో మా ప్రదర్శనశాలకు రానివారు ఒకదఫా రాగోరెదము

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురు శామి శెట్టి కంపెనీ

నగలవ రకులు, 25, నైనాబజారు, మద్రాసు

గుణములలో శ్రేష్టము! బజారునందలి రకములన్నిటికంటె మేలైనది!! వెలలో నరసము!!

రాజేశ్వరి

బొర కృష్ణబుచ్చి

చర్మవ్యాధులకు

వజ్రాయుధము

మైనపునత్తులు, అన్ని రకముల సబ్బులు కూడ దొరుకును. అన్ని స్థలములలో ఏజెంట్లు కావలెను.

ఆర్. ఆర్. సోఫ్ అండ్ క్యాండిల్ వర్క్స్. బెజవాడ.

క్రీరబలాత్మలము

ముక్త్యాలరాజుగారు బహుధనము వ్యయించి, తమ సంస్థానవైద్యులలో తగుగుర్రుయించి అందరికి లభ్యమగునట్లు చేసెవారు. ఈతైలు అన్ని వాతవ్యాధులను బోగొట్టును. వనోవ్యాధిగలవారలకు, పితృప్రకృతిగలవారికి మిక్కిలి మంచిది. వరములకు బలమునుగలిగించి శరీరదౌర్బలమును పెంపొందించును. చచ్చుబడిన శరీరము గలవారికి, సుఖవ్యాధులచే బాధపడి సంభోగశక్తి కోల్పోయినవారికి మంచిది. వాతరోగులు అనేకమంది దీనిని నేవించి విముక్తులయ్యువారు. మాయనుభవము. వాతవ్యాధులకు ఇంతటి మందులేదని నమ్మకము నుదిరినది. ద్వాదశ కోమగురుగూడ మెచ్చుకొన్నారనటను బట్టి దీని ప్రాశస్త్యము తెలియ గలదు. సంస్కారాధ్యక్షునుబట్టి మూడువిధములుగా తయారుచేయబడినది. తాహతునుబట్టి ఏకావలసిన వారు దానిని తెప్పించుకొనవచ్చును. జీవనము వాడువిధము వందలలో పంపబడును. ఇది కైమర్దనమునకే గాక లోహానికి పుచ్చుకొనుటకు నుపయోగించును. 7 సాల్లు ఆన ర్తితమైనది. 4 అవున్సులు 2-0-0. 21 సారి ఆన ర్తితమయినది 4 అవున్సులు 5-0-0. 101 సారి ఆన ర్తితమయినది 1 అవున్సు 3-0-0 4 అవున్సులు 12-0-0 ఎక్కువగా తీసికొనువారికి కమిషను రేటు: పొప్టాకర్లు వేరు. అడ్రసు:— మేనేజరు, ఆర్వర సాయనశాల, ముక్త్యాల, కృష్ణాజిల్లా.

అశ్వన్ | అశ్వగంధిచే తయారుచేయబడిన సంజీ

బలహీనమైన నరములకు, దుర్బలమైన మెదడుకు, బలములేని కంఠరము కు, ఈ ఆ మో ఘ మైన ఔషధము

శతావరి, బిల్వ, తల్పూభానా, గ్లిసెరొఫాస్ఫరేటులు, ఇతర మూములు ఓషధులుచేర్చి తయారుచేయబడినది. అందుచే కలిగిన దుర్బలత్వమునకు ఇది తప్పక మంచి గుణ మిచ్చును.

ఇది రహస్యమైన ఔషధముకాదు. కావలసినవారు వ్రాసిన ఔషధము సూత్రముకూడ తెలుపబడును.

1591

ఆంధ్రపత్రిక చందాదారులకు మాత్రము

ఒక నెలవరకు మాత్రము

ఒకగోడకు తగ్గించు గడియారమును; చేతిలో ధరించు 18 కారెలు గోల్డుగోల్డు వన్నెగల గడియారము తోలుపట్టుతో హా ఒకనెలముత్రము యిచ్చుచున్నాము.

యా రెండును అయిదు సంవత్సరములు వరకు ఉత్తరవానము? మిక్కిలి విలువగలది త్వరపడుదు. ఈ రెండును తెప్పిన వారియొక్క రూము నొకటే దుర్లభము.

ప్రత్యేకముగ గోడకు తగ్గించు హామీకా రెనలేటరు ధర రూ. 5-0-0 18 కారెలు వన్నెగల చేతికికట్టుకొను గడియారము 7-0-0

విలాసము:— కష్టము వాచికంపెనీ, తపాలుపెట్టు 265 మదరాసు

పండిత నెహ్రూగారి నాయకత్వము

విశేషప్రతికాభిప్రాయములు

భారతదేశపు పరిస్థితులు (మాంచెప్పరు గార్డియన్)

పండిత నెహ్రూగారు భారతదేశము చేరుకొని వారు స్వ రాజ్యపక్షమునందొక కొత్తమార్పును గుర్తించగలరు. పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారి పుట్టి చాపక్షమునకు నాయకులు. గాంధీగారు అంతమొందవలయుననియు, రాజకీయముగ అభివృద్ధిగాంచుటకు కావలసిన సుపయోగించవలయుననియు మీరు వాదించుచుండెడివారు గాంధీగారు తమతమ పరిశ్రమలను ఉపసంహరించుకొనునట్లు పండిత నెహ్రూగారు చేయగలిగిరి. ఇంతవరకు గాంధీగారి విధానము భారత రాజకీయనాయకులకు ఎంతమాత్రము రుచించినదనను దానినే అనుసరించుచుండిరి. ప్రతిదినము కొంతకాలము రాటుముపై నూలుతీయుచుండిరి. ధర్మపురుషులను కీ॥ శే॥ సి. ఆర్. దాసుగారు దౌర్జన్యమును ఖండించిరి. దానిలోపాలు గౌరవకరమగు మరలపై ప్రభుత్వమునాటిలో కలసి పనిచేయుట ఉచితమని నూచించిరి. మరణించిన నాయకుని సిద్ధాంతములను స్వరాజ్యపక్షమువారు అంగీకరించిరి. గాంధీపక్షము, స్వరాజ్యపక్షము, మిశ్రవాదులకును గల భేదములను అంతమొందించి ఈసంవత్సరమున అన్ని పక్షములవారి ఆదరణను జేసేయమహాసభను సమావేశపరచు స్వరాజ్యపక్షమువారు పూనికొని యున్నారు.

* * * *

నేషను పత్రిక

భారతదేశపు పరిస్థితులు క్రొత్తగ మారుచున్నవి. అలహాబాదు వాస్తవ్యులు పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు స్వరాజ్యపక్షపు నాయకులుగ నియమింపబడిరి. ఈనియామకమును గాంధీగారు ఆమోదించుచున్నారు. అన్ని రాజకీయ పక్షములను కాలగ్రహనందు చేర్చుటకై మీరు పూనుకొనియున్నారు. ఇట్టి అనుకూల పరిణామమునకు గాంధీగారు కూడ తోడ్పడుచున్నారు. కాంగ్రెసు సభ్యులందరు ప్రతిదినము నూలు వడకవలయునను మరలకు రద్దుచేయుటకు గాంధీగారు అంగీకరించుచున్నారు. నెహ్రూగారు స్వరాజ్యపక్షపు నాయకుడగుటచే గాంధీగారి కార్యక్రమములకు పాటింపక తన ఉద్దేశములు నెరవేరుటకై ప్రత్యేకముగ పనిచేయవచ్చును. ఇంతేకాక దాసుగారు తమ జీవితపు అంత్యదశయందు ప్రారంభించిన కార్యక్రమమును కొనసాగించ నెహ్రూగారు పూనుకొనెదరని ప్రకటింపబడినది. దాసుగారు దౌర్జన్యమును ఖండించి బెంగాలు ప్రభుత్వమునాటిలో కలిసి పనిచేయుట కొందరమును మాపిరి స్వరాజ్యపక్షమువారు సహకారమునకు గడంగుటకు అవకాశ మేర్పడినది.

* * * *

స్వరాజ్యపక్షము వారేమిచేయుదురు?

[న్యూస్ పేపర్లుమెను]

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు సి. ఆర్. దాసుగారి స్థానము స్వరాజ్యపక్షపు నాయకుడుగ పేర్కొనబడుట సంతోషకరముగ విషయము. పండిత నెహ్రూగారు గొప్ప అనుభవముగల రాజకీయనాయకుడు. అతివాదులలో నొకరు కాదు. సహజముగ వారు చట్టసమృత్తముగు ఆందోళనము నభిమానించు వారైనను ఇటీవల విపరీత రాజకీయ సిద్ధాంతములను సహించుచుండిరి. సి. ఆర్. దాసుగారి ప్రతిఘటన విధానము నిష్ప్రయోజనమైన దని ప్రజలు గుర్తెగురుచున్నారు. సి. ఆర్. దాసుగారే తమ విధానమును మార్చుకొన ఉద్దేశించుచుండిరి. గాంధీగారి విధానము నెప్పుడు ఆమోదించియుండలేదు. కొత్తమార్పు అభిలషించుచున్న భారతీయుల కిప్పుడు నెహ్రూగారు నాయకులగుట ఒకపశేషము. నూలుచందా మరలను రద్దుచేయుటకై గాంధీగారు అంగీకరించి నెహ్రూగారికి కొంత ఆనుకూలపరిస్థితులను కలుగజేసినారు. కడచిన సంవత్సరము నూలుచందాను స్వరాజ్యపక్షమువారు అంగీకరించిరిగాని మహాత్మునకు సంకల్పప్రకటనలుగ జేయవలయునను ఉద్దేశముతో మాత్రమే వారట్లు చేసిరి. దాసుగారు మరణించుటకు పూర్వము ధర్మపురుషులందు

నూచించిన విధించిన క్రొత్తమార్పును వాల్చునట్లు స్వరాజ్యపక్షమువారు, పక్షపునాయకుడు పూనుకొనవలయున్నది. ప్రభుత్వమునాటిలో సహకారము గడంగుట కొకమార్గము ఆ ఉపన్యాసమున నూచింపబడినది. కాని నెహ్రూగారిటీవల నుమాత్మునికి వ్రాసినజాబులో సహకారమునకు గడంగుటయమై ఎట్టిప్రస్తావనలేదు. కాని 'బ్యాంక్లను గుర్తెగుగ అధికారముదాంధులగు ప్రభుత్వమువారి నెవరించు' విషయమై నెహ్రూగారు అధికముగ వ్రాసియున్నారు. భారతనాయకులు ప్రభుత్వమునాటిలో కలసి పనిచేయవలయునని బ్యాంక్-పాడ్ ప్రభువుగారు కోరుచున్నారు. ఇటీవలి పరిస్థితులలో పండిత నెహ్రూగారిచే ఖరీదప్రభువుగారి ఉత్సాహమును చల్లార్చగలదు. బెంగాలులో ఇండిపెండెంటు పక్షమువారు మరల పాత్రల నియామకమును ఆశించుచున్నారు. తమబాధ్యులను నిర్వహింపగలిగి మంత్రులను దొరికినవంత్రులను నియమించుటకు ట్టును ప్రభువుగారి కట్టి ఆక్షేపణయొందుదు.

* * * *

దైవార్థ పరిపాలనము

సర్ మైకేలు ఓడ్వయరుగారి గ్రంథము-

నేషను పత్రిక విమర్శన

[సర్ మైకేలు ఓడ్వయరుగారు భారతదేశము విషయమై ఒక పుస్తకమును ప్రకటించిరి. నేషను పత్రిక ఈ గ్రంథమును విమర్శించుచు ఓడ్వయరుగారి పరిపాలనమును తీవ్రముగ ఖండించెను. అందుపై ఓడ్వయరుగారు నేషను పత్రికకు పంపిన జాబు నీదిగున ప్రకటించుచున్నాము.]

నా పుస్తకముపై మీరు గావించిన విమర్శనను గరించి కొంతవాయుటకు అవకాశ మివ్వగోరుచున్నాను. నన్ను నా పరిపాలనమును విమర్శకుడు తీవ్రముగ ఖండించుచున్నాడు. ఈ విషయమై నేనేమియు అధికము వ్రాయుపూనుకొనలేదు. నా అభిప్రాయములనావి; విమర్శకుని అభిప్రాయములు విమర్శకునివి. కాని విమర్శకుడు తన అభిప్రాయముల కై ఆధారము చూపలేదు. నా అభిప్రాయములకు నేను కారణములను చూపియుంటినిగాని విమర్శకుడు ఆకారణములను గమనించలేదు.

కాని పంజాబు పౌరుల రాజభక్తి ధైర్యసాహసములను సంకేతించుచు విమర్శకుడు వ్రాసిన వ్రాతలకు నేను సహించజాలను. యుద్ధసమయమున రిలక్షులైనైకులను పంజాబునందు సమకూర్చుటకు నేను పూనుకొనినట్లుగను, లక్షల కొలది పంజాబీ ప్రజలు నాకేవిధానము ఆమోదించలేదనియు వ్రాయబడినది. 1919 సంవత్సరపు పంజాబు అల్లరుల కిదియే కారణమనికూడ విమర్శకుడు నూచించెను.

ఈవిషయమునకు సంబంధించిన వివరములన్నియు ఎన్ని యోషార్యాయములు బయలుపెట్టబడినను విమర్శకుడు ఈవిధమున పక్షపాతమును దురభిప్రాయమును ప్రకటించుట ఆశ్చర్యముకలుగజేయుచున్నది. నైకులను అధికముగ చేర్చుటకై పంజాబునందు అశాంతి ఏర్పడెననియు, ఈఅశాంతియే 1919 సంవత్సరమున అల్లరులకు పరిణమించె ననియు భారత అతివాద నాయకులు కొందరు 1919 సంవత్సరమున బ్రిటిషువారై పత్రికలయందు వ్యాసములను ప్రకటించిరి. ఆసమయమున ఈవిషయమై గొప్ప వివాదము జరిగి ఈనేరాలోపల నిరాధారమైన దని రుజువయ్యెను. నైకులనుచేర్చు విషయమై శ్రద్ధతో పనిచేసిన పంజాబీనాయకులే ఈనిందాలోపల అసత్యమైన దని ప్రకటించిరి. అప్పుడు లండనుపత్రికలు తూమపణలను ప్రకటించెను. హంటరుకుమిటివారి విషయమై సంపూర్ణముగ పరిశీలించి మెజారిటీ నివేదికమునకు దిట్లు వ్రాసిరి:—

“నైకులనుచేర్చు విషయమై పంజాబు ప్రభుత్వము వారు అవలంబించుచున్న పద్ధతుల పంజాబు అశాంతికి కారణమునికొందరు నూచించిరి. ఈనూచనకు ఎట్టి ఆధారము లేదని రుజువయినది. యుద్ధసమయమున నైకులను చేర్చు విషయమై పంజాబు ప్రశంసనీయుముగ పనిచేసినది. నైకులు గ్రామాంతరముల నుండియే అధికముగ వచ్చిరి. అల్లరులు నగరములందు జరిగెను. నగరవాస్తవ్యులనుండి నైకులుగ చేరిన వారి సంఖ్య మిగల స్వల్పముగ నుండెను. అల్లరులు జరుగునప్పటికి దాదాపు లక్షమంది నైకులు యుద్ధమునుండి తిరిగి తమ గ్రామములకు వచ్చియుండిరి. మీరు అతివాదుల ఆందోళనము పట్ల ఎట్టి సానుభూతి చూపలేదు”

పంజాబు అల్లరుల సంధర్భమున దాదాపు 1800 మంది శిక్షింపబడిరి. వీరిలో పదిమంది కూడ నైకులు లేరు. నగరములందున్న విద్యార్థులు మాత్రమే ఈవిప్లవ కార్యములకు పూను

కొనిరి. ప్రజాసమూహము రాజభక్తి పూరితముగ నే యుండెను. మెజారిటీ రిపోర్టును భారత న్యాయవాద ప్రముఖులు మువ్వురు తయారుచేసిరి. వారుకూడ ఈవిషయమున మెజారిటీ వారి అభిప్రాయములతో నేకీభవించిరి. ఇండియా ప్రభుత్వము వారు సార్వభౌముని ప్రభుత్వమువారు కూడ ఇదేవిధమున అభిప్రాయపడిరి.

1924 సంవత్సరమున ఇట్టి అసత్య నేరాలోపల గావించుచు ఒక గ్రంథమును ప్రకటించిన భారతీయ ప్రముఖునిపై నేను మాననప్రభు కేసు లేగా; బ్రిటిషు న్యాయస్థానమువారు ఆనేరాలోపలన్నియు అసత్యములని తీర్పుచెప్పి పరిహారముగ గొప్ప మొత్తము నిప్పించిరి. నన్ను దూషించుచు వ్రాయబడిన విషయములకు సమాధానమువ్రాయ నేను పూనుకొనను. కాని ధైర్యసాహసములుగల పంజాబు ప్రజలను తిరస్కరించుటను నేను సహించజాలను. నాకు చూడ విమర్శకుడు గాంధీగారిపై అభిమానము గలవాడగు చుచున్నది. గాంధీగారితో అనుచరులలో నొకరు కలకత్తాయందు ప్రకటించు సత్వంటు పత్రికయం దీవిషయమై ఏమివ్రాయబడినదో విమర్శకుడుచూడగోరుచున్నాను:—“ఇంగ్లండు ప్రజాభిప్రాయము సర్ మైకేలు ఓడ్వయరుగారి చర్యలను ఆమోదించుచున్నది. బ్రిటిషు న్యాయస్థానమువారు ఓడ్వయరుగారికి న్యాయము కలుగజేసిరి. త్వరపడి పుస్తకము వ్రాసినందులకు సర్ శంకరనాథుగారు శిక్ష ననుభవించుచున్నారు”. నా పుస్తకమునందలి 19 వ ప్రకరణమును విమర్శకుడు చదివిన సర్ శంకరనాథుగారి వాచముననే విమర్శకుడు పొరపాటు పడి యుండడు. విమర్శకుడుగాని విమర్శకుని పక్షమున మీరుగాని పంజాబు ప్రజల గౌరవమునకు హానికరమును నూచవల సుపసంహరించుకొనెదరని నమ్ముచున్నాను.

నేషను పత్రికా సంపాదకుని సమాధానము

(ఈలేఖను ప్రకటించుచు నేషను పత్రికాధిపతి ఈక్రింది విధమున వ్రాసెను.)

నైకులను చేర్చుటకును పంజాబు నందలి అశాంతికిది యెట్టి సంబంధములేదని రుజువైనది. ఈ విషయమై విమర్శకుడు పొరపాటు పడినందులకు చింతిల్లుచున్నాము. కాని సర్ ఓడ్వయరుగారు తన గ్రంథమునందే ఇట్లు వ్రాసిరి:—“నైకులను చేర్చుటకై ప్రభుత్వమంతయు పనిచేయుచుండెను” ఈమాటలవల్ల ప్రభుత్వవిధానము ప్రజల అశాంతికి తోడ్పడెనని ఊహింపవలసినదెచ్చెను. విమర్శకునిపట్ల సర్ మైకేలు ఓడ్వయరుగారు పక్షపాతము; దురభిమానము ఆరోపించుచున్నారు. ఇది ఓడ్వయరుగారి భ్రమ. విమర్శకుడు గాంధీగారి శిష్యుడుగ నుండనో పునఃఓడ్వయరుగారు వ్రాయుచున్నారు. ఈవాతకట్టి ఆధారము కనుపడదు. సహా ఓడ్వయరుగారి పుస్తకమున గాంధీగారి ప్రస్తావన కొంతయున్నది. గాంధీనిగరించి ఓడ్వయరుగారు కొన్ని తప్పువ్రాతలు వ్రాసియుండుటచే విమర్శకుడు ఆతప్పును ఎత్తి చూపవలసి వచ్చెను.]

కౌన్ థియేటరులో

శనివారం 15-8-25 నుండి, 21-8-25 శుక్రవారము వరకు ప్రతిరోజు రెండు ప్రదర్శనములుగ 6X.15 ని, 9X.00 ని. శని, ఆదివారములలో మధ్యాహ్నం ౧.౧5 ని, మాటనీగలదు.

మాడన్ థియేటరు లిమిటెడ్ వారు “పవిత్రమైన శివరాత్రి”

లేక శివరాత్రినాడు శివునినిమిత్రమై ఎందుకు జాగరము చేయుట అను ఒక గొప్ప హిందూ ఉత్సవమునుగరించి తెలుపునట్టి ప్రదర్శనము. 6 భాగములు గలది. ఇదిగాక యితర ఆర్షణీయమైనవికూడ ప్రదర్శించబడును.

దీ డక్కన్ మిల్లస్టార్సు కంపెనీ లిమిటెడ్, బెజవాడ.

సోల్ పర్చేజింగు ఏజంట్లు, ది మర్కెంట్లైట్ ఏజన్సీ 7/3 ఓట్లకోర్టుపశ్చానుకార్నరు, కలకత్తా

స్టీయింజనులు, బాయలరులు, ఆయిల్ యింజనులు, రైసు మిల్లులకు కావలసిన ప్లాంట్స్, హార్లరులు వగైరాలు, మెషినులు. మోటారుకారులు, పోనోగ్రాఫులు, వాచెస్, ఎలక్ట్రిక్ డైనమోలు, స్ట్రీమనరీ మొదలైన యేసామానులు కావలసిన యున్నను సరసమైన ధరలకు సప్లయ్చేయబడును. ఒకే బ్రెయిలు ఆర్డరు యిచ్చి మానమ్యకము చూడగోరెనాము.

మహానుశాసనసభ

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ చట్టము

దత్తమండల ప్రతినిధుల ప్రాతికూల్యము

తమిళ, కన్నడ, మళయాళ ప్రతినిధుల యామోదము

(నిన్న పరిశోధన)

దత్తమండలము మినహాయించవలెను

రా. బి. టి. ఎం. నరసింహాచార్యులుగారు (కడప)

బిల్లును ఆమోదించుచు, తొడు విషయములను మాత్రము మంత్రి గారు మనస్సునందుకొనవలెనని నుడిచెను. భాషయొక్క యే యను కారణముచేత దత్తమండలములను గూడ నీ బిల్లునందు చేర్చియుండుదు. భాషయందు దత్తమండలములను, ఉత్తర సర్కారులను ఏవిధమున పాలికయు లేదు. (కాదుకాదు) ఈ విషయమున నభిప్రాయభేద ముండవచ్చును. నాకున్న తెలుగు భాషా జ్ఞానముతో, దత్తమండలముల తెలుగునను ఉత్తర సర్కారుల తెలుగునను చాల భేదముగలదని చెప్పవచ్చును. తం దన విషయము, క్రొత్త విశ్వవిద్యాలయమునకును, దత్తమండల ములకును గల దూరము, ప్రస్తుతము దత్తమండలములకుమదరాసు విశ్వవిద్యాలయమే చాల సమీపముననున్నది. ఈ విశ్వవిద్యాలయమెచ్చట స్థాపింపబడవచ్చును, దత్తమండలములలో మాత్ర ము వీర్యవంశమున విషయము మాత్రమున్నున్నను. ఇది బ్రాహ్మణ శ్రోతము (సత్య)

దత్తమండలము ప్రజలకు మదరాసు విశ్వవిద్యాలయము వలన నుపయోగము లేక ఏవిధానముననున్నానో ఉండు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ మెక్కువ యుపయోగకరమాయను విషయము ను గమనింపవలెను. ఈ విషయమున, దత్తమండలముల నీ బిల్లు లో చేర్చబడకుండు మినహాయించుట మాకు సదుపాయకరము. అన్ని విషయములందును గూడ ప్రభుత్వమువారును, ప్రకృతియు గూడ మమ్ము వెనుక నడచి పెట్టుట సహజమైనది. మదత్తమం డలములలో నొక్క మొదటితరగతి కలాశాలయము లేదు. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము నూ ముపయోగపడవలెను. మానోక ప్ర త్యేక విశ్వవిద్యాలయము స్థాపింపబడు సమయమున కెదురు జూచుచుండుము. అంతవరకును దత్తమండలముల నీ బిల్లునుండి మినహాయించవలెనని కోరెదము.

మాకక్కరలేదు మొదలయిన మేము గొలపెట్టునుండగ నుత్తర సర్కారులవారు మమ్ములకురించి ఇంతకేద వహించుట కేమి కారణమో మాకు దేయకున్నది. మేము వద్దనుండుగ మమ్ములను తమతోక పట్టుకొని రమ్మునకు కీ ప్రయత్నములే? సి. రామలింగారెడ్డిగారు:— అయితే గౌరవనీయ సభ్యుడు ఆంధ్రుడేనా? (వేదవత్స)

టి. ఎం. న. గారు:— ఆగౌరవనీయుమిత్రు డెంత ఆంధ్రుడో నేనుగూడ నంత ఆంధ్రుడనే. కాని నేను దత్తమండల ఆంధ్రుడను. ప్రాచీన చరిత్రయందును, వేదభాషలయందును ఉత్తరజిల్లాలకును, దత్తమండలములకును సంబంధము లేదు. గాన మాకీ ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయముతో బనిలేదు.

వీరయ్యగారు:— ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము నుంచి కంటే హాని నెక్కువ జేయునని శ్రోతము ప్రస్తుతము ముగావలసినది ప్రాథమిక విద్యగాని, ఉన్నతవిద్య గాదని నుడిచెను.

ప్రశంసనీయమగు సూత్రము

విశ్వనాథ దాసుగారు:— బిల్లు నామోదించుచు ఒక్కం దుకు మాత్రము ప్రశంసించిరి. దేశభాషాద్వారా విద్య గలపుటకు ఈబిల్లునం దేర్పరపబడెను. అది ప్రతివారి ప్రశంసకును అర్హ మగు విషయము. పరిపాలక వర్గము అకడమికు శాస్త్రీలు మొదలగు సంఘములందు ఓడభాషకు సరియగు ప్రాతినిధ్య మొసగలేదు. నెలకట్ట కమిటీయం దీలోపములు సవరింపబడు నని నమ్మెను.

అమరావతి అర్హతలు

సి. ఆంజనేయులుగారు:— (గుంటూరు) ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయము గావలెనని ఆందోళన ముప్పటిదిగాను. 1908 సం॥ము నుంచీయు ఆంధ్రరాష్ట్ర ఆందోళనతోబాటు ఆంధ్ర వి శ్వ వి ద్యాలయ ము ల కొరకు ఆందోళన సాగుచునే యున్నది. రాష్ట్రములు భాషనుబట్టి విభజింపబడవలె నను నుద్దేశము ననుసరించి ఈ యాందోళనలు ప్రారంభమయ్యెను. కాని ఇటీవల రాజకీయపరిస్థితులలో రెట్టించిన చిక్కులవలన, నీయాందోళన తాత్కాలికముగ నాపీయించబడెను. అందుకు కారణములు అందరకును తెలిసినవే అందుచే కోయంబత్తూరు సభ్యుడు, ఆయాందోళనలు వదిలివేయబడెనని యెంచుట సరి గాదు. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమును గురించి గతవత్సర సభయందే అనేకమార్లు ప్రస్తావించుకొనెను. మంత్రిగారు త్వరలోనే బిల్లు ప్రవేశపెట్టబడునని నుడువుచు వాగ్దానముల నొనర్చుచు వచ్చెను అంతియగాక, 1922 నవంబరు మాసమున ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ

స్వభావమును గురించి చర్చించుటకు ఆంధ్రదేశమునందలి ప్రము ఖు లాహ్వనంపబడిరి. కాని దురదృష్టవశాత్తమున నాసభకు దత్త మండలములవ్యా రాహ్వనింప బడకపోవుటచేత అప్పు డేవిషయ మును నిర్ణయించుటకు పిలువకపోయెను. అందుచే నీబిల్లును ప్రజ లు చాలకాలమునుండి గోరుచున్న దేగాని అనవసరమైనది గాదని చెల్లినవచ్చును.

ఇదివరకుగాని, ఇప్పుడుగాని, దత్తమండలములకు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయముతో సంబంధము లేకుండ ప్రత్యేక విశ్వవిద్యా లయము గావలెననుటకు బలముగ కారణములు చెల్లవలెను.

పస్తుత బిల్లునందు గావించబడిన యేర్పాటుల ప్రకారము, కాల మ్రు పరివర్తమైన కొలదిని తీవ్రమైన ప్రదేశములం దెల్లవిశ్వ విద్యాలయముల నేర్పరుచుటకు, పిలువలను. అందుచే ప్రస్తుత వి వి శ్వ వి ద్యాలయ ము న కెట్టి యాతే ప ద యు నుండు జాలదు. ఇంతవరకును గావిం పబడిన ఆతేపాలు వివరములనుగురించిమాత్రమేగాని ప్రధాన సిద్ధాంతములగురించి ఎట్టి ఆతేపాలుగావింపబడలేదు. ఆయా వివరములను ఉపసంఘమునందుపూర్తిగా, నానూచనలచర్చింప వచ్చును. దత్తమండలముల ప్రతిభలుగూడ, విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రస్థానమునుగురించియే ఆతేపించిరిగాని, ఆకేంద్రస్థానము తమకు సమీపముననున్నయెడల వారికెట్టి ఆతేపాలును లేవు. విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రస్థానము అన్ని ప్రాంతములవారికిని మధ్య గనుండుటవలయును. పాఠశాలకళాశాలలను, పిలువ ప్రదేశ కుండునను యేర్పరపవచ్చుననికాని అట్లు, నైయున్న కేంద్ర కలాశాలలుమాత్రము అన్ని ప్రాంతములకు మధ్య నుండవలెను. గుంటూరుసమీపమునగల ఆమరావతి ఇందులకెంతయుకీర్తియు న్నునని నాయుద్దేశము. (సత్య) ప్రాచీనకాలమున ప్రపంచ ప్రసిద్ధిపొందిన విశ్వవిద్యాలయ వచ్చుటనే స్థాపింపబడెను. ప్రాచీ నాన్నత్యమును వెల్లెబ్బు బాధనూపును లోపాడుపడిన జైన దేవాలయములుమొదల న వెల్లెయొగలవు. అంతియగాక నీ ప్రదేశము పవిత్రము కృష్ణ వేదాంతమున చాలనుండరముగ ప్ర కృతివై సర్ది కపరిశీలించుచున్నది. అమరావతి ఇప్పుడున్న పల్లె టూరు. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము జననమృత్యునకు పట్టెము లందును గాక పల్లెటూరియందుండవలెనని నాయుద్దేశము.

కేంద్రస్థానమందరకు అందు బాటులోనుండవలెను.

రా. బి. టి. ఎం. కృష్ణరావుగారు (నెల్లూరు) ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమునకు కొందరుసభ్యులు ప్రాతికూల్యమును చెల్లు పుట తమకు చాల అత్యవసరమగలిగించెనని నుడిచిరి. ఈ బిల్లునందలి యుద్దేశము దాదాపు పట్టెయెడల వత్సరములుగా దేశమయెదుట నున్నది. 1917 సం॥ మన వెంకటరత్నం పం తులుగారిభోధయం దీ విశ్వవిద్యాలయమును గురించి నూచన యొనర్చినపుడు చాలిమంది సభ్యులందు కనుకూలముగ నున్నటుల ఎంచెను. దత్తమండలములందు అనంతపురమున ఆంధ్ర మహాసభ గావింపబడినపుడు గూడ తెలుగుభాష మాటలాడు తల్లెలన్నిటికిని కలపి ఒక విశ్వవిద్యాలయము నేర్పరుపవలెనని తీర్మానము గావింపబడెను. ఇప్పుడు కొందరు మందచు వచ్చి కొన్ని జిల్లాలను మినహాయించవలెనని గోరుట అత్యవసరము. నెల్లూరునకు విశాఖపట్నముకంటెను బర్లారికంటెను కడపకంటెను మదరాసు ఎక్కువమగర. దత్తమండల సభ్యు లలో కొందరు చెప్పు కారణముల నంగీకరించినయెడల కేంద్ర స్థానమును వై ప్రదేశములం దెచ్చట నేర్పరచినను గూడ నెల్లూరు జిల్లా మినహాయించవలసి వచ్చును. కాని గత 12 వత్స రములనుండియు స్పష్టముగ ప్రకటింపబడుచున్న ప్రజాభి ప్రాయమును గమనించు నుద్దేశ మున్నయెడల తెలుగుజిల్లాలన్ని టికిని ఒక విశ్వవిద్యాలయ ముండి తీరవలెను.

బెజవాడను కేంద్రస్థానముగ నేర్పరుపవలెను

1922 సం॥ న విశాఖపట్నమున నేర్పరుపబడిన సమా వేశమునకు దత్తమండలములవారా రాహ్వనింపబడక పోవుటచే, తిరిగి మదరాసునందు సమావేశము నేర్పరుచుటకు నిశ్చయించ బడెను. కాని సమావేశమును మాత్రంగా నేర్పరుపక పోవుట విచారకరము. వి శ్వ వి ద్యాలయ కేం ద్ర

స్థానమును నిర్ణయించునపుడు అన్ని ప్రాంతముల వారిని అందుబాటులో నుండునట్లు చూడవలెను. దక్షిణ జిల్లాలవారిని విశాఖపట్నము సామ్యముటగాని గంజాము విశాఖ పట్నము జిల్లాలవారిని బర్లారి సామ్యముటగాని స్థానము గాదు.

బిల్లునందు మూడు కేంద్రస్థానములు నూచింపబడెను. స్థానికముగారి రిపోర్టునందు బెజవాడగూడ అందొకస్థానముగ నుండునట్లు నూచింపబడెనని దలచితిమి. కాని బిల్లునందు బెజ వాడను వదిలివేయుట చాలచుండి కసంత్వ ప్రితి గలిగించెను. బెజ వాడ, అన్ని ప్రాంతములవారికిని మధ్యనున్నది. రాకపోకలకు అన్ని జిల్లాలవారికిని, నైజాము రాష్ట్రాంగ్రులను మంచి సౌక ర్యములు గలవు. అందుచే నది అందరకును పిలుగ నుండును. బెజవాడయందే గాకపోయినను బెజవాడ సమీపమున నెచ్చట నైనను కేంద్రకళాశాలల నేర్పరచవచ్చును. అందరకును అందు బాటులోనుండు ప్రదేశమునగాక ఒక మూలనుండు ప్రదేశమున కేంద్రస్థానము నేర్పరుచునెడల దత్తమండలముల మొదలగు జిల్లాలవారా తేపించుట అకారణముగాదు. సెలెక్టుమిటీయం దీవిషయమును శ్రద్ధగా గమనించెదరని నమ్ముచున్నాను.

బర్లారిని మినహాయించవలెను

డా॥ యు. రామరావుగారు (దక్షిణ కన్నడము):— బిల్లును ఆమోదించుచు, భాషనుబట్టి విశ్వవిద్యాలయముల నేర్ప రుచు టను స ర మ ని యెంచువారిలో దా శోకడనని నుడిచిరి. అందుచే నిప్పుడు ఆంధ్రులకొక విశ్వవిద్యా లయము నొసగినయెడల రేపు కన్నడలకు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యా లయము నొసగుటకు పిలువండును కాని, విశ్వ విద్యాలయాధికార సరిహద్దుల వివరించునపుడు సరిహద్దు ప్రాంతములందలి జిల్లాల వారికి, స్వాతంత్ర్యము నొసగవలెను. బర్లారియందు కన్నడల సంఖ్య అధికము. అందుచే వారి నాంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమున జేరవలెనని బలవంతపెట్టరాదు.

ఆంధ్రోద్యమమును వదిలివేయలేదు

సి. రామలింగారెడ్డిగారు:— టి రామలింగ రెడ్డిగారు నుడిచిన నాక్యముల వినగా, ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ చట్టమున కవసరమే లేదని యెంచుచున్నట్లున్నది. వారట్లునుడిచినపుడు ఆంధ్ర దేశీయుల, భాషములను, ఆశయములను లెక్కలోనికి గొనలేదని చలమచున్నారు. మాకు ప్రత్యేక రాష్ట్రముకొరకు ను ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయముకొరకును అనేకవత్సరములుగా మేము తపించు చున్నాము. రాష్ట్రముకన్న విశ్వ విద్యాలయ ము ముందు వచ్చినయెడల నూ యాశయములు క్రమముగ సఫల మొనర్చుటకు ప్రథమ సోపానముగ మేము పరిగ జొంచెదము. ఆంధ్రోద్యమమును తాత్కాలికముగ నిలిపి యుంచితిమే గాని దానిని విడనాడలేదు.

ఈ బిల్లు నామోదించుటవలన కొంతవరకు తిరిగి ప్రాత పరిశీతులలోనికి మరలుచుంటి మ ను విషయ ము ని జ మే క్రొత్త వి శ్వ వి ద్యాలయ ము చాల వ త్వ ర ములవరకును, ప రీ త్త ల ను మా త్ర ము జ రు పు ట తే ప్ప ఎక్కువ పనిజేయబలదు. ఈ బిల్లునందు, అనుబంధ కళాశాల లకును, విశ్వవిద్యాలయ కలాశాలలకును ఎక్కువ భేదము లేదని పుల్లిగారు దేపిరి. కాని అనుబంధకళాశాల లుండుటతో దేనే, విశ్వవిద్యాలయము కొంతవరకు పరిశుల విశ్వవిద్యాలయ ముగ నుండుట లేదు.

యూనిటరీవిశ్వవిద్యాలయమున కాటంకములు

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయసంఘసభ్యులవారు మేము, యూ నిటరీ విశ్వవిద్యాలయము నేర్పరుచుట కేంద్రమో ప్రయత్నించి రిమి. కాని అనంతపురము, వాల్తీపట్నము మొదలగు ప్రదేశముల వారు దేపిన ఆటంకములచే చాల సాధ్యమైనదిగాదు. అందుచే రాజమార్గముగా, మూడు కేంద్రస్థానముల నేర్పరచవలసి వచ్చె ను. ఈ మూడు కేంద్రస్థానములును అంగీకరింపబడిన యెడల బర్లారి సభ్యుడు (శివరావుగారు) దేపించి ఆతేపాలు నిరాధార ములే లేల నూచును. అనంతపురము గూడ నొక విశ్వవిద్యా లయ కేంద్రస్థానముగ నుండును. దక్షిణమున, మధ్యజిల్లా యందును అనంతపురము రాజమహేంద్రవరము లందు విశ్వవి ద్యాలయ కళాశాలలుండును. గాన విశాఖపట్నమున పరి యొక అట్లు కలాశాల నేర్పరచుట కెట్టి ఆతేపాలు నుండ వాలదు.

ఈ సందర్భమున దత్తమండల ప్రతినిధుల నొక విషయ మును జూపకముంచుకొనవలెనని గోరుచున్నాను. దత్త మం డ్రులవారా గామా? మేము దత్తమండల లాభములను, విశాఖ జిల్లా ఆంధ్రులము అని అనుకొనుచున్న యెడల నన్ని విశ్వవిద్యాల ముండి ప్రతి వత్సరము నొనర్చుచున్న ఆంధ్రవహాధ్యక్ష కేంద్ర ఆర్థముంచునా? ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమునుండి మినహాయించ వలెనని దత్తమండలముల ప్రతినిధుల పప్పుడు గోరుచు రేపు ఆంధ్ర రాష్ట్రమునుండిగూడ మినహాయించవలెనని గోరగలరా?

అట్టివి తమిళనాడు మాత్రము మినహాయించవలెనని గోరుటలో నర్హమేమి?

అంతియగాక పారిశ్రామిక విశ్వవిద్యాలయ కలాశాల లను స్థాపించవలెననునదల, అందుల కనుకూల పరిస్థితులన్ని ప్రదేశములందు మాత్రమే ఏర్పరుపవలెనను. అట్లున వైశ్వకలాశాలలవలె పారిశ్రామిక, తక్కిలాజికలు కలాశాలలనున్ని ఇష్టము నచ్చినచోటనేర్పరుపవలెనను.

ప్రస్తుతము నుడు కేంద్ర ప్రాంతముల నేర్పరచుట కొక కారణముగలదు. అనంతపురము, రాజమహేంద్రవరము విశాఖ పట్టణములందు మాత్రమే ప్రభుత్వ ప్రభుత్వ కలాశాలలుగలవు. అందుచేనవి మాత్రమే కేంద్రప్రాంతములలోనర్పరచెను. కాలక్రమమున బందరు మొదలగు ఇతర ప్రదేశములగుడ కేంద్ర ప్రాంతములుగా నవచ్చును.

మొట్ట మొదట, నీ కేంద్ర ప్రాంతములందు విశ్వవిద్యాలయములుగా గావింపదగిన కలాశాల లున్నయెడల తరువాత దానిని విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రప్రాంతములుగా నొనర్చి విశ్వవిద్యాలయము నేర్పరచుటయం దర్థముండునని ఒకమిత్రుడు నుడివెను. కాని విశ్వవిద్యాలయ మనునదొకటి యున్నయెడల, తరువాత దానికొరకు ధనము వెచ్చింపవలెను. అనుభవ్యతను గుర్తించుట తప్పని సరి గాగలదను విషయమును నారు గమనింపలేదు. ప్రభుత్వమువారి రహస్యండులకు వెచ్చించి తీరదరు. ఈవిశ్వవిద్యాలయము- వెంటనే పూర్తిగా సంపూర్ణకరమును విశ్వవిద్యాలయముగా మారునని నేను చెప్పుటలేదు. అందుకు చాలకాలముపట్టును. మాకు ప్రత్యేకరాష్ట్రము నవ్వనరకును, సంపూర్ణకరమును విశ్వవిద్యాలయము నేర్పరచుట ఎంతమాత్రమును సాధ్యముగాదు. చాలకాలము వరకును మదరాసు విశ్వవిద్యాలయమునకును, ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమునకును సుపాధ్యాయ లాకేకాడరునుండి సరఫరా జేయబడుచుండును. తరుచు పుపాధ్యాయులు బదిలీ చేయబడుటగూడ తటస్థింపవచ్చును. కాని ఇట్టిమార్పుల సాధ్యమై నంతవరకు నిరుత్సాహ పరు ప వ లె ను. ప్రభుత్వోక్త్యోగములనొసగ ఒడు న పు డు రా జ ధానియందుండుటచే, చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థుల నెక్కువగను, ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థుల తక్కువగను పరిగణించెదరని ఒక యామనము చెలుపబడెను. అట్టి భయ మక్రూరలేదు. బిల్లుం దందుకు తగు ఏర్పాటు లొనర్పబడెను. అంతియగాక సంయుక్త పరగణాలయందు చాల ఇతర విశ్వవిద్యాలయములలోని విద్యార్థులను అలహాబాదు విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థులకంటె తక్కువగ పరిగణించుటలేదు.

కేంద్రప్రాంతముల నేర్పరచుట నర్హతాళి పనిగాదు ఈ బిల్లు సంగీకరించుట, ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రమునకు దారిదీయుల యగును. విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రప్రాంతమును నిర్ణయించుట సర్వేషిపార్థమెంటునకు వప్పచెప్పవలసిన పనిగాదను విషయమును గౌరవనీయ సభ్యులు గమనింపవలెను. మనము స్థాపించునట్టి విజ్ఞానసంస్థ అందు కవసరమును విజ్ఞానసాంప్రదాయముల బట్టి మనము నిర్ణయింపవలెను. మైమాడు ప్రదేశములందు అట్లున వైశ్వ విశ్వవిద్యాలయ కలాశాలల నేర్పరచిన తరువాత హెడ్డాఫీసు ఎప్పుడునున్నను ఎక్కువ భేదాభిప్రాయ ముండనని నా నమ్మకము. కడపనుండి వచ్చిన గౌరవనీయ సభ్యుడు, దత్తమండలములకు ప్రత్యేక చరిత్రయు, ప్రత్యేక సాంప్రదాయములు గల వనియు, ఇతర తెలుగు జిల్లాలలో సంబంధము లేదనియు నుడివెను. అట్లుచూడ రాజు లేక, అరాజకముగనున్న కాలమున ఒకమండలమునకే యనవలె ఏ గ్రామమున కా గ్రామ నాయకుడే రాజుగా నుండెను. అంతమాత్రమున నవి ప్రత్యేక రాష్ట్రములనియు, ప్రత్యేకచరిత్రలు, ప్రత్యేకవిజ్ఞానము, ప్రత్యేక సాంప్రదాయములు గలవనియు ఇతర గ్రామములతో సంబంధము లేదనియు చెప్పగలరా? మహావిప్లవము భారతదేశము నందలి ప్రదేశములయొక్క రాజకీయసరిహద్దుల పునర్నిర్మాణ మొనర్చుచున్నామను విషయమును గమనింపవలెను. ఇట్టి విషయములందు విశాలచక్షువుతో ప్రవర్తించవలెను.

ప్రా. రత్న సామిగాడు (కై. ప్రసంగము) ప్రభుత్వపరిపాలనయం దెట్ల విద్యార్థిపరిపాలనయందు గూడ నెట్ల ఒక సంస్థమాత్రము గాక అనేకమండి వ్యాపించియుండు అవసరమనియు, అందుచే నీ బిల్లు నామోదించుచుంటి ననియు నుడివెను. ఉన్నత విద్యాసంస్థమున భాసాప్రయుక్త విధానమును బాసంగీకరింపవలెననియు నుడివెను.

ఈదినమున చెన్నవిశ్వవిద్యాలయ పట్టప్రదానోత్సవ మగుటచే నాల్గంటలకే శాసనసభ నిలుపబడెను.

నేటి దినచర్య

ఈదినమున ప్రజ్ఞా తీర్థముల యనంతరము ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ పట్టమును గరించి తిరిగి దీక్షమున జరగజరిగెను.

ఆ. శ్రీనివాస అయ్యంగారు (వకీలా కవరా) బిల్లు కామోదము చెలుపుచు నిక్కటి దినమున కొంతమంది తమిళ జిల్లాల ప్రతినిధులు బిల్లు సదుర్పుచే విమలందరు ప్రతిపాలముగ నుండిరను అభిప్రాయమును తొలించుటకుగాను తాను కావలసినచై నని నుడివెరి. నిన్నటి దినమున తెలుగు జిల్లాల సభ్యులందు గలిగిన భేదాభిప్రాయముంతయు విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రప్రాంతమునుగరించి మాత్రమే ఈవిషయమున మంత్రాగారికను నొనర్చుకొన లేదుగాన అన్ని ప్రాంతములవారికిని సంపూర్ణకరము నొక ప్రదేశమును నిర్ణయించుచున్నారు.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయముకొరకు చాలవ్యాధులుగా నిరంతరంబోధనము జరుగుచుండెను. ప్రస్తుతము ఈపట్టుమును ప్రవేశపెట్టుట ఆయాంధోళనయందలి న్యాయమును అంగీకరించుటగాని వేరొందుగాదు. సారస్వత విజ్ఞానకాభివృద్ధి నొసగుటయందు మదరాసు విశ్వవిద్యాలయము సఫలముగాలేదు. గొప్పవైశాల్యముగల అనేకభాషలు మాట్లాడువారి కందరికిని సరియగు సదుపాయములొసంగుట ఒక మదరాసు విశ్వవిద్యాలయమున కసాధ్యము. వైశాల్యము తగ్గినకొలదియు ఎక్కువ సామర్థ్యముగ దనికేయుట సాధ్యమును. ఆంధ్రుల సాంఘిక వైజ్ఞానిక సారస్వత భిన్నభి కొరకే విశ్వవిద్యాలయ ముద్దేశింపబడెను అది ప్రతిపాదనను ఆమోదించవలసిన విషయమే గాని నిరుత్సాహపరుపవలసిన విషయము గాదు.

దత్తమండలములను విశ్వవిద్యాలయమునుండి మినహాయించవలసిన దని నిన్నటి దినము కడప సభ్యుడు (టి. ఎం. నరసింహాచారిగారు నుడివెరి. వారికిప్రములేనిచో బలవంత పెట్టు భావ్యముగ నుండదు. అచ్చటి కలాశాలలకు తమ ఇష్టముచ్చిన విశ్వవిద్యాలయమున కనుబంధ కలాశాలలుగ నేర్పడుట కవకాశ మునగవలెను.

మదరాసు విశ్వవిద్యాలయశాసనముకంటె నీటిల్లు ఒక విషయమున అభివృద్ధిగనున్నది. పక్షనీయ గ్రంథముల ప్రచురించుటకును, పనిలేనివానికి పనులవెతకుటకును, సంస్థలనేర్పరచుట కీటిల్లునం దిధికార మొనగబడెను. మదరాసు విశ్వవిద్యాలయమున నిట్టి అధికారములేదు.

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము నేర్పరచుటవలన తమిళులకు గూడ చాలాభిము. మదరాసునందలి కలాశాలలలో 900మంది తెలుగు విద్యార్థులుచదువుచున్నాను. ఇందువలన చాలమందితమిళ విద్యార్థులకు తావులేక తిరిగి తమిళనాడునకి వచ్చుచున్నది. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ మేర్పడినయెడల తెలుగు జిల్లాలనుండి విద్యార్థులిచ్చటికిరాదు. అందుచే, 7 నందల తమిళవిద్యార్థుల కిచ్చట ననకులు లభించును. అంతియగాక, ఇప్పుడు ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము నేర్పరచినయెడల కొలదికాలములోనే తమిళదేశమునకు మరియొక ప్రత్యేకవిశ్వవిద్యాలయ మేర్పడుటకు వీలుగలుగును.

స. క. వి. రెడినాయుడుగారు:- ధర్మముతో నీ బిల్లు ప్రవేశపెట్టినందులకు, విద్యాంగమంత్ర సభిసందించెను. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము, ఆంధ్రుల జీవితాదర్శము, ఈయాదర్శమునకు దోడ్పడినంతవరకు మంత్రాగారికి కృతజ్ఞులము. ఆంధ్రోద్యమ మింకను గల దా యని నిన్న నొక సభ్యుడు సంతోషమును చెలిపెను. కలసని నేను వృక్షముగా ప్రత్యుత్తర మొసగుచున్నాను. ఉద్యమము ఔకేగానింపకున్నను ప్రతి ఆంధ్రుని హృదయమందును ఇదిజరుకువలెనే దృఢముగ నున్నది. ఇటీవల రాజకీయ పరిస్థితులవలన నీయుద్యమము ఔకేగానింపబడెను. ఒకచైత్రున బ్రాహ్మణేతరోద్యమము మదియొకవైపున ఆసహాయోద్యమ మహోద్యమము ప్రజల దృష్టిసంపత్తు ఆకర్షించెను.

విశ్వవిద్యాలయముగ మార్పదగిన కలాశాలల సమృద్ధి విశ్వవిద్యాలయము నేర్పరచ వచ్చుననియు ముందుగా విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించి తరువాత కలాశాలలు స్థాపించుట సరియగుమార్గ మనియు, ముందుగా నీటిల్లును ప్రవేశపెట్టుట అపసభ్యు పనియనియు నాకేపించెను. విషయము "పిచ్చికుదిరి తే పెల్లికుదురును పెల్లికుదిరి తే పిచ్చికుదురు" నను సామె తజ్జప్తికి వచ్చుచున్నది. విశ్వవిద్యాలయమున్న నేగాని, గొప్ప కలాశాలలు బయలుదేరుటకు వీలులేదు.

విశ్వవిద్యాలయ నామకరణమునుగరించి నేనొక్కమాట జెప్పవలసింది. నిన్నటిదినమున, విద్యావిషయములందు ప్రమాణమని జెప్పదగిన ఒక గౌరవనీయసభ్యుడు, దేశభాషను, భోధన భాష గుపయోగించుట కొత్తపద్ధతియనియు, అందుచే నీ విశ్వవిద్యాలయము నొకపరిశోధనగూత్రమేదా నెంచుచుంటి ననియు నుడివెను. పరిశోధనయనుటతోడనే అది విజయముగావచ్చు, భగ్గుముగావచ్చునను శంకగానించుచున్నది. భగ్గుమైనను, మేమాధ్యగనునకు సమర్థించుచున్నాము. మాపరిశోధనలవలన, మామిళసాధరులు లాభపొందవచ్చును.

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమును గోరుటకు గల కారణములను గురించి ఒకటి రెండుపలుముల నుడివెను. మదరాసురాష్ట్రమున విద్యాసంస్థలన్నియు మదరాసునను దక్షిణమునను, పశ్చిమముననుమాత్రమే స్థాపించబడెను. ఈ త్రైజిల్లా లయందొక్క విద్యాసంస్థయొనను లేదు. అట్టి కలాశాల వ్యవసాయ కలాశాల ప్రయనిం గు కలాశాల లన్నియు మదరాసునను దక్షిణముననే గలవు. జాము ఫ్యాక్టరీ, సాఫ్ట్ ఫ్యాక్టరీ, ఇంజనీయరింగు కలాశాల మొదలగువన్నియు దక్షిణమునను నున్న మును ననే గలవు. తెలుగు జిల్లాలలో నొక్కటెను లేదు. న్యాయముగానిండు అన్యాయముగానిండు. ప్రేమిషయముల గాంచి తమిళసాధరుల కంటె మేము తక్కువవారి మను సభిప్రాయము మాలో కేర్పడెను. అందుచే మేమిరులతో సరిసమానస్థితికి వచ్చుటకు మాకు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయమును రాష్ట్రమును అవసరమని మేమెంచితిమి. (సతేషము)

బెంగాలు స్వరాజ్యపార్టీ

జీవించుట ప్రారంభమయ్యెనా?

నేనుగుప్తాగారి ప్లేటుమెంటు

కలకత్తా, ఆగష్టు 20:- పూర్వ మెంత బోధముగను స్వదో బెంగాలుశాసనసభయందు స్వరాజ్యపార్టీ యిప్పుడంత బోధమునున్నదని పత్రికాపత్రికలో నేనుగుప్తాగారు చెప్పిరి. ప్రకృతశాసనసభయందలి సమైక్యమేట్రీ గ్రాంటులవిషయమై పొడకట్టినవత్తు లోటులు సజరాజ్యపక్షముయొక్క నిర్వీర్యత సూచకములుగావు. మాలో కొన్ని విధేయములు పొడచూపెనని యిరులనుకొనుట కొక్కనిదర్శనము యిరులు నూచించెదరు. అదియేదియన, డాక్టరు సుహావాద్రిగారు దాఖలుచేసిన రాజీనామా నేను కలకత్తాలో లేనప్పు డిది సంభవించుటచే దానిని గురించి నేనిప్పుడేమియు చెప్ప నాకిష్టములేదు. స్వరాజ్యపార్టీ ప్రతిష్ఠకు భంగములేకుండ కొలదిదినములలోని విషయము సుహృద్భావములో బరిమళింపబడుటకు సంజేషములేదని నానమ్మకము. ఏమి అయినను డాక్టరు సుహావాద్రిగారి రజీనామా యొక ఉపన్యాసముగాని ప్రముఖుగ స్వరాజ్యపార్టీకి లిమగుచున్నదనుటకు తార్కాణముగాదు. మా పార్టీనిగురించి ప్రతిపూల ప్రచారముచేయువారు మా పార్టీయందుగల ప్రతిస్వల్పసంభవమును కొండంతలుగజేయుచున్నారు. అది వారి వృత్తి. ద్వంద్వప్రభుత్వమును బునర్నిర్మించుజేయుటకు ప్రయత్నములు జేయునెడల మా పార్టీయొక్క బలమును బలకుబడియు మా విమర్శకులను దాఖలాగాజూపబడును." అ. (పె.)

భారత శాసనసభాధ్యక్షుల

స్వతంత్ర స్వరాజ్యపక్షములకు సమాధానము గుదురలేదు

స్వరాజ్యవాదులెల్లరు పట్టులుగారికి

వోటుచేయ నిశ్చయించబడెను

సిమ్లా, ఆగష్టు 20:- భారతశాసనసభ అధ్యక్షులెన్నుకొనుటకు స్వతంత్రస్వరాజ్యపక్షములకు సడను సయోధ్యత గుదురు నూచనలు దూరముగనున్నవి. రెండుపక్షములందలి అధ్యక్షసభ్యులు సమావేశమై యీ విషయముపై నాల్గంటలు జరిపించిరి. కాని యిదమిత్థమని వారేతీర్మానమునకు రాలేదు. దివానుబహదూరు రంగాచార్యులుగారికి బదులుగ దివాను బహదూరు మోచెర్ల రామచంద్రరావుపంతులుగారిని అసంఖ్య అధ్యక్షులపదవికి పోటీచేయుటకు స్వతంత్రపక్షము నిలువచేయవలసినదని నూచించబడెను. రావుగారి అభ్యర్థిత్యమును గవర్నరు మెంటు బలపరచెడల రేదో దొరతనమును సర్వప్రతిచవలయునని జిహ్వాగారు నూచించిరి. ఈవిషయము అసభికారులు నిర్ధారణచేసికొనవలసినదేగాని గవర్నరు మెంటునకు సంబంధములేదని అభిప్రాయము చెలుపబడెను. తదనంతరము రేదోరేదో స్వతంత్రపక్షము, సమావేశమై వారివారి అభ్యర్థుల విజయనూచనల విషయమై చర్చించిరి. పరిస్థితులం దింతవరకును మార్పులేదు. స్వరాజ్యవాదులు భారతశాసనసభాధ్యక్షుల పదవి పొత్తుకనను స్యగజేయుట విరహించిరియు, పట్టులుగారికి స్వరాజ్యవాదులెల్లరు వోటుజేయ నిశ్చయించబడెననియు జేయుచున్నది. (అ. పె.)

వైకుంఠ యోగ ప్రతిష్ఠాని

కేంద్రసభయందలి రాజప్రతినిధి యువన్యాసము

ప్రస్తుత సంతకముల నే కొనసాగించవలెను

స్వపరిపాలనా వ్యక్తము క్రమము గ రాదగినదే

సినిమా, ఆగస్టు 20:—కానసభలయొక్క సెలవులకు సమావేశమును రీతిగ ప్రభుత్వ ఒక గంటపైగా గావించిన మహాపన్యాసముతో ప్రారంభమైనది. ప్రజాపతి గారికి లిస్టియం 9:30 గంటలనుండియే నిండిపోయెను. రాజప్రతినిధి మాట్లాడుటకును రీతిగ ప్రభుత్వము వారికికి సరిబరించిన మరీ కొందరు సభ్యులును కూర్చుండిరి. సింహాసనమునకును ప్రక్కన సర్ మాల్కాం హెలిపంతులును, సర్ ఇ.వా.నీ.అండు లేడికాటనును, సర్ పహావర్క అండు లేడి హేళియను, లేడి కైలు, పంజాబు కానసభాధ్యక్షుడు ఖాన్ బహదూర్ అబ్దుల్ కాదరును కూర్చుండియుండిరి. సర్ పహావర్క హేళియలును, కార్యదర్శులును, ఇతర ప్రభుత్వోద్యోగులును లెక్కలేకన కార్యనిర్వాహక సంఘసభ్యులందరును ఉద్యోగదర్శులను తగిన దుస్తులలో నుండిరి. కొత్త ప్రాధికారము సర్ విలియం బర్నెట్టు, ఫిల్మమార్షలు దుస్తులలో నుండిరి. స్టేటుకాన్సిలుయొక్క యు భారత కానసభయొక్కయు అధికారతర సభ్యులు చాల మంది వచ్చియుండిరి. స్వరాజ్యవాదులందరును తమ ఖడ్గము, కులీను తెల్లని టోపీలతోను ప్రత్యేకముగా కానబడుచుండిరి. మేజరు అక్బరుఖానును (హాత్తి) కైలెను హిరాసింగును ఎర్రని ప్లేటెట్తో కోట్లలో నుండిరి. ప్రజాపతి గారి రీతిలో పాట్నా హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి, మున్సిఫరును కలకత్తా హైకోర్టు న్యాయమూర్తి ఫోషు గారును, సర్దారు నుందరసింగు, మజిలీయా గార్లును, సర్ జనీ దేవియు నుండిరి.

రాజప్రతినిధి పరివారముతో వెంటనడువ సరిగా 11 గంటలకు వచ్చి సువర్ణ సింహాసనము సమీపించెను. స్టేటుకాన్సిలు భారతకానసభాధ్యక్షు లిరువురును ప్రా మాన్యుముగా నున్న స్థానములందు రాజప్రతినిధి కదురుగా కూర్చుండియుండిరి. కానసభయొక్క అధ్యక్షతన భావించు కొనుచున్న సర్ క్రిడెరిక్కు కైలుగారిని ప్రశంసించినపుడును బాధ్యతలను బాగగా గుర్రెంగిన మరీకరిని అధ్యక్షునిగా నెన్నుకొనబడినదని కానసభ్యులకులహాజెప్పినపుడును వార్తాధ్వనములు చెలరేగెను.

భేదచర్చ

హిందూదేశమునకు సంబంధించిన సమస్యలలో గల చిట్కలను సానుభూతితో గ్రహించెననియును దానిని హిందూదేశమునందు విమర్శనబుద్ధితో స్వీకరించిననియును బక్రెను హెడ్ ప్రభుత్వ ప్రసంగమునుగూర్చి చెప్పినపుడు రాజప్రతినిధి ఉత్సాహమున గనపరచెను. రాజ్యాంగమును పునర్నిర్మాణము చేయుటకు తగినసహాయము రాజేవనియును, 1929 సంవత్సరమునకు ప్రత్యేకమైన పరిశ్రమయొద్దయు లేవనియును రాజప్రతినిధి నొక్కిచెప్పెను. తుదకు హిందూదేశమునందుతనకుగల ఆతురతను గూర్చియు చెప్పి తనలహాను విని సహకారమును జూపవలసివని రాజప్రతినిధి చెప్పినపుడు స్వరాజ్యవాదులును మరీకరియును తప్ప కానసభాసభ్యులందరును కరతాళము లాడెరి.

పూర్తిగా నిండిన ప్రజాపతి గారికి సభ్యులను సభ్యులను బక్రెన్ హెడ్ ప్రభుత్వ ప్రసంగముయొక్క ప్రామాణ్యమును విలసయు హిందూదేశములో పూర్వముగా గ్రహించబడలేదని రాజప్రతినిధి చెప్పెను. పార్లమెంటులోనది తీవ్రముగా ప్రశ్నింపబడలేదు. రాజకీయము 3 కేసులు గలవి అందరును దానినే ఆనవరించుట నని గట్టిగా నొక్కిచెప్పెను. ముందుగానే యే పక్షమువారును ఒప్పుకొనబాలని గొంగొంతులో తాను గావించిన చర్చలను తేనెవని చెప్పెను. హిందూదేశమును గూర్చి అందరును సానుభూతిని గనపరచిరి. కాని అందరును నేను హా భావముతో నేను కారము జూపినగాని యవ్యసానము సమీపించెను. సామాన్య కమిషను నిపుడు నియమింపబడవలసి రావలెను కలగను. అదిగాక ద్వంద్వప్రభుత్వ మివ్వమందు ప్రతిగా పనిచేయవచ్చును. ఏలన, 1. మజిలీను నివేదికములో విభాగము చేయబడినట్లుగా లోపముల సాధారణముగా సరియైనవి. 2. డబ్బు యిబ్బంది తొలగింపును న్నది. (3) ప్రజాపతి కాలిలను సులక్షణము నిర్మాణముచేయుదును. అని రాజప్రతినిధి చెప్పెను రాజప్రతినిధిగా తనకాలము పూర్తియగుచున్నది గావున అందరును సదానముతో సహకారము జూపినట్లుయిన గర్వసానము చేరవచ్చునని చెప్పెను. హైందవనాయకులు రాజ్యాంగ నిర్వాహమును చిత్తగా తయారు చేయవలసినదని బక్రెన్ హెడ్ ప్రభుత్వచేసిన సూచననే

రాజప్రతినిధియు తిరిగి చెప్పెను.

కరస్పీదనలని మరకమును పరీక్షించుటకై నియమింపబడు కరస్పీ కమిషను ప్రకటించబడెను.

రైలు ఆనరబుట్ హిల్స్ నుయంగు అధ్యక్షుడు.

సభ్యులు:—ప్రాధేసరు కోయాజీ, సర్దుమానెక్టీ, దాదాభాయి రాజేంద్రనాథముఖీ, అలెగ్జాండరువక్రే, పురుషోత్తముదాసు, నార్కొటువారెన్, డబ్ల్యు. ఇ. ప్రెస్టన్, సర్ హెన్రీస్ట్రామన్సుగార్లు.

మొస్సర్స్ అయ్యరు అండు బస్సెరుబాయింటు కార్యదర్శులు.

మాంటిగూర్, లాగు కర్లను, సి. ఆర్. దాసు, సర్ సురేంద్రనాథ బెనర్జీ మహారా గ్వాలియరు, లాగు రావిక్ సను మొదలగు హిందూస్థీ హితుల మరకమునకు రిప్రెసెంటిటి విచారము చేరినెను.

పునర్నిర్మాణ అవసరము చెప్పెను. ఈవిషయమున అలెగ్జాండరు సభ్యుల నొక గాని నేర్పరచి కేంద్రప్రభుత్వము రాష్ట్రములలో రిలీస్ చేయు ననెను. స్పీక్ కమిటీలో హెత్తి లాముగారి సభ్యులతోను సంతరించెను ఈసమావేశ కానసభలలో బొన్స్ నిర్ణయబట్టును ఉక్కు సూచనలను విచారింపబడును. (అ. ప్రె.)

సినిమా ఆగస్టు కేంద్రభారతకానసభయందు రాజప్రతినిధి యొనగిన సంపూర్ణోపన్యాసము.

ఉపసభ్యులము

చాలకాలము మిమ్ములనుండి యెడబాసి, యెడబాసకగా కాలములననేగాక దూరములనుగూడ దీర్చి ముయినది, మూల మిమ్ముల నీ నూతనసమావేశమునకు గలసికొనుట కెంతయు నానంద దాయకముగా నున్నది. ప్రభుత్వసభ్యులందరి కీ నీచట లేనికాలమున జరిగిన విషయములను గూర్చియు, ప్రస్తుతము మీమనఃబల వాక్యంబున మిమ్ములను విషయములనుగూర్చి ముచ్చటించవలసి యున్నది. నేనీచట లేనిసమయమున ద్వైవిధ్యము పరీక్షించు కలగనందులను, బట్టనుప్రభువతి సామర్థ్యముతో నడవించుటకు నెంతయు సంతోషదాయకము.

మనపురుషుల మరణము

ప్రభుత్వపుటోడ నిశ్చేతాంబులందు ప్రయాణము పట్టుచున్నను, సమా రొకసంవత్సరములోపల మృత్యుదేవత తన ప్రారంభాస్త్రములను, భారతీయమిత్రు లను నాండ్లయ్యలైనను, భారతీయ నాయకులైననుగూడ తన ప్రారంభాస్త్రములచే దీని కొని పోయినందుల కెంతయో విమరకముగ నున్నది. గతసంవత్సరముందు కొలదివాసముల తేజాలోనే మాంటేగ్, క్లౌసు ప్రభువుల మరణము సంభవించెను. ఒకరు భారతపౌరునిగాను, రెండవవారు రాజప్రతినిధిగాను భారతదేశమున కమూల్యమున నేవ నొసరిరి. నే నీదేశమునకు వచ్చుటయుందు చాలసార్లు వారితో చర్చించితిని. భారతదేశముగూర్చి యనేకముఖ్య విషయములు వారు నాకుపదేశించిరి. నే నీదేశమునకు వచ్చు శుభము వీడ్పొలుపువారిలో నాఖిరిమిత్రులు వారే. మూల నీ దేశమునుండి స్వదేశమునకు బోవునపుడు న న్నావ్వోనితురని యూహించితిని కానినాకట్టి యుష్టము లేదు. ఈ నడుమ భారతదేశముఖ్య నాయకులందరే క బంధు చిత్తరంజనదాసు, సర్ సురేంద్రనాథ బెనర్జీగార్లు మరకము దేశమునంత ను దుఃఖము ప్రసంగమునందు. నాముఖ్య స్నేహితులలో నొకరగు గ్వాలియరు మహాంశాగారి మరణముగూడ విచార్యము. ఈసభాసభ్యులగు ఖానుబహదూరు మయ్యుజా, హా, సర్ నెట్టి విల్సనుగార్లు మరకముగూడ సంతాపకరము.

రాజీన్య ప్రభుత్వసభ్యులను భారతప్రభుత్వమునకు, భారతదేశమునకు, సామ్రాజ్యమునకుగూడ గలగిన నష్టమును దెలిపకలేదు. ప్రస్తుతసమయమున సత్నిపైనికపునతను బాగడవనములేదు గాని, భారతదేశమునకు, సామ్రాజ్యమున కతడు చేసిననేవ యమూల్యము, న్నదుస్సార్వభౌమయైనది. అతనిబుద్ధిశీలము, సలహాయందలి చాతుర్యము రెండుసభలవారును గ్రహించియే యుందురు. నైసికవ్యవహారములందు, పాతన యందు సభ్యులకు పరిజ్ఞానము గలగించి వారిని తద్విషయమున సంతృప్తులకేయుటయే యతనికోరిక, భారతప్రాధికారము, నాకార్యనిర్వాహకసభ్యులకుగూడ భారతదేశమునకు ప్రస్తుతము గావలసినదియు, ముందున కుపయోగించునదియు, దాలోవింది బాగ్ర తగచేయుచుండెడివాడు. ఆట్టివిమత్రులైనందు పోయినందులకు చాల విచారముగ నున్నది. పరమేశ్వ

రా సత్పురుషుల జీవితములు నీహ ప్రయోజనమున. వారిక మంగళము గానుండ రక్షింతువు.

రాజీన్య ప్రభుత్వనిర్వాహము, నూతన ప్రాధికారమును సర్ వి.యంబర్నెట్టు రాకముగ్గ సర్ క్లామయాకలుగా రా కార్యమును సామర్థ్యవంతముగ నిర్వహించిరి. 42 సంవత్సరముల పైనికనేవ యుష్మం దాయన గడిచిననీర్తి, యాభారతదేశముందు నైస్కోద్యోగములందు ప్రధానసానములను వహించి, తత్సంస్థయందు గడిచినయనరాగము వారి నాయద్యోగమునట్లు సమర్థతతో నడుపుటలట్లుచేసెను. నూతన సేనాధిపతియగు సర్ వి.యంబర్నెట్టుగారికి సంతోషపూర్వకముగ స్వాగత మొసంగుచున్నాను. యుద్ధముందు గొప్పనేనచేసి ఫిల్మమార్షలు జీవితమునొంది భారతీయ ప్రాధికారమువహించుట కీయనయే ప్రథమము సామ్రాజ్యముందు భారతదేశమునందుగూడ వానికి న్యాయించియే యున్నది. నాకార్యనిర్వాహకసభ్యులకుగూడ నావ్యసించు చున్నాను. అభ్యుదయపరంపరలు గోరుచున్నాను.

అధ్యక్షుని యెన్నిక

రేపు 22 వలేదని భారతదేశ పాలనా విధానము ననుసరించి, మినభ కధ్యక్షుని మీరే యెన్నుకొనవలసి యుండును. కావున నిట్టి సమయమున నింతవక నీసభ కధ్యక్షత వహించి యాసభకే గాక, రాష్ట్రకానసభలకుగూడ మార్గము జూపిన వారినిగూర్చి యొకిండుక నుడువలసియున్నది. ప్రస్తుతమున్న భారత ప్రభుత్వపాలనా విధానము పూర్వపు వాటికన్న చాల భేదముగ నున్నది. కావున నట్టి సమయమున కానసభలందు ప్రభుత్వమునుండి వేల స్యతంత్ర్యులకీ, ప్రభుత్వమున కీవ జ్యాత్రము మొగ్గుచూపించి ప్రజాప్రతినిధులచే నెన్నడు నట్టి స్యతంత్రుల డిగ్గత్యుండుగా నుండుట కేర్పాట్లు చేయబడినవి. కాని తొలత సభల కధ్యక్షుల వహించునట్టివారినిబట్టియే మున్నందు వచ్చు కధ్యక్షుల జనాపజయము లాధారపడి యుండును. కాన నట్టిపరమి తొలత పార్లమెంటు మొదలగు సందల సాంప్రదాయము లేటిగినట్టియు, పాలనా విధానము నంది నూత్రములనేగాక, సాంప్రదాయములగూడ నేటిగిన వాడుగా నుండిన బుద్ధిమంతుల డుండవలయును. అందునను కేంద్రసభ మాత్రుసభగా పరిగణింపబడినప్పు డాపదవియొక్క బాధ్యత గ్రహింపవలెను. నిమ్ములపాతబుద్ధిసహించి, సభ్యులందరయొక్క ప్రేమను బాగ్రుండై, యెట్టి క్లిష్టవిషయమునందు నను స్థిరబుద్ధిగై నిర్ణయింపగల బుద్ధిమంతుల డుండవలయును. నేను స్వయముగ సభలకు రానప్పటికీ, నాకు వచ్చునార్లను బట్టి, యాసభలో అధికారాసభికార సభ్యుల వాక్యములను బట్టి, ప్రపంచమందలి వివిధ ప్రాంతములనుండి యేలేంచిన ప్రజాకుల ప్రశంసలనుబట్టి ప్రమాణ్యుండగు సర్ ప్రెడెరిక్ కైలు గారు చాల గౌరవముగ నడవరిన డెలుపుట కెంతయు సంతోషముగ నున్నది. నేను కొంతసలహా నీయగలవాడననుచో బాగుగ నాలోచించి యావర్యాదను గాపాడగల బుద్ధిమంతు నెన్నుకొనఁదగు ననియు, వాని కన్నివిధముల సభ్యుల సానుభూతి యుండవలెననియు చెలిపెదను.

భారత దేశము: ప్రస్తుత స్థితి

ఇక ప్రస్తుతము భారతదేశ స్థితిగతులగుగూర్చి విచారింతును. ప్రాంత ప్రభుత్వముతో వన సంబంధములు సామ్యముగనే యున్నవి. తద్విషయమున కరీవనమస్య లేవియును లేవు. చక్షిణాక్షిణా విషయమున గూడ నట్లే చెప్పగలగి యుండినవో చాల ప్రభుత్వముగడ నరుచును. కాని ప్రస్తుత మంతకన్న నెక్కువ జెప్పలేను. భారతప్రభుత్వము తద్విషయమై చాల శ్రద్ధ వహించుచున్నది. ఇంకను రాయభారములను సలుపుచున్నది. ఇక దేశములోని విషయములందు పరిశ్రమ కొంత నష్ట ముందు మున్నది. దీనికి పంపులేమి కారణముగాదు. ఏలన, యెగుమతి బాంబుగానే యున్నది. భారతపరిశ్రవలందు సంభవించిన చిక్కు ప్రపంచమున కంతకు వచ్చునట్లే వచ్చినదని నా నమ్మకము. యుద్ధానంతరము గలగిన నూతన పరిస్థితులవలన ప్రపంచమున కంతకు నీచిక్కు వచ్చినది. భారతదేశముగూడ దానినుండి చాటిపోజుండు. కాని భారతదేశ మున్నవనంతము. ఏలన, నితరదేశములకు వచ్చి నంతి వాతాత్మగిని, తీవ్రముగగలి రాలేదు. పంటలు బాంబులచే ప్రజలు కొంత చిక్కు నెదుర్కొనగల శక్తి వంతులుగా నున్నారు. ఎటులైనను పరిస్థితులు కష్టమయిననీ, ఆనంగతులు మీయెదుట వచ్చుకు వచ్చును. ప్రతిపరిశ్రమ యిత్రవలె చాల యిగ్గిబి నొంది ఇప్పుడు రాందన నిరోధముంతయు తీవ్రముగ వచ్చినది. ప్రభుత్వము దానిని శ్రవతో గమనించుచున్నది. వారిబిజ్నెస్ నందుకొనుటకుగూడంగీకరించితిని. ఈసంవత్సరములో నే విషయము నిపుడు నిశ్చయించుట పాడిగాను. లూరిబోబోబోబో నాల్గు నీవేదికములు బయల్పడినవి. అయిదవదివూడే యుండినది. మూడు నివేదికములు ప్రభుత్వ ప్రపంచమందినవి. ఉక్కుపరిశ్రమగుగూర్చి యిప్పుడే ప్రభుత్వమునకు చేరినది. తద్విషయము సభలో నీ సమావేశము దుండబడును. గొడ్డు మొక్క వారి డెడ్లల కేర్పి తరగకం కేర్పి మిల్లుగూడ వొడ్ల విచారాసంఘము సలుగుతో నీయెదుట వచ్చు కుండబడును.

వ్యవసాయము

పరిశ్రమల విషయమున నెట్టి శ్రద్ధవహించినను, వ్యవసాయము భారతదేశముయొక్క ప్రధాన వృత్తియని గమనింపక తీరదు. దీనివలననే భారతమున నుద్భవించినట్టి యతని సామగ్రి భారతప్రభుత్వప్రయత్నములయొడ గలవని గ్రహింపవలెను. కాని యీ యాభివృద్ధిసాధనముతో కేంద్రప్రభుత్వ సంబంధము సంస్కరణముల నాచేయుచున్నది. కాని భారతదేశము దీనివలననే ప్రాధాన్యము గ్రహించియు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు వెలయునంత పనిచేయుటకు ధనవంతములు కావని గ్రహించియు, కేంద్ర ప్రభుత్వముకాదే తన బాధ్యతను నవలంబించుట. ఈవిషయమున ముఖ్యముగా పరిశోధనలకు కేంద్ర ప్రభుత్వము శ్రద్ధవహించుచున్నది. పూర్వ వ్యవసాయక పరిశోధనాలయము నృద్ధియగుచున్నది. ఇదిగో దాని ఫలితము లపారముగ నున్నవి. ఈపరిశోధనాలయములందు గా వింపబడిన పరిశీలన నవసరించి చాల యభివృద్ధి గలిగి (ముఖ్యముగా చెలుకు, గోధుమల) వ్యవసాయదానము చాల ధనమును జేసినట్లని. భారత వ్యవసాయము ముఖ్యముగా పశువులపై నాధారపడియున్నది. పశువుల సంఖ్యలో నభివృద్ధిగాక, యుత్తమజాతి పశువులు కాలసియున్నవి. ఈవిషయమున ననేక విధములగు ప్రయత్నములు కేంద్ర ప్రభుత్వము సాగించుచున్నది. కాని యీవిషయమున కేంద్ర ప్రభుత్వమే యన్నియు చేయుటగాక, రాష్ట్రములకు తమ సహాయమునర్పి ప్రోత్సహింపవలయును. భారత ప్రభుత్వము, వివిధరాష్ట్రములయొక్క ప్రయత్నములను ప్రోత్సహింపవలయును, పరిశోధనాభివృద్ధి కలుగజేయుటకు, వ్యవసాయవిద్య నభివృద్ధి నందించుటకు, వ్యవసాయమున కింతర విధములగు సహాయము నర్పియు, దేశముయొక్క ప్రతినిధి సంఘములతో సంప్రదింపుటకు నోకయభిభారత వ్యవసాయసంఘ కేంద్రములకు కూపించుచున్నది. ఈయంతరచర్యలను దీనివలననే పూర్వసాలోచన జేయు వ్యవసాయ సంఘము యెదుట నుంచవలెను. ఈ ముఖ్యముగ సభకు సంఘసభ్యులేగాక, వ్యవసాయ శాఖామంత్రులు, ప్రముఖులుగూడ నాహ్వానింపబడుదురు.

సివిలు న్యాయసంఘము

న్యాయమూర్తి రంగుగారి యధ్యక్షతక్రింద నేర్పాటు జరిగిన సివిలు న్యాయవిచారణసంఘమునుగూర్చి ప్రభుత్వనిర్ణయము సభ్యులను సంతృప్తి కలుగజేయవచ్చును. చాలమంది యానివేదికమును జదివించుదురు. అది నిర్ణయించిన వివిధవిషయములను గూడ జూచి సంతోషించియు యందురు. అందులోని నూచనలను చాలనలను ప్రధాన న్యాయస్థానము, స్థానిక ప్రభుత్వములుగూడ నవలంబింపవచ్చును. కొన్ని నూచనలు బిల్లులుగా నీ సభయందు నిపు డుంచబడును. ఇతరములకు, స్థానిక ప్రభుత్వములకు న్యాయస్థానములకు సలహాపక్ష వ్రాసితిమి. నాటినిగూడ తదభిప్రాయములు వచ్చినతోడనే సభయెదుట నుంచబడును. ఈసంఘముయొక్క ప్రాముఖ్యమునుగూర్చి విన్నవించితిని. వారి పరిశ్రమలను సివిలు న్యాయమందు గలుగు మార్పులు సభ్యులకు అరు గమనించగ గోరితిని. సంఘమునందు పనిజేసినవారత్యంత నిపుణులనియు, చాల శ్రద్ధతో నడపినవనియుగూడ చెలుపవలసియున్నది.

ఆర్థిక విచారణ సంఘము

భారత శాసన సభయందలి సభ్యులు దేశములపరి ఆర్థిక పరిస్థితులను విచారించుటకు ఒక సంఘమును నియమించుట ఆవశ్యకముని అభిప్రాయలను ఇచ్చుటచేత, ఆర్థికవిచారణ సల్యుటకు గల పరిస్థితులను, ఉపకరణములను గురించి విచారించుటకు ఒక చిన్న సంఘము నియమింపబడునని గతజనవరియందు నేను ప్రకటించితిని. గత మాసములందు సర్ విశ్వేశ్వరయ్యగారి ఆధ్యక్షతక్రింద యీ విచారణసంఘము విచారణలను సల్పింది. విచారణను బూర్తి గావించి రిపోర్టు పంపెను. నివేదిక అచ్చు అగుచున్నది. సాధ్యమగునంత వేగముగ నివేదికను దొరతనము ప్రకటించనలయునని తెలుపుచున్నది. ఆలస్యము చేయకుండ విశ్వేశ్వరయ్యకమిటి గావించిన సిఫార్సులను దొరతనము విచారించి దలచుచున్నది. ఈ ఆర్థిక విచారణ బహుశిష్ట మైనది. అట్టిశిష్టవిషయమును బహుశేగముగ విచారించి రిపోర్టు తయారు చేసిన కమిటీయొక్క ప్రయత్నములను నేను అభినందించుచున్నాను.

కరంసీ కమిషను

వెనుక నేను మీతో ప్రసంగించినప్పుడు కరంసీమారకపు చిక్కు సమస్యనుగురించి కొంతవరకు వివరించితిని. నూతన విధాన మవలంబించుటకు ప్రపంచపు ఆర్థికపరిస్థితులు తనంత నిలుకడ సిటికిచ్చిపడవ రూపాయ మారకపు విషయమై విచారించుటకు నోక కమిటీని నియమించుటకు ప్రభుత్వము దలంచుచున్నదని నేను మీ కెరింగించితిని. అప్పటినుండి వ్యవస్థ లింకను తగినంత సరళముగలేకున్నను ఒక్కనూతనసిటి సంభవించెను. అదేమిటి యిం యిట్లాండు సంగారు పరిమాణమును తిరిగి అప

లంబించుటయే సవరణలు బంగారుతో మార్పుటకు ప్రారంభమైన పిదప, భారత పరిస్థితులు లాభకరము గు విధానము ను బరిశీలించుటకు ఒక ఆనకాశ మేర్పడెను. ఈ విషయమై భారత కార్యదర్శిలో సంప్రదింపబడెను. భారత కరంసీ రాయలు కమిషను నియమించుటకు సార్వభౌమ డంగీకరించెనని నేలు మీకు దృఢముగ చెల్లగలగు చున్నందులకు సంతోషించుచున్నాను. భారత కరంసీ విధానము, మారకము, ఆచారములను విచారించుట కమిషను పూనుకొనును. భారతదేశముముఖ్యముగా మార్పు లవసరమా లేదా యని విచారించి సిఫార్సులను కమిషను జేయును. కరంసీ విధానమును గురించి ప్రతి ముఖ్య అంతములను విచారించుటకు కమిటి విచారణపరిమితి మిగల విస్తరింపజేయబడినదని నా అభిప్రాయము. కమిషనునందు భారత ప్రజాభిప్రాయమును వ్యక్తపరచుటకు తగినప్రాతినిధ్య మియ్యబడును.

కరంసీ కమిషను సభ్యులు

రైటు ఆనరబుల్ హోటను యంగుగారు భారతకరంసీ అధ్యక్షత వహించుట కంగీకరించిరి. ప్రొఫెసరు జి. సి. కోయానజి, సర్ మెనకజి దాదాభాయి, సర్ రిజివల్లానాంట్లు, సర్ రాజేంద్ర ముఖర్జీ, సర్ అలెగ్జాండరు మక్రెడెల్లియూ, ప్రెస్టన్ సర్ మోనోవిష్ట్రోకోమ్యు, సర్ పుర్రహోత్తమదాసు థామసదాసు, సర్ నార్స కోటుభారతగార్లు కరంసీ కమిటి సభ్యులుగనుండ నంగీకరించిరి. డి. ల్యుట్టకు సంతోషించుచున్నాను. భారత ఆర్థిక శాఖతో లాకు అయ్యరు, ఇండియా కార్యాలయము తాలాకు బార్టరుగార్లు సంయుక్తకార్యదర్శులుగ నుండెదరు.

ఈముఖ్యవిషయమును నివృత్తపాతముగను న్యేచ్ఛగను విచారించుటకు ప్రయత్నముల లోటు చేయలేదు. రాజ్ పు అక్టోబరు నెలయందుకే కరంసీ కమిషను విచారణ సల్యుట ప్రారంభించెను.

హైందవ సాండుమార్పు కమిటి

నేను యిక పరియోగ విచారణసంఘ విషయమై చెల్లవలసియున్నది. ఇటీవల భారత ప్రభుత్వముక విచారణ సంఘమును నియమించెను. అది భారత సాండుమార్పు కమిటియని బిలువబడుచున్నది. సార్వభౌమని కమిషనులు భారతీయులు పొందుటకు పరిస్థితులను విచారించుటయే మూలముగాక యిప్పటికంటె సభికముగ హైందవులు సైనికవిద్య నభ్యసించుటకు సల్యుటలను సౌకర్యములను గూడ యాంఘ్యము విచారించుచున్నది. ఈకమిటి బూనుకొన్న విచారణ బహుముఖమైనదని నేను దలచుచున్నాను. కమిటి ప్రయత్నములం దెంతవరకు విజయమునొందునో అంతవరకు భారతాభ్యుదయము దానిపై నాధారపడియున్నది. వివిధాభిప్రాయములను యిక కమిటియందు ప్రాతినిధ్యము నొందినవి. ఈవిషయమందు స్వరాజ్యపార్టీ నాయకుని తోడ్పాటులభించినందున నేనుసంతోషించుచున్నాను.

పల్లీకు సర్వీసు కమిషను

పల్లీకు సర్వీసు కమిషను నియమించుటకు, యిండియా కార్యదర్శిలో ఉత్తరప్రభుత్వములు చురుకుగా నడచుచున్నవి. అచిరకాలములో పల్లీకుసర్వీసు కమిటి నియమింపబడి, కమిషను కర్తవ్యములను, అది అవలంబింపవలసిన విధానమును, అందలి సభ్యులను గురించియు ప్రకటింపబడునని నేను విశ్వసించుచున్నాను. ప్రజలును, పల్లీకు సర్వీసు ఉద్యోగులును యీ విషయమై ప్రాముఖ్యత జూపుచున్నారని నే నెరుంగుదును. పల్లీకు సర్వీసు ఉద్యోగులు శక్తివంతమైనవారై పెరవేర్పు ధర్మములను గుర్తించి, వారల శాంతిచిత్తులను గావించుటకు పల్లీకు సర్వీసు కమిషను ప్రయత్నించును. వారలకుగల న్యాయముగు యబ్బుందుల నెరిగించుటకే కమిషను అవకాశముగనుండును. పరిపాలన ప్రభుత్వ కర్తవ్యము రాజ్యకేసుమునుగోరియు, ప్రజల నేవగోరియు సంచరించుట ప్రధాన యంత్రముని యీ నియమింపడు పల్లీకు సర్వీసు కమిషను క్రియతానిరూపించునని నేను సంపూర్ణముగ విశ్వసించుచున్నాను.

సిక్కు ఉద్యమము

నే నాంగ్లేజీయునకు బోవునపుడు నాహృదయమునువేచుచుండిన విషయము శిక్కు యుద్ధము వెుకటి. శిక్కుసంఘము దానితో సంబంధించిన యితర సమస్యలు నేను తిరిగి పచ్చు సరికి చాలనలను సీరపడినందుల కెంతో సంతోషముగ నున్నది. ఆ యుద్ధమును ప్రబలముగానుండి యలజడి కలిగించు చివములందు చాలవరకు ప్రజలదృష్టి నాకరించుటగాక పంజాబునందలి శాంతిగూడ భంగకారముయెను. కేంద్ర ప్రభుత్వము పంజాబు ప్రభుత్వముగూడ శిక్కుల పరిస్థితులను గమనించి గౌరవముగ పద్ధతులపై సామరస్యము గల్పించి ప్రభుత్వమునకు శిక్కులకున్న బాంధవ్యమును చెడిపోకుండ నుంచగలందులకే కొరు మంటిమి. యుద్ధమునందు శాంతిపథముయందు గూడ ప్రభుత్వమునకు శిక్కులకుగల గాఢసంబంధములకు భంగములు కలుగవనియే నానమ్మకము. ఏదైన వచ్చినప్పటి కప్పుడే పోవునని నాభిప్రాయము. ఈవిషయమున పంజాబు ప్రభుత్వముం దొక శిక్కు సభ్యుడు సభలో నొకబిల్లును ప్రవేశపెట్టెను. తద్విషయమున పంజాబు ప్రభుత్వము చేయదగిన సహాయము

చేసెను. అబిల్లు పంజాబు శాసనసభలో సంగీకరింపబడెను. ఈ బిల్లు దేశమంతటను దానికి సంబంధించిన వారిచేతనే గాక యావన్నుందిచేతనుగూడ నామోదమును బడసెను. ప్రత్యక్షముగ, సప్రత్యక్షముగగూడ సందర్భము నామోదించిరి. అది రాజప్రతినిధి యంగీకారమునుగూడ బడసెను. అప్పుడే సుహృద్భావము వెల్లడియగు చున్నది. శారాగృహవాసులగు శిక్కులు విడువబడుచున్నారు. నాభాయధికారులు గంగానాగర గురుద్వారము నొద్ద గ్రంథ పఠనము శాంతముగ జరుగునట్లు సహాయపడుచున్నారు. మతసంబంధముగు వ్యాపారములం దితరుల స్వాతంత్ర్య భంగము కానంతవఱకు ప్రభుత్వము జోక్యము కల్పించుకొనకుండుటయే యుద్దేశ్యము నాభావేషాలనుండి వైదీలు సంపూర్ణముగ విడువబడినప్పుడు గ్రంథపఠనమున కభ్యంతరము లేనపుడు సర్వము సముక్తముగ గడచిపోవుననియు, నాయుదంతము లిడకుండు జ్ఞాపకముందు కొన నవసరముండవనియు నూహించుచున్నాను. ఆశిక్కు గురుద్వారా బిల్లు యీ సభ వారి యామోదము నకుంచబడును. ఎల్లరచే నామోదింపబడిన యాబిల్లు సభవారుగూడ సంగీకరింతురని నానమ్మకము. ఈ విషయమున సర్. మల్లం హెయిలిగారును, పంజాబు ప్రభుత్వమును పక్షిశ్రమ ప్రతీకసయియు. దీని సంగీకరించి యీ సభవారు ప్రాముఖ్యముగ బిల్లు నొకదానిని శాసనముగా మార్పుచున్నారు. దానివలన మరల సంయోగమునకు సహకారమునకు నమూన పరిస్థితులు గల్పించినవారగుచున్నారు. ఇట్టి యుద్దేశ్యములతోనే యితర మార్గములందుగూడ నడచుచో చాల లాభము మున్నుండు గలుగవచ్చును. నేను స్వదేశమునుండి భారత దేశమునకు వచ్చినతోడనే గనుపట్టి దేశపరిస్థితులివి.

భారతరాజకీయరంగము

నాంగ్లేజీ ప్రయోగము

నేటి సభయందు మిమ్ములందఱను గోరిన దెందులకనగా నా నాంగ్లేజీ ప్రయోగముతో సంబంధించిన సంగతులను గూర్చి వివరించుటకే సామ్రాజ్యప్రభుత్వమున నాంగ్లేజీము రమ్మని కోరినప్పుడు యాహ్వానమును సంతోషపూర్వకముగ నుండుకొంటిని. నేను నాలుగు సంవత్సరములు భారతదేశమందుంటిని. ఈకాలముందే నాంగ్లేజీమున ప్రభుత్వము చాల మార్పులనొందుట గంటిని. మొన్న జరిగిన పార్లమెంటు యెన్నికలందు నూతనమంత్రివర్గము స్థాపితమయ్యెను. నాయుద్యోగమువంటి దానిలో నున్నవాని కట్టిపాల్గొమ్మకలిగినప్పుడు దానిని బోనాడుటమంచిదిగాదని యూహించితిని. నేనచటనుండినపు డనేక సారలు భారతమంత్రితో నీదేశవ్యవహారములను జర్పించుట కవకాశముగలిగెను. ప్రధానామత్మనితోడను, మంత్రివర్గముతోడనుగూడ చర్చించితిని. భారతదేశపు సీనిగతులనుగూర్చి చాల ప్రాముఖ్యమైన నివేదికను ప్రభువులసభలో జేసెను. భారత పుత్రితా నాయుద్యోగమును స్వీకరించన పిమ్మట భారతదేశ పరిస్థితులను వివరించుట కదియే ప్రథమపర్యాయము. నివేదికము నాతో సంప్రదింపుట పూర్తిమగువఱకు నాపియుంచిరి. భారత పుత్రితామొక్క బుద్ధిశాళియును, విగ్రహదాంభికమునుబట్టి నివేదిక నమితాకర్షకముగ నుండెను. నివేదికము నుపసంగించుచు పట్టిపరిస్థితులను చెల్పుచుండెనగాని యెట్టి నిర్ణయములను నిశ్చయించుట లేదనిరి. కాని యానివేదికము భారత రాజకీయములందు ప్రధానముగ పరిగణింపబడవలసినదే. ఆనివేదికము చాల జాగ్రత్తగా విషయవిమర్శన మొనర్చి, నాతో సంప్రదించి పిమ్మట చేసినదే. ప్రభువులసభలో జరిగిన వెంటనే కామస్పందనలో గూడ నివేదిక ప్రచురింపబడెను. మీరందఱును తత్పూర్ణముగ పోరములను జదివికోలేదోగాని, నాంగ్లేజీమున భారతదేశము వ్యవహారములపట్ల సానుభూతి, దానియందలి చిక్కులను గమనించుటయందలి శ్రద్ధపరిస్థితులనుబట్టి పార్లమెంటునందలి చర్చలను జదివి మీరు నివేదిక కయందలి ప్రధానమూత్రముల నెవరు నామోదించలేదని గ్రహించి యుండురు. కావున భారతదేశమునందలి రాజకీయ ప్రముఖులు, వార్తాపత్రికలు చేసిన తీవ్రభండనము జూచినప్పుడు నాకు మనస్తాపము గలిగెనని యొప్పుకొనక చేయదు. భారతదేశమందా ప్రకటనయొక ప్రాముఖ్యమును గ్రహింపలేదని నానమ్మకము. తత్వకటనము, భారతీయులకు ముఖ్యముగా సామ్రాజ్యమందు భారతదేశమునకు స్వపరిపాలనము, గోరువారి చాల యుత్సాహమును గల్పించవలసినదేను ఎట్టి రాజకీయ కక్షలను గమనింపక 1917, 1918 సం॥ లందు గావించిన ప్రకటన కెట్టి యుద్దేశ్యములతో గావించబడెనో యటలే యాంగ్లేజీయాభిప్రాయము నిశ్చీతమై యున్నదని నూహించుచున్నది. నేడు నాకగపించుచున్నటుల రాజకీయ సందర్భములనుగూర్చి మీయెదుట విన్నవించెను.

ఆంగ్లో యిండియనుల సభ

సభ్యుల ప్రశ్నలకు మహాత్మాజీ సంగిన ప్రత్యుత్తరములు

డాక్టరు మారకోగార్ మొదట ప్రశ్నించిరి

1. ప్ర:—ఉద్యోగముల నన్నిటిని భారతీయులకే యివ్వవలెనను పద్ధతి నవలంబించుటవలన ఆంగ్లో యిండియనులకు నష్టముకలిగినచో మీ లేమిచేసెదరు?

జ:— నాకు శక్తియున్నచో ఒక్క ఆంగ్లో యిండియను నైన పక్షిలోనుండి తీసివేయును.

2. ప్ర:— మీరు కాంగ్రెసును స్వరాజ్యపక్షమువారి అధీనముచేసితిరి. ఇంకను సకలపక్ష సమ్మతమును విధానమునుగూర్చి ఏల మాటలాడెదరు? ప్రతిఘటనపద్ధతి నవలంబించిన స్వరాజ్యవాదులతో ఆంగ్లో యిండియను లేరుల చేరగలరు?

జ:— నేను కాంగ్రెసును స్వరాజ్యపక్షమువారికి వశపరచలేదు. అదివరకు నాకును వారికిని జరిగిన ఒకపంజీకను మాత్రమే రద్దుపరచితిని. నాకిష్టమున్ననుగూడ కాంగ్రెసు వోకరికి వశపరచుటకు నాకెంత మాత్రమును అధికారములేదు. నాలుగు చందా మరతును మార్చుటనుగూర్చి స్వతంత్రముగా ఓటునిచ్చుటకు యిదివరకు స్వరాజ్యపక్షమువారికి నిరోధముండెను. ఇపుడానిరోధము తొలగిపోయినది. బెల్గాములో కాంగ్రెసునందు రాజకీయములు బహిష్కరింపబడెను. ఇప్పుడు మరల వానికే అధికముగ ప్రాధాన్యమివ్వబడెను. రాజకీయములు లేవను కారణమున దూరముగానున్నచో రందరను యిప్పుడు మరల కాంగ్రెసులో చేరుట కవకాశముకలిగినది. ఇప్పుడు కాంగ్రెసు ప్రధానముగ రాజకీయసంఘమున సేగాని స్వరాజ్యసంఘముకాదు. ఇతరపక్షములవారు కాంగ్రెసును బహిష్కరించినందున కాంగ్రెసులో స్వరాజ్యపక్షమువారి సంఖ్య యిప్పుడు హెచ్చుగా నున్నది. ప్రతిఘటనను తిప్పివచ్చి నాకు తెలియదుగాని మీరు కాంగ్రెసును బహిష్కరించుటవలన స్వరాజ్యపక్షమువారు ప్రతిఘటనమును మానుటలు చేయగలుగుదురా? మీరు హెచ్చుమంది కాంగ్రెసులో చేరినచో దానిని మానిపించుటకు తగిన తీర్మానమును చేయ వీలగును.

3. ప్ర:— తారతమ్య ప్రాతినిధ్యము సేర్పరచిన ఆంగ్లో యిండియనులకు స్థానములే దొరకవు దానికేమిగతి?

జ:— స్వరాజ్యవిధానమును వ్రాయుటకుముందే యీ స్థానముల విషయమును నిర్ణయించి ఒకపంజీక వ్రాయించెదను. అనిర్ణయము న్యాయముగానే జరుగునుగాన అల్పసంఖ్యకులకు అక్రమము జరుగదు.

హోమయూలు చట్టము

4. ప్ర:— మీరు డాక్టరు బిసెంటుగారి చట్టముపై నేలసంతకమును చేయలేదు?

జ:— నేను సంతకముచేసినచో ఆచట్టము ఆమోదించబడునని బర్మెనుపాడు ప్రభువు నేడు తంతివార్తనవ్వినచో నేడే నేను అంగీకారమును తంతిములకముగా అప్రభువుకు తెలియజేసెదను. అనవసరముగా అవమానింపబడుటకునే నేను సంతకమును చేయలేదు. దానిని చిత్తుకాగితముల బుట్టలోనే నేనగరనియే నేను దృఢముగా నమ్ముచున్నాను. ఇదివరకు కోరకుండ నే నేను చాల అవమానములను బడసితిని. వానినన్నిటిని సద్భావముతోనే స్వీకరించితిని. ఈసారి అట్లాగారు. ఇది కోరితెచ్చుకొనుట యనియే నా అభిప్రాయము. అమాచన నాకానాడే కనపడెను. కాన నేనొక సులభమైన సూచనను దొరతనమునకు చేపితిని. రాజకీయ శైలివిడుదలను గూర్చి దానుగారు చాల వాంఛించుచుండిరి. కావున ప్రజలకందరికిని అధికముగ నమ్మకమును సద్భావమును కలుగుటకు మీరు రాజకీయ శైలి నందరిని విడుదల చేసెదరా! అని నేను వారినడిగితిని. అటులచేసినచో రెండు లాభములు కలిగియుండును. దేశబంధుదాసుగారిపట్ల కలిగిన గౌరవమువలననే తమ్ము విడుదలచేసిరిని రాజకీయ శైలి కందరికిని నమ్మకముకలుగును. వారిపుడు విశ్వాసపూరుకును కాబాలరు. వారికికలిగిన కళంకమును తొలగను. దొరతనమువారికి గొప్ప నైతికవిజయమును కలిగియుండును. అందువలన రాయబారములకు తగిన పరిస్థితులుగూడ సేర్పడియుండును. కాని బర్మెనుపాడు ప్రభువు యీ సూచనను తిరస్కరించెను. ఇంత చిన్న సూచనమే బుట్టదాఖలై నపుడు యిక స్వరాజ్యపట్టము మాత్రమెటులు నామోదించబడును? బిసెంటుగారికి కుభిపగిణామ విశ్వాసము అత్యధికముననున్నది. నావలెనే ఆమెయు వాగ్ధిక్య పతయించునను కార్యక్షేత్ర ఆమె కపరిమితము.

5. ప్ర:— మేము ఆంగ్లో అనుపదమును నవలంబించి యిండియను అనుదానిని మాత్రమే యందుకొని కాంగ్రెసులో చేరినచో మాకిప్పుడున్న సరుపాయములు చాల తొలగిపోవును. క్రొత్తగా కలుగులాభము లేమియును కనబడవుగాన మేమేమిచేయవలెను?

జ:— ఇది చాల మంచి ప్రశ్న. కొన్ని సదుపాయముల

కోరకే మీరిప్పుడు యూరోపియులతో చేరియుంటిరి. ఆసదు పాయములను త్యజింపవలెననియే నేను కోరెదను. సహాయ సేన లోచేరుటకు మీకిప్పుడు హక్కుకలదు. “ఈహక్కులవలన మా నైతిక శక్తి భంగము కలుగచున్నదిగాన మాకివి అక్కరలేదని యే” మీరు చెప్పవలెను.

మీరు సామాన్య భారతీయుల దృక్పథమునుండియే భూ డపలేనుగాని ఆంగ్లో యిండియను మతగురువుల దృక్పథమునుండి చూడగూడదు. మీలో సవంతులు యూరోపియులలో లేన ముకాగోరెదరుగాని అది అసంభవము. మీలో బిరుదు కోరకున్నను భారతజనసామాన్యమున లేన మైహాకలేవుదు. కాని అది విచ్చి కముకానందున లాభకారికాదు. విచ్చి క సాధనమును నేను తెలిపెదను వినుడు అసహజమును కృత్రిమునును జీవితవిధానమును వర్తింపుడు. మీరు భారతీయులలో చేరిన పిమ్మట భారతీయులు మీకు ద్రోహము చేసినచో మీరు భారతీయులతో ప్రతిఘటించుటకు గాని విరోధియులలో కలిసిపోవుటకు మాత్రము మరల ప్రయత్నింపకుడు. అల్పసంఖ్యకుల మనుసంశయము నెంత మాత్రమును పెట్టుకొనకుడు. అందువలన కొన్ని సౌకర్యములేక ట్లగ నుగాని నష్టము కలుగదు. నేను అల్పసంఖ్యకులలోనుండుటయే నాకు సమ్యక్తము. జనసామాన్యమునకు నాయందు విశ్వాసములంబువలన కలిగిన యీసంఖ్యాధికృత కృత్రిముమైనదిగాన నా అభిప్రాయం నిరోధకమే అగుచున్నది. ఈనిరోధమే లేనిచో నే నీసరికి ధిక్కారమునే ప్రకటించియుండును. ఇట్టి అంభప్రాయముగ ప్రజారాధనవలన నాకు తలతిరుగనుతిరుగుడు ఈ ఆరాధనను నిలుపుకొనుటకు నేను నానియమములను కొంచమైన మరలను జాలను. ఈ దేశమున ఆంగ్లేయులసంఖ్య అల్పతమైనను వారేమైన ధయపడుచున్నారా? వారికి సైనికబలము రక్షకమైయున్న మాట నిజమే. వారు మెలకువతోనుండకపోయినచో నదియెప్పటికయిన వారికి హానికరమేయగును. మీరు ఆత్మబలమును నమ్మిననునచో పశుబలమును నమ్మిననునచో యీ పిచ్చిని మాత్రము సేరింపగూడదు.

6. ప్ర:— మీరు సభపరిణామ విశ్వాసముకలదా?

జ:— నా కావిశ్వాసము కావలసి సంతయున్నది. ఏల యనగా నాకాధారము ఆత్మబలము. ఇది అహంభావమని మీరు తలంపవచ్చును. కాని నేను మిక్కిలి వినయముతోనే యిటుల చెప్పుచున్నాను. సర్వేశ్వరుడు సర్వశక్తుడని నాకు అధికముగ నమ్మకమున్నది. కావున న భారత దేశ కళా వికల్యాణమును మానవ సంఘాభివృద్ధిని గూర్చి నాకెట్టి సంశయములేదు. మానవుల ఆల్పవిజ్ఞానమును భగవంతు డవలెగా నాకులపరచగలడు. గాన బర్మెనుపాడు ప్రభువు ప్రగల్భములవలన నేను భయపడను. భగవత్కృత్యానునే నమ్మెదను. సర్వేశ్వరుడు న్యాయకర్తలలో నగ్రణ్యుడు. జగదు భారమును కావున నాకతడేకరణ్యుడు. భగవంతుడు అల్పత్యాగముతో తృప్తిపొందడు. మానవుడు సర్వస్వమును త్యజించి అనన్య భావముతో శరణు నొచ్చిన గాని దేవదేవుడు కరావలంబన మియడు. ప్రభుత్వమును సాగించు వ్యక్తుల సంఖ్య ముల మార్పులు ముఖ్యంశములుకావు. సర్వశక్తులను గల సర్వేశ్వరుని పన్నిధిలోనే నేనున్నాను గాన నేను నిర్భయుడనేతాని నేనింకను సంపూర్ణముగ త్యాగములు చేయగలిగియుండలేదు గాన నే నాసంకల్ప మిడచలేదు. నాత్యాగము సంపూర్ణమేనచో మీతో నేనింతసేపు వాదించ వసపరమేయండదు. అప్పుడు నామాటయే మదంతర్యామియగు భగవంతునిమాట యగును. సర్వజనులును దానిని శిరసావహించెదరు. నేనావిధానము సభ్య సింహులవలననే అట్టిసాయుజ్యము కైని నేను బడయగోరెదను” అని మహాత్మాజీ నడివెను. (ఎంగయిండియన్ - ఆగస్టు 18)

తాతా సంఘము

ఇంగ్లాండులో ఉన్నత విద్య నభ్యసించుటకై విద్యార్థుల నెన్నుకొనుట

బొంబాయి, ఆగస్టు 20:— తాతా ఎడ్యుకేషను స్కీము నకు సంబంధించిన సంఘమువారు దేశములో నన్నిచోటులనుండి నచ్చిన విద్యార్థులవారులలో నీ దిగిన నుదాహరింపబడిన వారిని 1925 సంవత్సరమున ఇంగ్లాండులో ఉన్నతవిద్య నభ్యసించుటకై యెన్నుకొనిరి:— ఉపాధ్యాయుని డిగ్రీ మాను సంపాదించుటకును లండను విశ్వవిద్యాలయములో యం. ఏ. డిగ్రీని సంపాదించుటకును బొంబాయిలో బాంకాఉన్న రిహాకళలో ప్రధానోపాధ్యాయుని యగు మిసెసు యస్. డి. డిగ్రీ ఎన్నుకొనబడెను. ఈమె నాన్నాగృహిణి కుమార్తె. నెరులెసు టెల్లిగ్రాఫీలో డిప్యూటీ సుపాదించుటకు కలకత్తానుండి సర్వేంద్రనాథ కే ఎన్నుకొనబడెను. పెకానికల్ యింజనీరింగునకు గ్లాస్టా విశ్వవిద్యాలయములో య. యస్. సీని సంపాదించుటకును కలకత్తానుండి మిస్ తారన్ చక్రవర్తి యెన్నుకొనబడెను. (అ. ప్రె.)

మొరాకో యుద్ధమునకు కారకులెవరు?

వాల్టను న్యూబోలు

మొరాకో యుద్ధము ఒక గొప్పకలలోనియలు యుద్ధముగ పరిణమించినది. యుద్ధ ప్రాంతమునందున్న ప్రాన్సు సైనికులందరు మొరాకోకు పంపబడిరి. సోషియలిస్టువారి సహాయముతో ప్రాన్సునులైతవర్గమువారు ఈ యుద్ధమునకు గడంగుట గొంత అశ్వర్యమును కలుగజేయవచ్చును. మొరాకో యందలి రిఫ్వుల ప్రదేశమును ప్రాన్సువారు స్పెయినువారు స్వాధీనపరచుకొనుటకు నిజముగ కారణమేమి?

తరతరములనుండి ప్రాన్సుకును స్పెయినుకును సరిపడదు. ఈరెండు దేశముల మధ్య ప్రాంతమువారికి కూడా ఇప్పుడు ఎట్టి సామ్యము లేదు. స్పెయిను ప్రభుత్వము కాస్తోర్వేటిపు పక్షమునకు జేరినది. ప్రాన్సు ప్రభుత్వము లిబరలపక్షమునకు చేరినది. అయినను స్పెయినువారు ప్రాన్సువారు కలిసి మొరాకో యుద్ధమును కొనసాగించుచున్నారు. ఇందులకు కారణమేమి?

రిఫ్వుల దేశమున అమూల్యముగ లోహపు గనులు విస్తారముగ నున్నవి. కాల్తెజి, గోమ సామ్రాజ్యముల వాటినుండి ఈ గనులయందు పనులు జరుగుచున్నవి. హల్స్ పెన్సిలోయా ప్రాంతములనుండి కంచు, బ్రిటునుకు ప్రాన్సుకు ప్రతి సంవత్సరము ఎగుమతి చేయబడుచున్నది. అచ్చట ఈ కంచు ఎన్నియో పరిశ్రమలకు ఆధారముగ నున్నది. స్పెయినునందలి ఆల్బేరియానుండియు ఈ తర ఆస్తికాయందలి ఓరానునుండియు, ఇనుము కార్మిపు, మార్బెల్సు, వేల్పు మున్నగు ప్రదేశములకు పంపబడుచున్నది.

కడచిన 40 సంవత్సరములనుండి ప్రాన్సు స్కాట్లాండు తేల్పనందలి ఇనుముపరిశ్రమల యధికారులు ఆల్బేరియా మొరాకో ప్రదేశములనుండి ఇనుమును తెప్పించుకొనుచున్నారు. ప్రాన్సు నందలి ఇనుపగనులు షీడించుచున్నవి. నార్మండియందలి గనులలో గంధకము అధికముగ నుండుటచే పరిశ్రమల కంత ఉపయోగకరముగ నుండుటలేదు. కావున స్పెయిను, ఆల్జీరియా, మొరాకోలయందున్న ఇనుప పరిశ్రమలకు అన్ని విధముల లాభకరమైన దగుటచే పరిశ్రమల యధికారు లన్యధ్యమంతయు ఈదేశములపై యున్నది.

మొరాకోలో రిఫ్వుల ప్రదేశమునందున్న ఇనుముగనులు మిగుల శ్రేష్టమైనవి. గనులయందు పనిచేయుటకూడ మిగుల సులభము. కార్మిక పరిస్థితులుగూడ మిగుల అనుకూలముగ నున్నవి. ఈ గనులు ఇంతకుముందు స్పెయిను జర్మనీ వారికి చేరి యుండెను. యుద్ధముచేత జర్మనీవారి గనులను ప్రాన్సువారు స్వాధీనపరచుకొనిరి. రిఫ్వుల ప్రదేశమునందున్న ఇనుము, తగరము, సీసము విషయమై పోరునందలి పెనుభాసు బాంకి వారు ఇటీవల కొంత శ్రద్ధ వహించియున్నారు. ఈబాంకివారికి మొరాకో యందును, స్పెయిను యందును గల పలుకుబడిని పరిశీలించెదము.

1908 వ సంవత్సరమున ఈబాంకివారు మొరాకో సుల్తానుకు గొప్పమొత్తమును అప్పుగ ఇచ్చిరి. 1907 సంవత్సరము సుల్తానునందనుండి కొన్ని ప్రత్యేకపు సౌకర్యములను సొంది మొరాకోలో ఒకబాంకిని స్థాపించిరి. 1922 సంవత్సరమున ఏకే మొరాకో రైల్వేకంపెనీని స్థాపించిరి. స్పెయినులోకూడ పారిసు బాంకిల ధనము అప్పుగ నివృత్తియొప్పున. స్పెయిను నందలి ప్రధాన నర్తకులు కంచు ఇనుము గనులయందు ధనము అధికముగ వ్యయపరచుచున్నారు. ఈ విధముగ ధనమును వ్యయపరచినవారిలో రాతువైల్డెర్ పెరియాల్సు కుటుంబముల వారు ప్రముఖులు. రాతువైల్డెర్ కుటుంబమువారికిని పెనుభాసు బాంకి వారికిని పరస్పర సంబంధమున్నది. పెరియాల్సు ప్రపంచమునందలి ఎన్నియో బంగారు కంచుగనులయందు పనిచేయుచున్నారు. వీరిరువురు కలిసియే అన్ని ప్రదేశములందు వ్యాపారము చేయుచుందురు.

ప్రస్తుతము ప్రాన్సు ఆర్థికములైగనన్న కాలోగారు పారిసునందలి పానుభాసు బాంకితో ఎన్నియో వ్యవహారములు జరిపియున్నారు. పెయినులీపు మధ్య ప్రాంతమునందున్న లోచరు గారికి కూడ ఈబాంకితో ఎన్నియో సంబంధము లుండెను. కావున ఈ మధ్య ప్రాంతమునకు చేరినవారు స్పెయినునందలి నర్తకులు, ఈబాంకివారు ఈయుద్ధమును కొనసాగించుటకై పూనుకొని యున్నారు. మొరాకోయందలి ఇనుమును అధికముగ తెప్పించుకొనుట అనుకూలముగ సౌకర్యములను సొందవలయుననుటయే ఈయుద్ధమునకు కారణము. (న్యూబోలు)

మెయిలు స్టీమరు

బొంబాయి, ఆగస్టు 20:— 13 డేస్ లండనునుండి తపాలతో బయలుదేరిన పి ఆండన్ ఓ టెయిలు స్టీమరు 19 లేట్ డిడయం 6 గంటలకు పోగువెయడకు నచ్చి ఆ దినముననే పగలు 11-20 నిమిషముల కచ్చటనుండి బయలుదేరెను. (అ. ప్రె.)

ప్రతిధ్వని

రీడింగుప్రభువుగారు గావించిన ప్రసంగపు సం గ్రహమును నిన్నటిదినమున ప్రచురించి యుంటిమి. నేడు సంపూర్ణోపన్యాసమును ప్రచురించుచున్నారము. రీడింగుప్రభువుగారి యపన్యాసముకొరకు చంద్రునిపై చకోరపక్షులవలె నిరీక్షించియున్నవారికి తీరని ఆనందము కలుగక మానదు. దూరదృష్టి గలవా రెవరును బర్మోహెడ్డు ప్రభువుగారికి భిన్నముగ రీడింగుప్రభువుగారు ప్రసంగించెదరని తలచియుండలేదు. బర్మోహెడ్డు ప్రభువుగారి ప్రసంగమునకు, రీడింగుప్రభువు ప్రసంగము ప్రతిధ్వనిదప్ప వేరుగాదు. ఇంకను ఆత లేమయిన మిగిలియున్నచో నవి యంతటితో తీరిపోగలవు. కాని, ఎట్టినిరాశ గలిగినను, సంస్కరణములకు తోడ్పడవలయునని మితవాదు లిదివరకు హెచ్చరించిరి. ఈమారుగూడ సంతృప్తి గను బఱచినట్లు తెలియుచున్నది. వీరి దృక్పథము మారజాలదు. ఆనందము లెన్ని తటస్థించినను, అనుకూలప్రతిక్రియల నవలంబించుటకు వీరు పూనుకొనరు. స్వరాజ్యపక్షమువారు తమ విధ్యుక్తధర్మమును నిర్వహింపవలసి యున్నారు. దేశబంధుదాసుగారు గౌరవప్రదమగు సహకారమునకు తావిచ్చి యున్నారు. కాని వీరు గనుపరచిన సుహృద్భావమునకు బర్మోహెడ్డు ప్రభువుగారు అనుగుణముగ మెలగలేకపోయిరి.

దాసుగారి పిలుపు అటులనే నిలిచియుండుననియు, గౌరవప్రదమగు సహకారమునకు అవకాశము గలదనియు రీడింగుప్రభువుగారెవరు దూరదృష్టి చూపి సమాధానమునకు గడంగుట భావ్యమనియు, కలకత్తాలో గూడిన స్వరాజ్యపక్షసభ వారు తీర్మానించిరి. కాని, రీడింగు ప్రభువుగారు చే జక్కిన యవకాశమును జారవిడిచిరి. ఇంగ్లండు నుండి వరములను మూటగట్టుకొని రీడింగు ప్రభువుగారు విచ్చేసినను నూహ నిష్ఫలమని, వారు దెలియజేసిరి. రీడింగు ప్రభువుగారి రాజకీయ వారి ఆరోగ్యాభివృద్ధికి తోడ్పడి యుండును. కాని దేశమునకు, అధికవ్యయ మేర్పడుట తప్ప, వేరెట్టి లాభము గలుగలేదు. ఎన్నియోదినములు రాజప్రతినిధియు ఇండియా మంత్రియు హైందవసమస్య గూర్చి చర్చించిరి. మడ్డిమెను మైనారిటీ రిపోర్టును రీడింగు ప్రభువుగారు రంగీకరించెదరని వదంతి ప్రబలెను. ఇంతమాత్రము సంస్కరణముల నయినను వీరు సంపాదించెద రని ఊహింపబడెను. కాని అంతయు వ్యర్థమయ్యెను. ఇంకను బ్రిటీషు ఉద్యోగుల యనుగ్రహమును సమ్మకొన నెంచుట కన్నను, పొరబాటు వేరొకటుండదు. ప్రజాశక్తి

బలపడ నిది, వారు ప్రజల కోర్కెలను సఫలపరచుట పొసగదు. హిందూదేశము స్వతంత్రమై నమ్ముకొనుటయే ఉత్కృష్టమార్గము.

బర్మోహెడ్డు ప్రభువుగారి సంకుచితప్రసంగమును హిందూదేశము విమర్శించినందులకు రీడింగు ప్రభువుగారు రాశ్చర్యపడిరి. దానిని కొనియాడుట పోయి, ఖండించుట, భారతీయులకృతఘ్నతకు నిదర్శనము గద! రీడింగు ప్రభువుగారి దృష్టిలో భారతీయులు గొప్ప తప్పొనర్చిరి. ఇక నయినను వివేకవంతులయ్యెదరేమో చూడవలయును. 1917 ఆగస్టు ప్రకటనము ఇంగ్లండులో నన్ని పక్షముల వారి చేతను అంగీకరింపబడె నని, రీడింగు ప్రభువుగారు జ్ఞాపకము జేయుచున్నారు. అందుచే ఏపక్షము వాడును భారతీయుల కోర్కెలను సఫలపరచ రని వీరి యుద్దేశ్యమై యుండును. ఇటుల దలచుటలో రీడింగు ప్రభువుగారు పొరబడి యుండలేదు. కన్న రైటీపు లయినను, లేబరుపక్షమువా రయినను, ఒక్కరికిగ ప్రవర్తించి రనుటకు సందియములేదు. కామన్సుభలో నిటీవల జరిగిన చర్చలోగూడ, లేబరుపక్ష ప్రముఖులగు మాక్స్ నాట్సు, కలనల్ వెడ్జి పుడ్డుగార్లు మిగుల సంకుచితదృష్టి జాతిరి. అందుచే, బ్రిటీషు పక్షములలో నేపక్షమును హిందూదేశ విముక్తిని చేకూర్చు దని నిశ్చయ మగుచున్నది. జానపదుగురు సోషలిస్టు రివ్యూలో వ్రాసిన వ్యాసముగల దీనిసంగతినే తేల్చరచిరి. కన్నరైటీపులు, హిందూదేశము స్వ్వరిపాలనమున కర్హత గాంచ లేదందుకు. లేబరుపక్షమువారు ముందెన్నచో విచారించెదము. అంతవరకును, వేచియుండు డని నలహా నిచ్చెదరు. ఫలిత మొక్కటియే యగుచున్నది.

ఏ పక్షమువారును హిందూదేశ సమస్యను తమ కార్యక్రమమునం దొక భాగముగ జేర్చుకొని, అందుకొరకై ఆందోళన సలుపరు. వ్యక్తులు కొందరు సానుభూతివాక్యముల నస్తవ్యవ్యదు చెలుపుచు, సమయము వచ్చినపుడు మాత్రము మెనుదీసెదరు. ఆగస్టు ప్రకటనముయొక్క భావమేమి? హిందూదేశమునకు స్వ్వరిపాలన మెప్పుడు ప్రసాదించవలయును, ఎంతవరకు ప్రసాదించవలయునను విషయములను నిర్ణయించువారు పార్లమెంటు సభ్యులే. ప్రజల కోర్కెలు నిష్ఫలము. నిర్ణయాధికారము పార్లమెంటు సభయం దుండవలయునని బ్రిటీషువారు రనుచుండ, ప్రజలకే అట్టి హక్కు సంక్రమింపవలయునని హిందూదేశము గోరుచున్నది. ఉభయులకును గల భేద మిదియే. ఈ భేదము స్వల్ప మనుటకు వీలులేదు. ఇది చాల ప్రధాన మయినది. ప్రజల స్వయంనిర్ణయాధికారమును ఇంగ్లండు గుర్తించువరకు, హిందూదేశము ఆందోళనము సలుపుచునే యుండవలయును. స్వ్వరిపాలనమును త్వరితముగ ప్రసాదించవలయునను కోర్కెకు ఏ పక్షమువారును లొంగరని, రీడింగు ప్రభువుగారు మందలించుచున్నారు. ఆ విషయమై బ్రిటీషువారు రెటుల ఏకీభావము జూపుచున్నారో, ప్రజాశయములు సఫలము గావలయునను విషయమై హైందవులట్టి పట్టుదలను జూపుట ముఖ్యము. లేనియెడల, భావ్యభివృద్ధి కవకాశము లేదు. ఇంతవరకు జరిగిన యాందోళన మంతయు బూడిదలో బోసిన పన్నీ రగును.

సంస్కరణములకు తోడ్పడి వానిని నిర్వహించిన గాని, ముందుకు బోవుటకు వీలులేదని బర్మోహెడ్డు ప్రభువుగారు తెలిపిన విషయమునే వీరును మరల వ్యక్తీకరించెరి. సంస్కరణముల కిదివరకు మితవాదులు మనఃస్ఫూర్తిగ తోడ్పడిరి. కాని అవి కొనసాగుట దుర్లభమనియు, ద్వంద్వ ప్రభుత్వవద్దతి నిష్ఫలమనియు, మంత్రిపదవిని నిర్వహించినవారే అనుభవపూర్వముగ చెలిపిరి. కదలమెదలలేని గుట్టముపై స్వాగతీయమై టెటులనో తెలియదు. సంస్కరణములను నిర్వహించుట యనుపరతును నిలిపి యుంచువరకు, సమాధానము గుదురనేరదు. ప్రస్తుత సంస్కరణములను విచారించుట కింకను తరుణము రాలేదని రీడింగు ప్రభువుగారు స్పష్టముగ చెలిపిరి. ప్రజలు తమ పట్టుదలను విడనాడి సంస్కరణములను చేపట్టుచో మాత్రము, విచారణసంఘమును 1929 నంవత్సరమునకు ముందుగనే నియమింపవచ్చు నను విషయము, బర్మోహెడ్డు ప్రభువుగారు తెలిపినదేగాని నూతనముగాదు. రీడింగుప్రభువుగారును ఈ సంగతులనే మరల ఏకరువుజెట్టిరి. సంస్కరణముల నిదివరకు జయప్రదముగ కొనసాగించుటకు వీలులేక పోయినను, ఇకముందు వీలగునట.

కారణ మేమి? మడ్డిమెను రిపోర్టు సూచనలు అట్టి యిబ్బందులను తొలగించెనట. ఈవిషయమును బాధ్యత గల హైందవప్రముఖు లెవరును అంగీకరింపజాలదు. మడ్డిమెను మెజారిటీరిపోర్టు సూచించిన స్వల్పపుమార్పులను మాత్రము ప్రభుత్వవారను సరింతురనిగూడ యిందువలన విదితమగుచున్నది. మైనారిటీరిపోర్టును మూలద్రోసెదరని వేరుగ జెప్పనక్కరలేదు. ఆర్థికసంకటములు దొలగుచున్నవట. ఇందు కాధారమేమియో తెలియదు. మిలిటరీఖర్చు చాలవరకు తగ్గినగాని, ఆర్థికపుచిక్కులు దొలగనేరవు. దేశమంతయు సంస్కరణములను మార్చి, స్వరాజ్య విాయవలయునని గోరుచుండగ, ప్రస్తుత సంస్కరణములు చాల అనుకూల మయినవని బోధింపట, మిగుల యసభ్యము. ప్రజాభిప్రాయమును తృణీకరించుట కింతకన్నను అనుకూలమార్గ ముండదు. నూతనసంస్కరణ విధానమును నాయకులు తయారుజేయుచో, విచారించబడుననిబర్మోహెడ్డు ప్రభువు తెలుపుటచే, మితవాదులు స్పృహగిరి. అంతియగాని, దీనివలన గలిగెడి నిజలాభ మేమియో విచారించరయిరి. భారతీయులు నిర్మించెడి స్వ్వరిపాలనవిధానమును బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించెదరనునమ్మకము లేనంతవరకు, ఇట్టి పని వ్యర్థము. భారతీయులు తమయశయోగముకొరకు స్వ్వరిపాలనవిధానమునుతయారు జేసికొనవచ్చును. అంతియగాని, ప్రభుత్వమువారి కర్పించుటచే గలిగెడి లాభ ముండదు. ఇదివరకు కాంగ్రెసు విధానమును సమర్పించి, భారతీయులు పరిహాసపాత్రులయిరి. మరల నట్టి సితికి లోనగుట గౌరవప్రదము గాదు. హిందూదేశపు స్వయంనిర్ణయాధికారమును గుర్తించనంతవరకు, భావ్యభివృద్ధికి మార్గ మేర్పడును. స్వ్వరిపాలనవిధానమును గూర్చి బర్మోహెడ్డు ప్రభువుగారు చేసిన సూచననే వీరిడింగు ప్రభువుగారును ఒప్పజెప్పిరి.

ఉభయుల ప్రసంగములకును ఎట్టి భేదము గనుపింపదు. బర్మోహెడ్డు ప్రసంగము దేశమును తృప్తిపరుపనిచో, రీడింగుప్రసంగమును తృప్తిపరుప

జాలదు. అందుపై దెలిపిన యాజ్ఞాపాలు, దీనికిని పురించును. స్వరూపాలనవిధానమునకు సంబంధించిన సూచన, మితవాదులను భ్రమ గొల్పవచ్చునని, యిటీవలివరికామము బట్టి గనుగొనవచ్చును. కాని దూరదృష్టిగల వారెవరయినను ఇట్టి వ్యర్థపు సూచన గాంచి మోసపోవజాలదు. కాగితపు పర్చుటలను మనలో మనమెన్ని జేసికొనిన సేమి ఫలము? పండిత మోతీలాల్ నైహూగారు స్కీను కమిటీలో సభ్యత్వము నంగీకరించినందులకు, రీడింగు ప్రభువుగా రెంతయు సంతసించిరి. విచారణసంఘములలో స్వరాజ్యపక్షమువారు సభ్యులు గాకుండుటయే ఊహకరమని వెనుక సూచించి యుంటిమి. మద్దెమెను కమిటీలో పాల్గొన నిరాకరించినటులనే, నైహూగారు స్కీను కమిటీలో గూడ పాల్గొనకుండునో వేలుగ నుండెడిది. వీరిండుల కంగీకరించుట బట్టి, స్వరాజ్యపక్షమువారు సహకారము నవలంబించి రని, రీడింగు ప్రభువుగారు ప్రపంచమునకు వెల్లడిజేయ నెంచియున్నారు. ఇట్టి యభిప్రాయమును ప్రజల మనములనుండి తొలగింపవలయును. రీడింగు ప్రభువుగారి ప్రసంగము వలన, పరిసితులు చక్కబడుటకు మారుగ మరింత యధ్యక్షుని మయినవి. భారతీయ నాయకులు గను పరచిన సభ్యమును, బర్మోకాపాడు ప్రభువుగాని రీడింగు ప్రభువు గాని చెప్పకపోయిరి. మీదు విక్రీలి ఇంగ్లండునం దేవత్వమువారును భారతీయులకు లోడ్వడరనిగూడ విశదము చేయబడెను. ఇట్టి స్థితిలో భారతీయుల కెవరు దిక్కు? ముక్తిమార్గమేమి? స్వసహాయమునకన్నను అన్యమార్గము గనుపించదు.

గుంటూరు ఎన్నికలు

గుంటూరుమండలములో స్థానికసంఘముల ఎన్నికలవిషయమై క్రియత ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారు వ్రాసిన లేఖను స్థలాంతరమున ప్రచురించితమి. ప్రజలు కాంగ్రెసుపట్ల సుముఖులై యున్నారని వినుట కెంతయు సంతసించెదము. ఈ భావము నాధారముగ గైకొని, కాంగ్రెసుసభ్యులు స్థానికసంఘముల ఎన్నికలలో విజయము గాంచు నటుల కృషి నలుపుట యావశ్యకము. స్థానికసంఘములకు రాజకీయకక్షితలతో సంబంధ ముండకుండుట, ఆదర్శప్రాయ మయినను, పరాధీనదేశమగు హిందూదేశమునందు రెంటిని వేరుజేయుటకు వీలు గలుగదు. సామాన్యవిషయములలో గూడ అధికారులు జోక్యముకలిగించుకొని, స్థానిక సంఘస్వాతంత్ర్యము నరికట్టుచున్నారు. అందుచే స్వాతంత్ర్యాశయప్రేరేపక లగు ప్రముఖులు లోకలు బోర్డులను మ్యునిసిపాలిటీసంఘములను ఆక్రమింపవలసిన యవసర మేర్పడినది. ఇంగ్లండులో నయి శము స్థానికసంఘములు రాజకీయపక్షప్రేరేపకము నుండి ఇంకను బయల్పడలేదు. గుంటూరుమండలము నందు స్థానికసంఘములను వశపరచుకొనుటకు జేసిన ప్రయత్నములు సఫలమగుగాకయని కోరెదము. గుంటూరు మ్యునిసిపాలిటీ ఎన్నిక లిపుడు నడుచుచున్నవని చదువరు లెరుంగుదురు. నాల్గవార్డులకు జరిగిన ఎన్నికలలో మూడింట కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు విజయము గాంచిరి. ఇంకను రెండు వార్డులకు ఈనెల 20 వ తేదీని ఎన్నికలు

జరుగుచున్నవి. వీనిలో రసూలుపేట వార్డుకు శిడింబి శేషగిరిరావు గారును, తూర్పు అగ్రహారం వార్డుకు మద్ది రాధాకృష్ణయ్య శ్రేష్ఠిగారును, కాంగ్రెసు అభ్యర్థులుగ నిలిచియున్నారు. వీరిరువురను వోటులును తప్పక ఎన్నికొందురని నమ్మెదము. మద్ది రాధాకృష్ణయ్య శ్రేష్ఠిగారి ఎన్నికలలో, కాంగ్రెసు సభ్యులే యడ్డు గలిగించుచున్నటుల, లక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారు తెలుపుచున్నారు. ఇది మిగుల అసభ్యము. రాధాకృష్ణయ్యగారు అసహాయోద్య మారంభమునుండియు దేశసేవ యందు నిమగ్నులైయుండిరి. ఉద్యమవ్యాప్తికి కడు శ్రద్ధతో పాటుబడియుండిరి. తత్ఫలముగ సంవత్సరము పాటు కారాగృహనిర్బంధము ననుభవించి, వ్యాధిపీడితులై యుండియు ధైర్యమును కోల్పోవక బయల్పడి, నేటివరకు తదేకదీక్షతో సేవావ్రతమును కొనసాగించుచున్న రాధాకృష్ణయ్యగారి యోగ్యతను గూర్చి విశేషముగ వ్రాయ సవసరము లేదు. అట్టి వారిని ప్రతినిధిగ నెన్నికొనుట, ఓటరుల కే గౌరవదాయకము. శిడింబి శేషగిరిరావుగారి అభ్యర్థిత్వమునకు ఇట్టి యాటంకములే గలుగుచున్నవని, నేటివార్తలు తెలుపుచున్నవి. ఇది చాల శోచనీయము. కాంగ్రెసు ఉపసంఘమువా రొకమారు గావించిన నిర్ణయమును సభ్యులందరును గౌరవించి తత్సాఫల్యమునకై పాటుపడుట యవసరము. వ్యక్తిగతాభిప్రాయములను ముందుబెట్టి స్వంతపక్షదళాలు నెగవలయునని భావించుచో, కాంగ్రెసు స్వరాజ్యపక్షములు విచ్ఛిన్నమగుట నిశ్చయము. ఐకమత్య విహీనతయే, హిందూదేశాభివృద్ధికి వేరుపురుగుగ నున్నది. కాంగ్రెసుపక్షము లయినను అనుకూలముగ నడుచుకొని మార్గదర్శకముగ నుండనిచో, సత్వరాభివృద్ధి గలుగనేరదు. ఆంధ్రనాయకు లీ విభేదములను తొలగించి, రాబోవు ఎన్నికలు జయప్రదముగ జరుగునటుల జూచుట ముఖ్యము. కాంగ్రెసు ప్రముఖుల విభేదములనలన, ఆంధ్రదేశాభివృద్ధి కడ్డు గలిగెనని, గాంధీమహాత్ముడిది వరకే సూచించి యుండెను. ఇట్టి యశక్తి నెంత త్వరలో బోగొట్టుకొనిన సంత శ్రేయస్కరము. గుంటూరునగర మీవిషయమున మార్గదర్శకమై కాంగ్రెసు సంయోగమును బలపరుచుగాక యని కోరెదము.

దక్షిణాఫ్రికా

దక్షిణాఫ్రికాస్థితి విషయమగుచున్నదని, వార్త లిదివరకు దెలిపెను. నూతన వర్ణవిభేద చట్టము మిగుల అవమానకరమనియు, అందును గూర్చి రాజీనామాకు వీలులేదనియు, పోలకుప్రభృతులు పలికియుండిరి. అట్టిస్థితిలో ఇండియా ప్రభుత్వమువారు భారతీయుల గౌరవము నెంతవరకు గాపాడెద రను ప్రశ్న యుదయించుచున్నది. తొండుతేదిలు సమావేశము జరుగుసూచనలు గానరావు. రీడింగు ప్రభువుగారు నిన్నటిదిన మిచ్చిన యుపన్యాసములో, దక్షిణాఫ్రికాస్థితిని తాము జాగరూకతతో వీక్షించుచున్నామనియు, దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారితో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములను జరుపుచుంటిమనియు, నుడివిరి. దేశమంతయు దక్షిణాఫ్రికాస్థితివిషయమై కలవరపూరిత మై యున్న సమయమున, రీడింగు ప్రభువుగారు దెలిపినవిషయము మిగుల ఆశాభంగ హేతువగును. ప్రజాస్వత్వ

రక్షణవిషయమై, జూరదగిన ఆశుర సేనూలను గనుపించదు. అధినివేశరాజ్య భారతీయులను కాపాడునిమిత్తమయినను సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధి అత్యవసరమని తోచును.

కీ|| శే|| సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారు

అలహాబాదు సానుక్రొశనభ

అలహాబాదు, ఆగస్టు 20:- శ్రీ శే|| బెనర్జీగారు సురేంద్రనాథ అభ్యర్థిత్వమున అలహాబాదు నగరమండలి మేయూహూపనందు కీ|| శే|| సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారి నిర్వాహమునకు నగరవాసుల సానుభూతిని దెల్పుటకొక బహిరంగసభ నేటినాయంత్ర మందు జరిగెను. యూరోపియనులు అంగ్లో హైందవులు మొదలగు సంఘముల ప్రతినిధులు బలపరచబడి నట్టితీర్మానము సభ యందు ఆమోదించబడెను. "వైసియ" పత్రికచిరపున పత్రికాయు పత్రికా నిర్వాహకవర్గముయొక్కయు సానుభూతిని దెల్పుచు హూవిర్బుగారొక కీర్తికవ్రాసెరి. సర్, సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారి దేశసేవ కొనియాడబడెను. (అ. ప్రె.)

బెంగాలు శాసనసభ

కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయమునకు మూడులక్షలు నీయుటకు తీర్మానింపబడెను

సప్లి మెంటరీ గ్రాంటులు యియబడెను

కలకత్తా, ఆగస్టు 20:- నిన్నటి బెంగాలు శాసనసభయందు కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయమునకు మూడులక్షలు నీయుటకు తీర్మానము అంగీకరింపబడెను. ముప్పది లక్షలు నీయబడుటకు తీర్మానము గావించబడెనని నిన్న ప్రచురింపబడుట పొరబాటు.

నేటి సభయందు రూ 11,51,768 లు సప్లి మెంటరీ గ్రాంటులు విశేషము ప్రతిఫలమునకు లేకయే నీయబడెను. శేషటికాన సభయందు అసభికారుల తీర్మానములు చర్చింపబడును. (అ. ప్రె.)

పునహా పోస్టాఫీసు కేసు

ముద్దాయిలు నిరక్షరాధులని విడువబడిరి

పునహా, ఆగస్టు 20:- పునహా జనరలుపోస్టాఫీసు పోస్టు మేష్టరును క్లాగ్ లెట్, డిప్యూటీ కోశాధికారి గుమస్తా షేఖ పాపాగారిమీద రూ 24000 విలువగల తపాలాకీళ్లు అపహరించినని లేబడిన కేసులలో మొదటికేసు విచారించబడెను. వెయ్యిరూపాయల బామీనమీద పదవలదేయబడిన పోస్టు మేష్టరు రూ 200 లు సెక్యూరిటీయిచ్చిని శేఖపాపాగార్లు సరఫరాధులని పంచాయతీ జూరరులు చెప్పిరి. (అ. ప్రె.)

అఖిలభారత కాంగ్రెసుకమిటీ

హబ్బాయందు సెప్టెంబరు 24 వ తేదిన

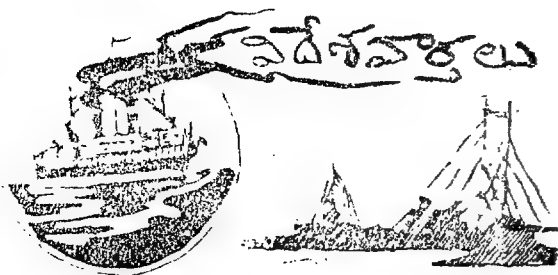
సమావేశమగును

రాంచి, ఆగస్టు 20:- అఖిలభారత కాంగ్రెసుకమిటీ సమావేశము హబ్బాయనగరమందు సెప్టెంబరు 24 వ తేదీన జరుగనున్నది. (అ. ప్రె.)

మిర్గాను హిందూమహమ్మదీయ పోరాటము

నలుబదిమహమ్మదీయులకు పదిమందిహిందువులకు గాయములు తగిలెను

రాంచి, ఆగస్టు 20:- సారసుల్లాలోని మిర్గానునందు హిందూమహమ్మదీయులు పోరాడినట్లు వార్తలవలన దెలియుచున్నది. మహమ్మదీయులు మోడునందు దైవప్రార్థనలు సల్పుతూ పోరాడుచు వాయిద్యములతో ముసుబులునుండి శిరగలు చేత భయసంఘములను బోరాడుటకు గౌరవాని దెలియచున్నది. పోరాటమందు నలుబది మహమ్మదీయులకు పదిమంది హిందువులకు గాయములు దగిలెను. వివరములొరకు నీక్షించుచున్నారు. (అ. ప్రె.)

యువరాజు సంచారము

భూనంద్యు

భూనంద్యు, ఆగస్టు 19:—యువరాజు సంచారము విషయమై ఎక్కడలేని ఉత్సాహము అతిశయించుచున్నది. యువరాజు ప్రెసిడెంటుతో మాంసపు పూర్వరీతి జూబోయేను. ఇందులో 2500 పనివారు పనిచేయుచున్నారు. వీధులన్నియు ప్రజలచే క్రిక్కిరియించుచున్నది. యువరాజు పురవిధులను పరిశీలించుచు ఉండెను. యువరాజును జూబోయేలో అచటనున్న ప్రజలందరూ సంతోషమును దెలుప వారియుత్సాహభావములు మిన్నముట్టెను. యువరాజుపై పుష్పవర్షమును కురిపించిరి. పూర్వరీతి బోయే అనట ప్రాథమికమున 50 ఎద్దులను జూబోయేను. 50 నిమిషములలో చంపబడుటకు సిద్ధముజేయబడినవి.

తిరిగి వచ్చునపుడు పక్షులకు ఎటువై తెలుపు ఈ దారంగు వేసి వదలివెట్టిరి. నగరమంతయు దీపములతో అలంకరించబడినది. యువరాజునాటకమును జూబోయేను. స్థలము లేక క్రేతువులు గుమ్మములో నిలుచుండవలసివచ్చెను. జాతీయగీతమును బాడి నాటకసంఘమువారు యువరాజును సత్కరించిరి. టిక్కెట్లకు 50 పానులను ఇచ్చెదమన్నను దొరకలేదు. యువరాజు గౌరవార్థము పోలో అటను ఆడెదరు.

హైద్రో ఎలక్ట్రిక్కు ప్రదర్శనము

అంటుకొనుట

గ్రీన్బోలు, ఆగస్టు 20:—హైద్రో ఎలక్ట్రిక్కు ప్రదర్శనము చక్కగ జరుగుచున్నది. పిడుగుబడి ఆ ప్రదర్శనభవనము అంటుకొనెను. విమానములు, మోటారుబండ్లు, ఎలక్ట్రిక్ పరికరములున్న భాగమును విడదీసిరి. 10000000 ప్రాంకుల వద్దము గల్గెను. తక్కిన ప్రదర్శనభాగము తగులలేదు.

మ్యాన స్టన్ ఆస్తి విక్రయము

పార్లమెంట్, ఆగస్టు 20:—మరాఠోలో మ్యానిస్ట్రక్ ఆస్తిని విక్రయించుట నిజమే యనుచున్నారు. దీనికి ప్రత్యామ్నాయముగ బర్మోయా, జెకోస్టావియాలో కొన్ని సదుపాయములను, చాలరొఖమును మ్యానిస్ట్రక్ సోదరుల కిచ్చెదరటం.

సామ్రాజ్య వైమానిక ప్రచారము

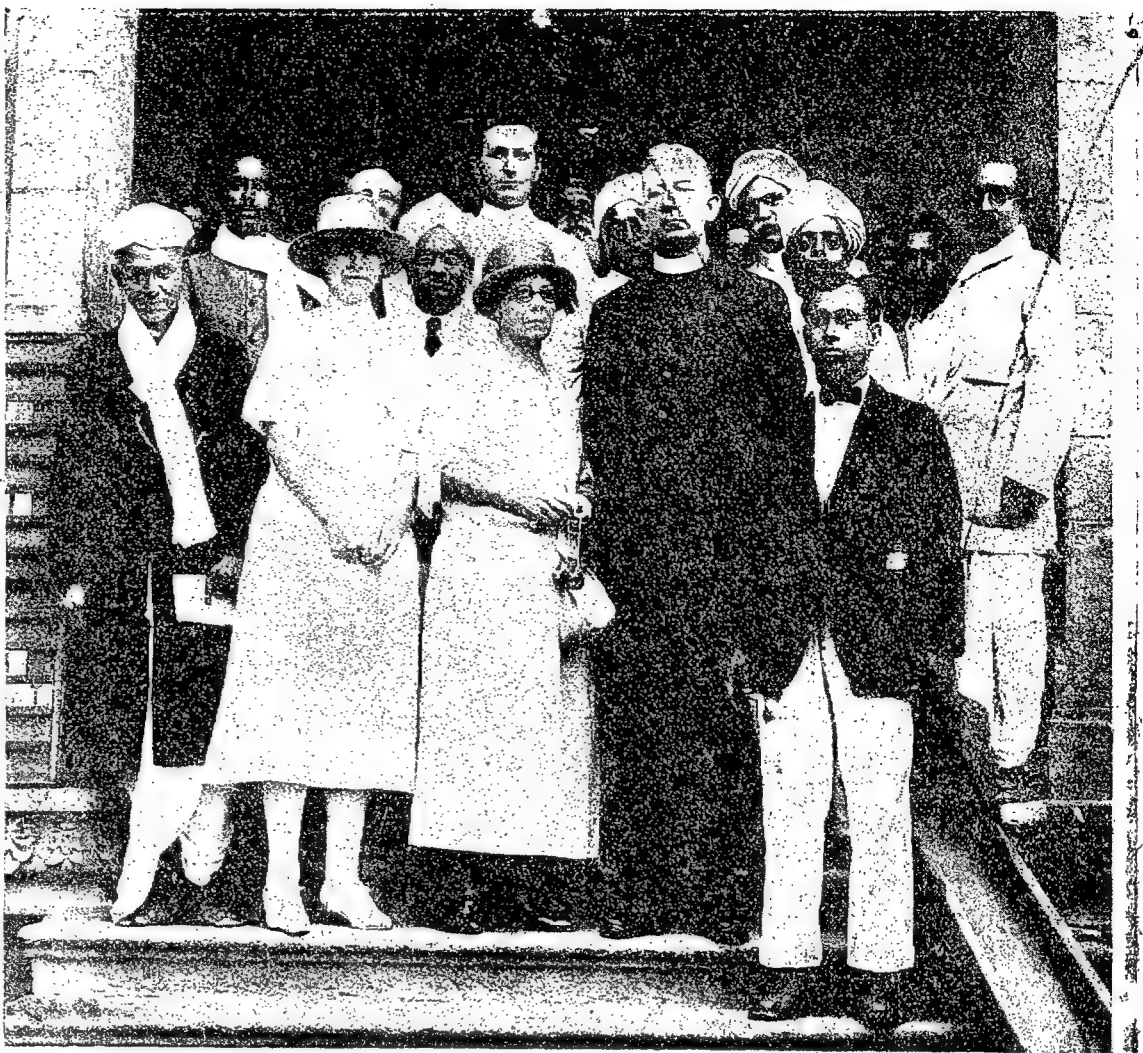
సర్ బ్రాహ్మంకరుగారి విధానము.

లండన్, ఆగస్టు 18:—28 తేది ని పాగయోడలో బ్రాహ్మంకరుగారు ఈజిప్టుకు బయలుదేరెదరు. అచటనుండి ఇరాకుకు వెల్లెదరు. రిక్కినచోట్లను విమానమువీధి వెడలెదరు. ఆగ్జోబరు 6 తేదీని జరుగనున్న వైమానిక కాంగ్రెస్ సభకు బ్రుసెల్సుకు వచ్చెద రనుకొనుచున్నారు.

బ్రిటను - మసోలు

పెయిసులుగారి పరిసితులు

లండన్, ఆగస్టు 17:—పెయిసులుగారు మసోలును గూర్చి మాట్లాడుటకు లండను కేసెనని ప్రాంతపత్రికలు వ్రాయుచున్నవి. మసోలు చమురుగనులు లేకున్న ఇరాకుతో బ్రిటను సంబంధమును వదలకొనునని పీటెంపు పత్రిక వాకొనుచున్నది. పెయిసులు రాజు గతినే ఆతనే జూచుకొనవలసి వచ్చుననుచున్నది. ఆంగ్లో ఇరాకు ఒడంబడికను 25 సంవత్సరములవరకు ఇంగ్లండు విస్తరింపజేయును. ఇరాకును మసోలుకు కలుపు మగతులు నెరవేరవచ్చును. ఇచటనే పెయిసులు రాజుగారికి కష్టము గలుగును. 25 సంవత్సరములు బ్రిటిషువారి క్రింద యుండుట ఆతనికి మంచిదిగాదు. ప్రజలు ఆతనిని రాజుగ అంగీకరించెదరో లేదో తెప్పటకు పిలువెదరు.

మధ్య పాన నిషేధన మితి

ఈసమితి 35 వ వార్షికోత్సవము మొన్న జరిగెను. పర్యటనమునందు సర్ టి. నదానివయ్యగారు, రెవ. డా॥ షెర్లెనుగారు భార్య మిను బెంటు, రా. బ. ఓ. కందస్వామి చెట్టిగారు, ఆర్. సూర్యనారాయణ రావుగారు మున్నగువారలు గలరు.

బొగ్గు పరిస్థితుల విచారణసంఘము

గనుల పనివాడ తీర్మానము

లండన్, ఆగస్టు 19:—గనులపనివాడ తీర్మానము విచారణ సంఘమున ప్రతినిధులు పాల్గొనవలెనని తెలియజేసిరి. విచారించు విషయములు

లండన్, ఆగస్టు 20:—బొగ్గుపరిశ్రమ ఆర్థిక పరిస్థితులను విచారించవలెను. బొగ్గు పరిశ్రమకు ఆర్థిక పరిస్థితులు ఎటులు సానుకూలమవుచున్నవో తెలుపవలెననిరి. ఆభివృద్ధిరమగు శిఫార్సులను జేయవచ్చుననిరి. ప్రభుత్వమువారు గనులను విశేషముగా కొను విషయమును గూడ జేర్చిరి.

మరణవార్త

హోక్ గ్లాప్స్ కన్య, డబ్ల్యూ. గ్లాప్స్ గారి కూతురు. ఆమె చనిపోయెను. మ్యూసాం కాలేజీకి వైస్ ప్రెసిడెంటు లగు నుండెను. కొన్నాళ్ళు స్క్రీన్ ప్లే విద్యాలయ కాళుకు వార్డ్ మెన్ (యజమానులు రాలగ) నుండెను.

ఆఫ్రికా ఉన్నిని

రషియాకు బంపుట

సోవియట్ ప్రభుత్వ ప్రయత్నములు

కేఫులపుక్, ఆగస్టు 19:—రషియా ప్రభుత్వమువారు మంచి ఉన్నిని దక్షిణ ఆఫ్రికా ప్రభుత్వమునండి కొనుటకు ఏర్పాటుజేకొనుచున్నారు. తక్షణము 4000,000 పానుల ఉన్నిని కొనెదరటం. ఆరు నెలలవరకు సామ్యు నిమిత్తము ఆగవలె ననుచున్నారు.

వలయు ఏర్పాటులు సాగుచున్నవి.

జియనిస్టు కాంగ్రెసు

వియన్నాలో ప్రారంభమగుట

వియన్నా, ఆగస్టు 19:—పదునాలవ జియనిస్టు కాంగ్రెస్ సభ నిన్నటి సాయంకాలము విజ్ఞానగారిచే ప్రారంభమయెను. గ్రేటు బ్రిటను, అమెరికా, పోలాండు, జర్మనీ, జకోస్లావియా, బల్గేరియా, రుమేనియా నుండి ప్రతినిధులు నల్గిరి.

జియనిస్టు ఉద్యమమున గూర్చి దేలువును ఆఫ్రికా ప్రభుత్వమువారి సహాయమును జేయజేయుచు ఒక్క యూదులకేగాక ప్రపంచమునంతటను ఇది యుపకరించునని చెప్పిగారనిరి.

‘జియనిజం’—యూదులమతము ప్రాపంచిక సమస్య యని ప్రధానపురుషుడు ప్రస్తావించెను.

క్యాంటను నిషేధము

బ్రిటిషు సౌకల్యమై ఆంక్ష

ఒడంబడిక హక్కులకు భిన్నముగ ప్రవర్తించుట

లండన్, ఆగస్టు 19:—ప్రభుత్వాధికారు లందరూ క్యాంటను ప్రభుత్వచర్యనుగూర్చి ఆలోచించుచున్నారు. చీఫ్ రెవులనుండి పోవుటకుగాని, రేవులకు వచ్చుటకుగాని పిలువెదని క్యాంటన్ ప్రభుత్వమువారు ఏర్పాటుజేసిరి. గ్రేటు బ్రిటను స్వప్తముగ ఏదోచర్యను దీసికొనక తప్పవనుచున్నారు. క్యాంటను ప్రభుత్వమువారిచర్య విశేష ప్రభుత్వములతో జేసి కొన్ని ఒడంబడిక హక్కులకు భిన్నముగ నుండుటచే తగినచర్యను దీసి కొనవలెననుచున్నారు. దీనినిగూర్చి అంత్యచర్యను దీసికొనుటకుమందు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు పరిశీలననిట్టిని ఆలోచించవలెను.

బెల్జియం యుద్ధబుణము

అమెరికాకు దీర్చు ఏర్పాటులు

అమెరికాతో ఒడంబడిక

వాషింగ్టన్, ఆగస్టు 19:—బెల్జియం ఒడంబడిక ప్రకారము యునైటెడ్ స్టేట్సుకు 200,000,000 డోలరులు వడ్డము గల్గును. యుద్ధవిరామమునకు ముందున్న వడ్డీని తీసివేసిరి. యుద్ధమైనతరువాత ఇచ్చిన అప్పుమీద వడ్డీ 850,000,000 డోలరులై నది. సాలును 2900000 డోలరులు బెల్జియం తీర్చును యుద్ధమైనతర్వాత ఇచ్చిన అప్పును దీర్చుటకు సాలు 1 కి 9000000 డోలరులందును.

న్యాయమగ్గు ఒడంబడిక

బ్రుసెల్సు, ఆగస్టు 19:—బెల్జియం అమెరికను ఒడంబడిక న్యాయమయినదని ఆర్థిక మంత్రి చెలుపుచున్నాడు. బెల్జియము ఒడంబడిక నెరవేర్చుటకు ప్రయత్నించుననిరి. ప్రతిసాలను ఇవ్వవలసిన సామ్యుచే ఆర్థికపత్రమునకుగాని, ప్రభుత్వబుణమునకు గాని ఇబ్బందిని గలుగజేయదనిరి.

ప్రెంచివారు ఇంగ్లండు కీయవలసిన ఋణము

లండను రాయబారములు

ప్రెస్, ఆగస్టు 19:—కెయిలోగారికి బ్రిటిషు అమెరికను పత్రికా ప్రచారకులు విందు సల్పిరి. యుద్ధఋణముల విషయమై నిజమగు ఒడంబడికను జేసికొనుటకు పోవుచుంటిమనియు ప్రస్తుత మిసషన్య చాల ముఖ్యమైనదనియు ప్రెంచి ఇంగ్లీషువారు జేసికొను ఒడంబడికపై వాగరక మంతయు ఆధారపడియున్నదనిరి. ప్రాపంచిక క్షేమమునకు మనము సఖ్యతతో ఒడంబడికను కుదుర్చుకొనవలెననిరి.

పొగయోడ బోయిలరు అంటుకొనుట

న్యూఢార్బు (రోడుదీప్తము)

ఆగస్టు 19:—పొగయోడ ఒకటి మిల్లకూలీలతో పయనము జేయుచుండెను. త్రోవలో ఆకస్మికము బోయిలరు అంటుకొని బ్రష్టలయినది. ఇంతవరకు 28 మంది చనిపోయిరియు 70 మందికి గాయములు తగిలిననియు ఇంకొకపదిమంది చనిపోవుదురనియు డెబువుచున్నారు. చాలమంది కోల్లుడెడ్ మిల్లులో పనిచేయువారికి ప్రమాదముగలెను. దగ్గరనున్న ఓడలు పోయి కూలీలనందరిని ఎక్కించుకొని బయటబడెను. ప్రస్తుతము 30 మంది చనిపోయిరి. ఇంకొంతమందికి శరీరముకాలి చనిపోవుస్థితియందున్నారు కారుచున్న బోయిలరును ఆతకు జైటి యుపయోగించుచుండుటచే రోడుదీప్తమునందున్న అధికారు లీవిషయమై పూర్తిగ విచారణసల్పెన మనుచున్నారు.

లైబ్రెరియా రబ్బరు

ఆక్రె, ఆగస్టు 19:—లైబ్రెరియాలో 1000000 ఎకరముల భూమిలో రబ్బరుపంటను పండించుటకు కవులు ఇన్వెస్టేషన్ రాయబారములు సాగుచున్నవి. రాయబారములు పూర్తి అయినవనే జెప్పవచ్చును. అమెరికావారికి సరిపోయేటట్లు 100000000 డోలరుల పెట్టుబడితో ఒకసంస్థను స్థాపించి రబ్బరును తయారుజేసెదరటం

ఆంగ్లో అమెరికను చమురుకంపెనీ

న్యూయార్క్, ఆగస్టు 19:—ప్యాక్ అమెరికను పెట్రోలియం ట్రాన్సుపోర్టు కంపెనీనుండి బ్రిటిషు పెక్కికో పెట్రోలియం కంపెనీ మూలధనమునంతను 8000000 డోలరులకు ఆంగ్లో అమెరికను చమురుకంపెనీవారు కొనిరట.

వియన్నా అల్లరులు

వియన్నా, ఆగస్టు 19:—మర అల్లరులు జరుగలేదు. యూధులసభలో అల్లరిజేసినవారిని 126 గురిని అరెస్టుజేసి 8 నుండి 14 రోజులు శిక్షించిరి. వియన్నా అంతయు నెమ్మదిగ నున్నది.

వైమానిక పయనము

బ్రిటిషు విధానము

సంఘములను నెలకొల్పుట

లండన్, ఆగస్టు 19:—లండనులో తేలిక విమానములు సంచరించు క్లబ్బును నేడు నెలకొల్పిరి. 100 మంది జేరిరి. ఇందులో బ్యారిస్టరులు, శిల్పులున్నారు. ఆ స్త్రీలు, ఇద్దరు కామన్వెల్త్స్ లున్నారు. 10 గంటలు నేర్పుకొనుటకు 30 పిల్లలగును. తరువాత అనుభవము గల్గినవారు విమానము నుపయోగించుకొన్నందులకు గంట 1 కి 1 పౌను నీయవలెను.

ప్రారంభము

సర్ ఫిలిప్ సానూనుగారు మొదటి క్లబ్బును నెలకొల్పి ప్రారంభమున పయనమును గావించిరి ఇంగ్లండ్లో స్థాపించబోవు ఆరు క్లబ్బులలో ఇది ఒకటి. స్వర్గలో ఇది సర్వసాధారణమగుననుచున్నారు.

నేడు 20 సభ్యులు (ఒక స్త్రీ గూడ) అరగంట పయనము జేసిరి.

ఆర్-33 నాకానిమానము

ఒకవేళ ప్రమాదము వచ్చిన భయములేకుండ క్రొత్త ఏర్పాటు జేయబడెను. విమానమునకు భంగము లేకుండును.

పెయిన్సులా రాజుగారి ఆరోగ్యము

సుగూర్చి ప్రబలుచున్న వదంతులు నిరాధారములు. ఆయన కేమియు భయములేదు. జ్వరము పోయినది. కాని నిశ్శాంతి కావలసియున్నది.

ముక్తన్ నాయకుడు చనిపోలేదు

చాంగ్స్పోగారు బ్రతికియున్నారు

స్వాంగుపే, ఆగస్టు 19:—ఇటీవల చాంగ్స్పోగారు చనిపోయిరని వచ్చిన తితివార్త అసత్యము. చాంగ్స్పోగారు బ్రతికియున్నారు.

మ్యాక్కిలను ఉత్తరధృవ పయనం ప్రయత్నము మానుకొనుట

వాషింగ్టన్ మంచుతుపాను ప్రారంభమగుటచే మ్యాక్కిలనుగారు ఉత్తరధృవ పయనమును మానుకొనిరి. ఇతర పయనములు సాగుచున్నవి.

స్వాంగుపే తపాపనివాండ్రు సమ్మె అంతరించుట

పనివాండ్రు పనిలో ప్రవేశించుట

స్వాంగుపే, ఆగస్టు 19:—మొన్న సమ్మెగట్టిన స్వాంగుపే తపాపనివాండ్రు పనిని మరల ప్రారంభించిరి. తమ హక్కులను పికింగు అధికారులకు సిఫార్సుచేసెదమని యభయమొసగుటచే పనిలో జేరిరి.

కమ్యూనిస్టు కుట్ర

బల్గేరియా అధికారులు తప్పించుకొనుట

స్వారిస్, ఆగస్టు 19:—నిన్నటిసాయంకాలము 40 బల్గేరియా కమ్యూనిస్టులు ప్యారిస్లో జరుగనున్న అలంకారచిత్రకళా ప్రదర్శనమునకు బోవుచున్న ధియోదోరుహుస్టు, బోలిస్ వానపుగార్లను మట్టజేసిరి. పోలీసువారు రివాల్వరులను తీయవలసివచ్చెను. పరిస్థితులు భయంకరముగనున్నవి. పోలీసుదళము సహాయార్థము అదనముగ వచ్చెను. ఇద్దరిని అరెస్టుజేసిరి. తక్కినవారిని నెడలగొట్టిరి.

బస్తా అగ్ని ప్రమాదము

బీదల గృహములన్నియు తగులపడుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

బద్గాడు, ఆగస్టు 20:—బస్తా నగరములో ఇండ్లు తగులబడుట ఆచారమైనది. ఆ ప్రకారమే పట్టణములో జవసమ్మర్మైన ప్రదేశములో బీదల ఇండ్లన్న వీధులన్నియు తగులబడి పోయినవి. మంగళవారము రాత్రి బుధవారము ఉదయము తగులబడినవి. 80 వేల పానులు నష్టమువచ్చెనని అంచనాజేసిరి. వైమానికదళము, సిప్పును చల్లార్చు పటాలమువారు సహాయము చేయనిచో మరింత ఎక్కువ నష్టముండెడి దనుచున్నారు. ఇద్దరు అగ్నినియనులు తమ యజమానుల సొత్తును గాపాడుటకు ప్రయత్నించ ఇల్లుకూలి దానిక్రింద బడి చనిపోయెను.

సర్ నెప్టన్ బ్ర్యాంకుగారు

ఈజిప్టు పయనము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, ఆగస్టు 20:—ఈజిప్టులో బ్ర్యాంకుగారు ఇంపీరియలు ఎయిర్వే కంపెనీ ప్రతినిధులను గల్చి కొని వారితో ఎల్ కాంతారా కరాచీలకు ప్రయాణికులను తపాలను గొంపోవువిషయమై విమర్శగ మార్గమును పరిశోధించుటకేగెను. తనతో వచ్చినవారిని బద్గాడులో వదలి టెహరాను కేగి పెరిషియా మార్గమునుగూర్చి సౌకర్యము లున్నవేమో యని పెరిషియా ప్రభుత్వముతో ఆలోచించెదరు.

క్యొంటను ప్రభుత్వము

బ్రిటిషు నౌకలపై ఆంక్ష

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, ఆగస్టు 20:—బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు క్యొంటను ప్రభుత్వమువారు జేసిన ఆంక్షనుగూర్చి ఇంకను ఆలోచించుచున్నారు. ముఖ్యముగ దీనివలన ఏర్పడు అంక్షాతీయశాస్త్ర విషయములలో కొన్ని సంగతులను ఆలోచించుచున్నారు. చాంబ్లేనుగా రీవిషయమై స్వయముగ ఆలోచించుచున్నారట పికింగు ప్రభుత్వముతో సంబంధమును తెచ్చుకొని క్యొంటను ప్రభుత్వము వారు స్వాతంత్ర్యమును ప్రకటించుటచే పరిస్థితులు మరింత విషమించినవి. అందుచే పికింగు ప్రభుత్వమువారిని క్యొంటను ప్రభుత్వమువారివరకు కత్తరవాదులుగ జేయుటకు పిలుచెదు.

పాటియాలా మహారాజుగారు

వెస్టువిన్ది ౨౬నమాధి కేగుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, ఆగస్టు 20:—యుద్ధములో వడిసిన ప్రియలపై పూలమాలలను వారి గౌరవార్థము వేసిరి. తరువాత వెస్టువిన్ది కు సమాధి కేగి ఎవరో తెలియని వీరుని సమాధిపై పూలమాలను వేసి గౌరవించిరి.

బొంబాయి బరోడా సెంట్రలు ఇండియా రైల్వే

ఉక్కు-బండ్రకు క్యామెలు లెయిర్లు కంపెనీ
కీచ్చుట

బొంబాయి బరోడా సెంట్రలు ఇండియా విద్యుచ్ఛక్తి రైల్వేకు గావలసిన ఉక్కు-బండ్రకు 60 కి క్యామెలు లెయిర్లు కంపెనీవారికి ఆర్డరు నిచ్చిరి.

వార్సా విచారణ

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, ఆగస్టు 20:—ఒకపక్షముక్రింద రాహదారిలో ముఖ్యముగ పీఠులందు ముగ్గురు పాతీసువారిని రిగురు పిలిచియ నలను కాల్చి చంపిరి. అట్లు చంపిరిని ముగ్గురు కమ్యూనిస్టులను విచారించుటకు ప్రారంభించిరి. ఒక ముద్దయి కొట్టవారినిధి క్రిందించెను. ఇంకొక ముద్దయి నిలుచుండవలెనని జెప్ప నిరాకరించి న్యాయాధికారికి ప్రత్యుత్తరము నీయ నిరాకరించెను.

జియనిస్టు కాంగ్రెస్

పలఝయను ఋణము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

వియన్నా, ఆగస్టు 20:—జియనిస్టు కాంగ్రెస్ సభ వారు జాతిసమితి యజమాన్యమునను పారిశ్రామిక బ్యాంకుల తరపున పలఝయనులో తమ ఆశ్రమమును స్థాపించుకొనుటకు పారిశ్రామిక బ్యాంకులను నియమించుటకును 10,000,000 డోలరులఋణమును జేయుటకు తీర్మానించిరి.

డిపి నెడో వైమానికుడు

మనిల్లా, ఆగస్టు 19:—డిపి నెడో వైమానికుడు జంబన గా జేరెను.

స్వరాజ్యపక్ష నాయకుల

సంచారము

గుంటూరుజిల్లాలో 23 వ తేదీని ప్రారంభమగును ఇదివరకు ప్రకటించబడిన రీతిని శ్రీయుతులు కాశీశ్వర రావు హరిసర్వోత్తమ రావుగార్లు సంచారము యావల 22 వ తేదీని ప్రారంభయ్యారు. 28 వ తేదీని ప్రారంభమగును. శ్రీయుతులు ప్రకాశం సాంబయ్యగార్లుగూడ వచ్చెదరు. వీరు ధలుగురును మండలమున సంచారము చేసెదరు, అని శ్రీమాన్ వింజమూరి రంగారామగారు నేడు గుంటూరునుండి తితివార్త సందిరి.

మకరాశ్మనాథులు

జగన్నాథ భక్తసభ:—సభ్యులు “వేదవిలాసు
భవనమునందు ఆదివారము 28 తేది 4-15 గ. బెంగళూరు
నాగరత్నంగారి పాటకచేరి జరుగును.

గవర్నమెంటుపైను ఉద్యోగులు:—ఉద్యోగాల
సహకారసంఘమువారి కోర్కెనము రేపు 4గ. మింటుభవనము
లందు జరుగను, దీి బిి స్వామికన్నపిల్లెగారు అధ్యక్షులొగ
నుందురు.

గుడివాడ దొంగనోట్ల కేసు:—లో. వదలిపెట్టబడిన 4, 6, ముద్రయితరపున వి. ఎం. ఎతిరాజు (బారిష్టరు) కన్టూరి కేసుగిరిరావు (ఎం. ఏ. బి. ఎం) గార్లును 7 వ ముద్రయితరపున వేంకట్రాయలయ్యగారును పనిజేరి.

కాలక్షేపము:—పాండురంగ భాగవతకథాప్రసంగ సభవారు మింటువీధి హిందూతియలజిల్లు హైస్కూలులో ఆదివారమునాడు సాయంకాలము 4 గ. బ్రహ్మశ్రీ పండితశ్రీ గోపాలాచారిచే విశ్వామిత్ర-యూగ సంరక్షణం” కథాకాలక్షేపము జరిపించెవరు.

చిత్రకళా సాహిత్యాల- విశేషము:—మదరాసులో
చిత్రకళా పాఠశాలకు గౌరవపేక్షకులుగ నుండిన గౌ. శా.
ను, మహాస్యుడు. ఉపాధ్యక్షుగారు, బల్లభగారు రాజీనామా లిచ్చు
టచే హాత్. ఎం. ఇబ్రహీము నేతలుగారిని ఎఫ్. బెన్టీకోల్సు
గారిని నియమించిరి.

ఎన్నికనఫలు - జాతీయపతాకోత్సవము:—
కాంగ్రెసు, కిలాఫతు మహాజనసభల యాజమాన్యముక్రింద చేరి
యన్నముదలి షిద్దిలో గద్దె రంగయ్యనాయుడుగారి అభ్యర్థిత్వ
ము బలపరచుచుకై ఆసివారము 31-30 గ. బహిరంగసభ జరుగు
ను. ఏడుబావుల డివిజనులో గొప్పభజన, ఉర్రేంపు జరుగును.

ఒక సవరణ:— నిన్నటి ప్రతికలో 2 వ పేజీలో “ఏలూరు హ్యూమినిఫత్ మోటింగు” అను శీర్షిక క్రింద ప్రచురింపబడిన వ్యాసముయొక్క 2 వ కాలము 12 వ పంక్తి తరువాయి 17 వేజీ 1 కలము 66 వ పంక్తి నుండి చదువవలెను. 17 వ పేజీలోని “నుంటూరునుండల ఉపాధ్యాయుల సమావేశము” అను శీర్షికయొక్క మొదటికలం 66 వ పంక్తి తరువాయి 2 వేజీ 2 వ కాలం 18 వ పంక్తి నుండి చదువవలెను. (ఆం॥ ప॥ స॥)

రాకపోకలు:—అష్టపైంటు జనరలు లెఫ్. సర్, జానశ్రీగారు భార్యతో సహా నేను చెన్నపురి వచ్చి గవ్వరుగారికి అతిథిగనున్నారు.

నవాబు, ఎస్. ఆర్. హమ్మదుజంగు బహద్దరుగారు, హైదరాబాదు విద్యాలయ డైరెక్టరుగారు నేడు జమానునుండి వచ్చిరి. డి. ఎం. పణికురుగారు నేడువచ్చిరి.

జి|| బి|| టి|| రాఘవయ్యగారు నిన్నరాత్రి మదరాసు వీడిపోయిరి.

మదరాసు ఆంధ్ర విద్యార్థిసంఘము

పై సంఘసభ్యులు యీ సంవత్సరపు మాత్రనే పట్టిభద్రులకు సన్మానపత్ర మొనర్చుటకుగాను, రేపు సాయంకాలము నాలుగు గంటలకు (22-8-25) తిరువనీళ్ళేణి కలైట్టల హాలునందు సమావేశమగుదురుగాన సభ్యులును మాత్రనే ఆంగ్ల పట్టిభద్రులును ఆహ్వానింపబడుచున్నారు. మహారాజశ్రీ అల్లాడి కృష్ణస్వామయ్యగారు ఆ గాసనాధిపత్యము వహించురు.

విన్నకోట లక్ష్మయ్య
సంయుక్త కార్యదర్శి,

దేశబంధు వంగరాష్ట్రానికి

6,84, 730 రూపాయలు

ఈ నెల 18 వ తేదీనకు 6,84, 730 రూపాయలు
చెరిచి (ఫార్వర్డ్-20)

శ్రీ విశ్వవిద్యాలయము

సా.పే.లు బహుమతుగారిని జిల్లా విశ్వవిద్యాలయము చాన్స్లరు
లరుప్రొఫెసర్లరుగా నియమించెను. (అ. ప్రె.)

విశ్వవిద్యాలయపు వట్టప్రదాన మహాసభ

న ర్. కూ ప్పు ప్పూ ట రు గ్గార్తి ఉ ప న్నా న ము

విశ్వవిద్యాలయపు ఆదర్శము

పట్టపదానమహాసభ

నిన్న సాయంకాలము సెనేటు భవనమున పట్టప్రదాన
మహోత్సభ జరిగెను. విశ్వవిద్యాలయపు చాన్సలరు గోప.సు. ప్రభువు
గారు అధ్యక్షత వహించిరి. 4-30 గంటలకు చాన్సలరు,
వై.సు.చాన్సలరు, క్లెర్కులవచ్చి సెనేటు భవనమున తమ స్థాన
ముల నాక్రమించుకొనిరి.

పటభద్రులు

ఈ సంవత్సరము విశ్వవిద్యాలయపు పరీక్షలయందు
1744 మంది కృతార్థులైరి. వీరిలో పట్టుప్రధానపదమ 1257
మంది వచ్చిరి. వివరములు ఈదిగవ ప్రకటింపబడినవి.

యం. యల్. డిగ్రీ పొందిన వారిసంఖ్య 7. మద్రాసు లాకారేజీ నుండి 198 మంది, తిరువేండ్రము లాకారేజీనుండి 38 గురు బి. యల్. డిగ్రీలను పొందిరి. వీరిలో య్క. యన్ రామయ్యగారు ఇన్నిసుప్రైజు, లక్ష్మీనరసారెడ్డి మెడలు, ఏ యి లి ం గు మె చెు రి య లు ప్రై జు పొం ది రి. యం. బి. బి. యన్ డిగ్రీని 22 వంది పొందిరి వీరిలో పి. కు మారమీననగారు టి. యం. నాయకు మెమోరియలు మెడలును పొందిరి. యం. నరసింహాపాయిగారు డి. బ. రామభద్ర నాయడి పతకమునుపొందిరి. ఎల్ యం. ఎన్. డిగ్రీపొందినవారి సంఖ్య 14. బాచిలరు ఆఫ్ ఇంజనీయరింగు డిగ్రీపొందినవారి సంఖ్య 11. వీరిలో పద్మరాభయ్యగారు ముఖ్యరాయచారి పతకమును పొందిరి. 50 మంది యల్. టి డిగ్రీ పొందిరి. వీరిలో (ప్రై)లసంఖ్య 9. 42 రు యం. ఎ. డిగ్రీ పొందిరి. బుచ్చమ్మ యం. వెంకటరత్నం అను యువతి వీరిలో నొకరు. 89 మంది బి. ఎ, హానర్స్ డిగ్రీనిపొందిరి. 750 మంది బి. ఎ. డిగ్రీనిపొందిరి. వివరము లీ దిగువ ప్రకటింపబడినవి.

చివరబం మినాఁగి కళాశాల	28
కుంభకోణం ప్రభుత్వ కళాశాల	24
చెన్నపురి క్రైస్తవ కళాశాల	98
పచ్చయప్ప కళాశాల	127
ప్రెసిడెన్సీ కళాశాల	115
సాధుర అమెరికను కళాశాల	15
మంగళూరు కళాశాల	26
రాజమహేంద్రవరము కళాశాల	40
తిరుచినాపల్లి బి.ఎస్. హెబ్బాబ్దు కళాశాల	47
తిరుచినాపల్లి సెంట్రాల్ సైన్స్ కళాశాల	115
వైట్స్	40

ప్రాచ్య విద్యతో బిరుద పరిశ్రమయందు కృతాగ్రుహణ
నారి సంఖ్య 17 కనామిప్పు డిజిటాల్ పాండినవారిసంఖ్య 6.
పట్టిపుడ్రు లందరకు పట్టును దివ్యబడగానే సర్కుటున్ను
ట్రాటరుగారు ఈ కిందివిధమున ఉపన్యసించిరి.

చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయపు పట్ట ప్రధానోత్సవ సంద
ర్భమున హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి యను సర్. వి. యం
కూటుకూటరుగారు ఈక్రిందివిధమున ఉపన్యసించిరి.

విశ్వవిద్యాలయపు పట్టప్రదాన మహోత్సవసందర్భమున ఉపన్యసించవలయు నను ఛాన్సలరుగారు పంపిన ఆహ్వానమును అంగీకరింపగనే దేనిపై నుపన్యసించవలయు నను విషయమై కొంత ఆలోచించితిని ఏమైన నను మాటల నుపయోగించు సందర్భమున ఆమాటలను గర్హించి మననము చేయుట నా ఆలవాటు. పట్టప్రదానసభ—విశ్వవిద్యాలయము. ఈరెండుమాటలు నా నృప్తి నాకర్పించెను. పట్టప్రదానసభ (కాన్వేక్షను) అనుమాట యొక్క లాక్షిణ్యము ఉత్పత్తికి 'సమావేశ పంచుట' యని అర్థము అనగా మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయ మనేడి ప్రతిష్ఠాపనమునందలి వివిధ భాగములను సమావేశ పరచుట పట్టప్రదానసభ యగుచున్నది. విశ్వవిద్యాలయపు పరిపాలనా సంఘము విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయులు సమావేశమగుట పట్టప్రదాన మహోత్సవయగ్రము. ఏదో ఒక ఉద్దేశముతో మనమందరము ఇచట సమావేశమైతిమి తమ విద్యాలయ ముగించినవారికి పట్టముల నొసగి ఆశీర్వాదించి పంపుచు ఒకపని ప్రతిసంవత్సరము విజ్ఞానవికాసమున కీ ప్రతిష్ఠాపన మొనెత్తవరకు పనిచేసినదని లెక్కచూచుకొనుట పరియోగపని. ఈసందర్భమున మిమ్ముల నొక ప్రశ్న అడుగుచున్నాను. వివాదాలనే సంస్కృతమునందును శాస్త్రములందును సమానముగ జ్ఞానముగల ఇతరులకును పట్టభద్రులగు విాకును భేదమేమి?

విశ్రవిద్వాలయము

విశ్వవిద్యాలయము అనుమాటయొక్క అర్థమును గుర్తెరిగిన ఈ ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పవచ్చును. విశ్వవిద్యాలయము అనుమాటలో విద్యను బోధించుట అను అర్థములేదు. విశ్వవిద్యాలయ మనగా ఒక ప్రతిష్ఠాపనము. జాహిరంగముగ కనపడు

భౌగమః లగనగు విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయులు మున్నగువారి
పనుదాయ మే కాక విశ్వవిద్యాలయము ఒక గొప్ప నిర్మాణము
తో కూడిన ప్రతిష్టాపనమని చెప్పవలసియున్నది. ఇక విశ్వ
విద్యాలయపు ఆద్యము లేని అను విషయమై ఆలోచించెదము.

విద్య

విద్య (విద్యకేషును) అనుచుటయొక్క లాటిను ఉత్పత్తికి ప్రకాశించునట్లు చేయుట అని అర్థము అనగా అన్నివిషయములు విద్యార్థులను బోధించుట విద్యకాదు విద్యార్థియందున్న జ్ఞాన లేజమును బహిరంగపరచి ప్రకాశించునట్లు చేయుట విద్యయగును. జీవితమునందు లాభము కలుగజేయు విషయములను అధికముగ నేర్చుట నిజముగ విద్య యనికొందరు దురభిప్రాయపడుచున్నారు. లాభకరముగ విషయములు అనగా ఏమి? దేశకాల ప్రాత్రముల ననుసరించి లాభము నిర్ణయింప నలసియుండును చీకటింటియందుండువానికి చుట్టతాగువానికి నిప్పుపెట్టె లాభకరముగ నుండువు. కాని నదియందు యీతకొట్టె తలచినవానికి నిప్పుపెట్టె నిష్ప్రయోజనమైనది. హోమరాగ్రంథములు చదువుటవల్లను పొడిచికలు ఎకానమి చదువుటవల్లను ఎడారియందు దారి తప్పినవాని కే మి లాభము గలుగునని ఒకరు ప్రశ్నించిరి.

ఎడారులయందు నివాసముల చేర్పరుచుకొనువారికి విద్య చెప్పలులేదనియు దేశమునకుపయోగకరమును పౌరులను తగూర్చు జేయుటయే విద్యయొక్క యుద్దేశమనియు ప్రత్యుత్తర మివ్వ నచ్చును. అనగా విద్యనల్ల ఏదో ఒకవిధముగ లాభ మేర్పడవల యునని కొందరు కోరుచున్నారు. విద్యార్థికిత ముగియకనే ఏదో ఒకవిధముగ ధనాష్టవమునకు ఈవిద్య అనుకులయుగనంద నలెను.

ఈ కాలమున జీవితపు పోటీ క్లిష్టముగ నున్నపుడు ఇట్టి ప్రశ్నలు వేయు టన్యాయము. పశ్చిమదేశాలయపు విద్యార్థులను తిని జీవనోపాధి కలుగజేయుచులయు ననట ముఖ్యముగ విషయమైనను ఇదియే పరచుపధి కాజాలను.

ద స్త్రీమారుట

ప్రత్యేకముగ ఒకటే విషయమై అధికముగ శ్రద్ధవహించి కృషి సలుపుట కొన్ని సందర్భములందు నష్టప్రదముగ నుండును. నుందుకన్న ఇప్పుడు చదునైన గిరి అంతము లగ్నాభి అధిమైనది. ప్రతిదినము అధికముగ చున్నది. జ్ఞానమునంతయు సంపూర్ణముగ పొంది చదునైనగిరి విషయము లేనట్టివారు కొందరు పూర్వకాలమునం దుండెడివారు. ఆరిష్టాటము ఇట్టివాడు. డిక్కాల్లేదను గార్లు కూడ ఇట్టివారే. కాని విద్యకంటయు గ్రీకు ఏదో ఒకవిధముగ ఆభారముగ నున్నదిని గుర్రుగవలెను. అధునిక శాస్త్రము లందఱి పనులన్నియు గ్రీకునుండి పుట్టినవే. పూర్వము అన్ని శాస్త్రములందును కొంచము కొంచము చదువుట విద్యాధికుని లక్షణముగ పరిగణింప బడుచుండెను. ఇప్పుడు నృప్తిమారి నది. ఈష్య నహాసముద్రున న ఏదో ఒకమూల ప్రత్యేకముగ కృషి సలుపుట సరియగు పద్ధతి యని హాకాలపుముతము. విశ్వ విద్యాలయ మిందులకు తోడ్పడుచుండును. జ్ఞానాభి నృద్ధిని కలుగజేయు నదంతయు వివృతమై. కాని సాసములు భీష్ములు తైయండును. భీష్ములైనను సన్నిహితముగ పరస్పర సంబంధ ముండును.

ఒక్కొక్క-విద్యార్థి ఏదో ఒక శాస్త్రమును (పశ్చేక
మన కృషి నలుపుట ఆచారమైనది. కాని ఈ శాస్త్రమును విద్యార్థికి
ఉపాధ్యాయుడు నేరుపునపుడు ఇతర శాస్త్రములకును
ఈ శాస్త్రమునకుగల సంబంధమును వివరించవలెను. ఇదియే నిజ
మను విద్య లక్షణము. పాఠముల నట్లేనేయుట విద్య కాబాలదు.
అధిష్టాటము చెప్పిన విషయమున విద్యయంతయు ఒకటే. ఉపా
ధ్యాయుడు వివిధ శాస్త్రములందు ప్రవేశించుట
చే వివిధ శాస్త్రముల పరస్పర సంబంధము విద్యార్థి ప్రాముఖ్య
ముండి ను రైరును చుండును. తనకే శాస్త్రముపై ప్రత్యేకాభి
మాన ముండునో ఆ శాస్త్రమును విద్యార్థిమిగుల ప్రవేశించి
చును. విద్య మహా ప్రపంచమున ఈ శాస్త్రపు స్థానమును ను రై
రును.

విశ్వవిద్యాలయపు మరియుక ఆచార్యును గు రెగగవల
యను. విద్యార్థులు కళాశాలయందు విశ్వ నభ్యసించుటతో
వారివిద్యాభ్యాసము ముగియుటలేదు. విశ్వవిద్యాలయపు విద్యార్థులు విద్య నభసించుటతోపాటు ఉపాధ్యాయులతోను చోడి
విద్యార్థులతోను కలిసిమెలిసి ప్రవర్తించుచుండెదరు. ఈపరస్పర
సంబంధమువల్ల ఒకరిభావములను మరియుకరు గు రైరుగుచుండె
దని. దీనివల్ల కాస్త్రసంబంధమున పరీక్షాసము వృద్ధియగును.
అంతేకాక పగుల అభిప్రాయములను ఆరందించి గౌరవించవలయు
నను ధర్మమును విద్యార్థులు గు రెరుగుదురు. పగుల భేదా

ప్రాయములపట్ల సహనభావమును ప్రకటించుట విద్యార్థులయందు దేర్చడును. స్వభావముకొరకు తానే సాంఘికభావముకొరకు పనిచేయు ఉత్సాహమును వీర్చును. భారతదేశమున విద్యార్థులయందు ప్రతిభావంతులను మున్నగువారుండెదరు. విద్యార్థులను నగరములందు ఉపాధ్యాయులు కూడ యుండెదరు. వర్తకులుకూడ నుండెదరు. పీఠంధరకు పరస్పర సంబంధము లుండుటచే ఒకరిభావములను ఒకరు గుర్తెగురుచుండెదరు. ఈవిధమున విద్యార్థిదేశముచే కాక గృహస్థాశ్రమమునందు కూడ జ్ఞానాభివృద్ధికి అవకాశము లేర్పడును. భారతదేశమున ఇట్టి అనుకూలవాతావరణములేవు. పట్టభద్రులనే కులు ఏదోఒక ఉద్యోగమునందు చేరి చిన్నచిన్న నగరములందు జీవితమును గడుపుచుండురు. తమతోసమానముగ అన్ని విషయములందు సంభాషణ జరుపగల విద్యార్థులు గ్రామాంతరములందు దొరకుట దుర్లభము. పుస్తకములు చదువనవచ్చును కాని పుస్తకములు మితో మాట్లాడగలవుగాని మీరు పుస్తకములతో మాట్లాడజాలరు.

ఇంతేకాక ఇంగ్లండునందలి పరిస్థితులకును భారత దేశమునందలి పరిస్థితులకును వారియొక భేదమున్నది. ఇంగ్లండునందలి నగరములలో ప్రభుత్వోద్యోగంల సంఖ్య మిగుల స్వల్పము. ప్రభుత్వోద్యోగంలకు కాని విద్యార్థులకు సంఖ్య అధికముగ నుండును. భారతదేశమునందు దట్లుకాదు. విద్యార్థులలో అధికసంఖ్యాకులు ప్రభుత్వోద్యోగమునందున్నారు. ఒక్క న్యాయవాది వృత్తికి చేరినవారు తప్ప ఇతర వృత్తులయందుండు విద్యార్థులలో అధిక సంఖ్యాకులు ప్రభుత్వ సంబంధము గలవారైయున్నారు. ఈకారణములను భారతదేశమున జలమున ప్రజాభిప్రాయ మేర్పడుటకు అవకాశములేదు. విద్యార్థులు ప్రభుత్వోద్యోగంలై యుండుటకు దేశపుదారిద్ర్యమే కారణము. ప్రభుత్వోద్యోగంలకు చేరుకొనినవారు గడదుటయే కష్టముగనుండునుకదా. విద్యార్థులు ప్రభుత్వోద్యోగమున ఆశించుటకు మరియొక కారణముగలదు ప్రతి నెల తప్పక మంచి జీతమువచ్చును. వృత్తమున ఫించను వచ్చును. కావున కష్టములేక జీవితము గడచిపోవునను ఉద్దేశముతో పలువురు ప్రభుత్వోద్యోగములను వాంఛించుచున్నారు. ఇట్టి పరిస్థితులలో స్వతంత్ర జీవితములందుండు విద్యార్థులకు స్వల్పముగ నుండుటచే బలమును ప్రజాభిప్రాయ మేర్పడుట ప్రజలకే కాక ప్రభుత్వమువారికి కూడ లాభకరము. ఇప్పుడు కేరళము రాజకీయాందోళనము నందుండువారే ప్రజాభిప్రాయమును అన్ని విషయములందు ప్రకటించవలసి యుండుటచే దానికి తగు గౌరవము వీర్చుటలేదు.

విదేశభాషయందు విద్యనేర్చుకొనుట

నేను రాజకీయవిషయములను గురించి మాట్లాడుట లేదు. రాజకీయములను నాకును ఎట్టిసంబంధములేదు. ఇప్పుడు మీరుగడపిన జీవితమునకును ముందు జీవితమునకును గల భేదమును మీకు తెలియజెప్పితిని. ఇంతనరకు మీరు యితరులతో కలసి మెలసి యుండిరి. ఎట్టి ప్రత్యేకపక్షపాతము లేకవివర్తన దృష్టితో ప్రపంచమునందలి అన్నివిషయముల గురించి నిర్ణయముగ చర్చలు సలుపుచుండిరి. సుఖముగ కాలక్షేపము గావించిరి. ఈకాలమును సద్వినియోగ మొనర్చుకొనినవారు జీవిత సౌఖ్యములలో నొకదానిని కోల్పోయిరిని చెప్పవలెను. ఇట్టిమహాసౌఖ్యమును విద్యార్థులకు కలుగజేయుట విశ్వవిద్యాలయ ఆచరణములలో నొకటి. కావున సారస్వతము ప్రధానముగ చెప్పబడుచున్నది. మరియొక విషయము అందరు కలిసి ఒకటే భావయందు వాదప్రతివాదములనలుపుటకు పిలుపున్నగాని పరస్పరాభిప్రాయములను గుర్తెగురుటకు పిలువదు. మాతృభాషను చక్కగ నేర్చుకొనవలయుననిన పరభాషయందు పాండిత్యమును సంపాదించవలయునని ఒక మహానీయుడు చెప్పియుండెను. అందుకే ఆంగ్ల విశ్వవిద్యాలయములందు ప్రాచీన భాషలగు లాటిన్ గ్రీకుభాషలను ప్రధాన స్థిత ఇవ్వబడుచున్నది. వాద ప్రతివాదములను సలుపువారు తమ వాదములను లాటినునందుగాని గ్రీకునందుగాని తగ్గుమానే సినచో వాదమున కీ అవకాశ ముండదని ఒక తార్కికుడు చెప్పెను. ఏలయునన మాతృభాష నుపయోగించునపుడు వాడు కపటములను వాడుక అభిప్రాయములను ప్రకటింపుచుండెదము. అట్లు కాక పరభాష నుపయోగించునపుడు మన అభిప్రాయములను మనము స్పష్టముగ ప్రకటించెదము. ఏభాషయైనను సరే. ఆదంబరమును ద్వంద్వంబు విషయానికి స్పష్టముగ సామ్యభాషయందు భాషములను ప్రకటించుటకు నేర్చుకొనవలెను.

చదువవలసిన దేమి?

విద్యయనగా విద్యార్థి జ్ఞానమును ప్రకటింపజేయునది యని ముందు నిర్ణయించెతిమి. విద్యయంతయు ఒకటేయని కూడ నిర్ణయించెతిమి. అట్లే విద్యార్థికి ఏమి బోధించిననుసరే

బోధమాత్రము జరుగవలయునను అతివాదము గావించవచ్చును. చెన్నపురి చరిత్రయైనను సరే. చెన్నపురి దక్షిణ మహారాష్ట్రా రైల్వే చరిత్రయైనను సరే. యని వివరితవాదమును గడంగవచ్చును. కాని ఇది కేవలము వివరితవాదము. విద్యార్థికి బోధించు విషయముకూడ మిగుల ప్రధానమైనది. ప్రకృతి రహస్యములు మానవపీఠుల చరిత్రయందలి విశేషములు నేరపబడవలెను. ప్రకృతి రహస్యములే కాస్త్రములు. మానవరహస్యములే కళలు.

విమర్శక దృష్టి

విశ్వవిద్యాలయపు విద్య పరిమాణ మేవనిన, విద్యార్థులయందు విమర్శక దృష్టిని గలుగజేయుటయే. విమర్శకదృష్టికిని నిర్మాణాత్మకత్వమునందు యోగమున్నది. నాయకులు, ప్రవక్తలు, మహావీరులు నిర్మాణాత్మకవారు. వీరు ప్రపంచచరిత్రకు కారకులు. వీరినల్ల ప్రపంచ చరిత్రము నామ వివరిత వేగముతో మాడియుండెను. తప్పుమార్గము పట్టవచ్చును. అప్పుడు ఉద్రేకమును చల్లార్చి సరియగు మార్గముచూపుట విమర్శకుల ధర్మమై యుండును. గొప్ప ఉద్రేకముతో నొకదిన సమయములందు విమర్శక దృష్టిగలవారని ఎవ్వరు లక్ష్యపెట్టరు. కాని లాభిమా నవ్యమో కలిగిన వివర ఉద్రేకము చల్లార్చిన పిమ్మట లాభిమును సద్వినియోగపరచుటకును కాకున్న నష్టమును తొలగింపజేయుటకును విమర్శక దృష్టిగలవారు. పాటు పడకలయును. ప్రపంచ జీవితాదర్శములు నీచము కాకుండునట్లుగను, వివరితముగ నుండకుండునట్లుగను చేయుట విమర్శకదృష్టి. ప్రాస్తునందు ఎన్నియో విషయములు జరిగెను. కాని ఉద్రేకము చల్లార్చిన పిదప పరిస్థితులను బట్టి దేశమును నిలువబెట్టినవారు వీరే. విమర్శకదృష్టి యనగా నాథివాదముకాదు విచక్షణ జ్ఞానములేక ఖండించుట కాదు. మార్పుపాటిననుగాని మాటలతో ఈనాడపన్యాసమును ముగియుచున్నాను. సంతృప్తి మగు విద్యయనగా విద్యార్థియందు విచక్షణ జ్ఞానమును కలుగజేయుటయే. మీయందు ఇట్టి విచక్షణ జ్ఞానము ఎంతవరకు వీర్చదిన అంతవరకు మీరు విశ్వవిద్యాలయము నల్ల లాభం పొందినవారై దేశాభివృద్ధికి కారకు లగుచున్నారు.

బొంబాయి గవర్న మెంటు

ఎక్సైజు విధానము

సంపూర్ణ నిషేధము పరమావధి

గవర్నరుగారి సమాధానము

హోలాపురం, ఆగస్టు 20:—బొంబాయి గవర్నరుగారు సర్ వెస్ట్మింఛిస్టర్ను గారు నేడు యిచటకువచ్చిరి. పురపాలక సంఘము, జిల్లాసంఘము, స్థానికసంఘము గవర్నరునకు సన్మాన పత్రము లప్పించెను.

బొంబాయి ప్రభుత్వ సంపూర్ణమద్యపాన నిషేధము వాదర్యకముగ బెట్టుకొనెననియు, మిల్లులు, షేర్స్ లు నుట్టుపట్ల నుండి కల్లుదుకాణములను వెంటనే దీసివేయవలయుననియు పిలువగలచోట్ల దుకాణములను మానివేయవలయుననియు, ప్రభుత్వము తీరపుగావించెనని సన్మానపత్రములందు డిలపబడినవిషయములగురించి గవర్నరు సమాధానమిచ్చెను. ప్రస్తుతముందు సర్వసామాన్యముగ స్థానిక స్వాతంత్ర్యమును ప్రభుత్వ మంగీకరింపజాలదని సర్ వెస్ట్మింఛిస్టర్ను గారు చెప్పిరి. (అ. ప్రె.)

బొంబాయి సంఘసంస్కరణ

సమావేశము

సేవాపదనమందు ఆగస్టు 31-వ తేదీన జరుగును

విద్యార్థిగారిరామాభాయి మహిపల్ రామ్ గారిభార్య అధ్యక్షతవహించును

పునహా, ఆగస్టు 20:—ఈనెలాఖరున నిచట సమావేశము గానున్న బొంబాయి రాష్ట్రీయ లిబరలు కాన్ఫరెన్సుతో బాటు బొంబాయి సంఘసంస్కరణ సమావేశము జరుపబడుటకు నిశ్చయించబడెను. అనంతరము యేర్పాట్లు గావించుటకు దేవధారుగారి ఆధిపత్యముక్రింద సన్మానసంఘ సభ యేర్పడెను. అహమదాబాదు వాస్తవ్యులగు విద్యార్థిగారి రామాభాయి మహిపల్ రామ్ గారు అధ్యక్షత వహించెదరు. పునహా సేవాపదన హాలులో ఆగస్టు 31-వ తేదీన సంస్కరణసమావేశము జరుగును. సన్మానసంఘసభ్యత్వమునకు రూ 5 లును, డెలిగేటు ఫీజు రు 2 లుగ నిర్ణయించబడెను. (అ. ప్రె.)

రీడింగు ప్రభువుయొక్క సందేశము

ప్రతికాశనం
“హిందూస్థాన్ టైమ్స్” వ్యాఖ్య

ధీర్ఘి, ఆగస్టు 20:—భారత శాసనసభయందు రీడింగు ప్రభువుగావించిన ప్రసంగముపై “హిందూస్థాన్ టైమ్స్” ప్రతిక దిగువ వివరించినరీతిని వ్యాఖ్యగావించు చున్నది:—

రీడింగు ప్రభువు గావించిన ఉపన్యాసము నిస్సాణకండు చున్నవారి గుండె బద్దలుచేయుటలేదు. నిరాశచెందుచున్నవారి కుత్సా హము అంతకంటె గల్గించుటలేదు. ప్రపంచమీనాదులకైన రాజప్రతినిధి సందేశము ఆశగాల్పుటలేదు. శ్వేతభవనమునందుండి (వైటుహాలు) వెడలిన ఉపన్యాసము స్పష్టాకాంక్షలనుండి ప్రతిష్ఠనించెను. దూరము ప్రాతిపదిక మయొక్క కక్షోరమును దృఢించెను. కాని రెండు ప్రసంగములయొక్క సామాన్య సందేశమునుగురించి ప్రజలు ఎంతమాత్రమును సారబాటు పడజాలరు. తనయొక్క శక్తులను కేంద్రీకరించుకొని నయెడ రాజప్రతినిధి సందేశమునకు దేశమొక్క సమాధానము నుమత్రమే యియగలదు. కాని ఆసమాధానము బహువైఖరు లుగనుండుట భారతీయుల దౌర్భాగ్యముగ నెంచవలయును. ఈ బహుసమాధానములందే వైటుహాలు ధ్వని నిష్ఠాకాండల ప్రతిధ్వని రహస్యము యిమిడియన్నది. (అ. ప్రె.)

“వైటుమెన్” పత్రక

కలకత్తా, ఆగస్టు 21:—తన పరిపాలన అవసానకాల మందు హెచ్చుబాధ్యతలను వహించి, సక్రమమార్గమున విఫలముగు స్వపరిపాలన సౌఖ్యములను భారతదేశ వనభవించవలయునని హృదయపూర్వకముగ గోరుచు, సుహృద్భావముగను దొరతనముతోగలిసి సహకారము జూపవలసినదని రాజప్రతినిధి కోరెను. బెడరింపులే బడయజాలని స్వపరిపాలనము ఒకప్రయోగముచే భారతదేశము పొందజాలదు.

“ఇంగ్లీషుమెన్” పత్రక

సానుభూతి, సుహృద్భావములతో మెరయుచున్న సందేశము నింగ్లాండు నుండి రాజప్రతినిధి కొనిన చెచ్చును. బరిక్కును హెడ్డు ప్రభుని ప్రసంగము ప్రతిధ్వనించునట్లుగ సమృద్ధిలోను భక్తి విశ్వాసములలోను జూపుతోడ్పాటులను సామ్రాజ్య ప్రభుత్వము వద్ద నుండి తగిన లాభము పొందవచ్చునని ఆసంబ్ధి రీడింగు ప్రభువు ఉపన్యాసము స్ఫురణకు చెచ్చుచున్నది.

అమృత బజారు పత్రక

పార్లమెంటునందును వెలుపలను యిండియా కార్యదర్శి యగు బర్క్లను హెడ్డు ప్రభువు వదించిన విషయములనే రాజప్రతినిధిగ తిరిగి చిలుకపలుకులవలె వదించెను.

బెంగాలీ పత్రక

ఈ పత్రకయందు రాత్రింబవళ్లు మేము సునంగతముగ నొక్కి డెలుపుచున్న విషయములను ఎవ్వరును సారబడకుండ రాజప్రతినిధి నొక్కి వక్కాణించెను. పరమావధి జీరటకున్నే హృదయకముగు సహకారమే మార్గము అని రాజప్రతినిధి వదించెను. ఇండియా పరిపాలన చట్టమునందు విధించబడిన ప్రకారము గ ట్టాట్నూట్రీ కమీషను నియమించు నిరకును సద్యానములతో సంస్కరణముల నుపయోగించుకొనవలయును (అ. ప్రె.)

బీహారు-ఒరిస్సా శాసనసభ

రాంచీ, ఆగస్టు 20:—నేడు బీహారు ఒరిస్సా శాసనసభకు మొదట అధ్యక్షుడుగా వెన్నుకొనబడిన గౌరవనీయులగు భాన్ బహదూర్ ఖ్వాజా మహమ్మదు నూరు గారు అధ్యక్షత వహించిరి. వీరి యొన్ని కకు గవర్నరు గారు రామోదించిరి. నేటి వ్యవహారములో 16 సస్టి మెంటు రీడిమాండుల గ్రాంటు విషయము వచ్చెను. రు 74,165 చెప్పించి పరిశోధక వ్యావసాయిక భారమును స్థాపించవలెనన్న డిమాండ్ క్రిటికే టిప్పె తక్కినవన్నియు విశేషమైన అభ్యంతరములు లేకుండ అంగీకరింపబడెను. సభ రేపటికి నిలిపివేయబడెను. (అ. ప్రె.)

భాద్రి అమావాస్య ఉత్సవము

రెండు హిందూ సంఘముల తగాయిదా

అమృతనరము, ఆగస్టు 20- భాద్రి అమావాస్య ఉత్సవ సందర్భముందు రెండు హిందూ సంఘముల తగాయిదావలన ముగ్గురు మనుష్యులకు గాయములు దగిలెను. అందులో నొకడు ఆసుప్రతియందు ఉన్నాడు (అ. ప్రె.)

(8-వ పేజీకి తరువాయి)

మాంటుఫర్డు సంస్కరణములు

భారతీయ పక్షపాతమును వీడి వ్యాధియును బాధితో ప్రస్తుత స్థితిగతులను బురిగించుచో భారత రాజకీయ నాయకు లిప్పటికిన్ని నెక్కుడు సహకారమునకు భూనుదురని వా సం పూర్ణమునకు నమ్మకము. రాజకీయములందు శ్రద్ధతీసికొని యన్ని సంఘములను నీ నోప్పించలేదు కాని మన మభివృద్ధి నంద రలచుచో, డెకు నతిస్వల్ప సభ్యుని పొందించు సంఘము, శేషాంత బోగొట్టుకొనుచో, ప్రస్తుతమున్న చిక్కులను చాల వ అకు దొలగించుచో లేమా యని యూహించు చున్నాను. వ్యతిరేకాధిప్తాయముగలవారి నొక్కమారు నావైపు నకు జూచుటకు గోరుచున్నాను. జీవితమునంతను భారత దేశ వ్యవహారములందు గడపి, భారతదేశమునందెక్కడు శ్రద్ధహించి, దానికొకట ముందు శ్రమపడునట్టి వానిగలవాని కొంచెము గమనింపుడు. సంస్కరణముల నీదేశము నందు క్రమగమంచుటకు, 1917వ సం॥పు ప్రకటనమందు నూచించినట్టిని దేశాభివృద్ధికి నోడ్వడుటకును నమ్మబడిరి. కాని యీ సూత్రసంస్కరణములు చాల దుష్ఫలములందు ప్రవేశపెట్టి బడినవి. సంస్కరణముల దెబ్బకొనిన చిక్కులన్నిటి నివటవి నరింపఁబడిలేదు. మొదట కాసనభల యావలపండి డీప్రముగు బహిష్కారము బయలుదేరి తరువాత సభలలో ప్రవేశించి బహిష్కారమును బ్రవేశపెట్టిరి.

కాని యీసంస్కరణములు సూత్రభక్తిని ప్రారంభింప బడినవనియు, భారతదేశము యొక్క వింతపరిస్థితుల కనుగు నశ్రేయోపచరణమైనవనియు గ్రహింపవలయును. కాని యీసంస్కరణములు మహాభివృద్ధిని తయారుచేసినవియు, భారతరాజకీయనాయకుల యాభివృద్ధిని సృష్టపాలనాసభలు వారికి గల్గించు నుద్దేశముతో పార్లమెంటు విశేషముగ విమర్శించి నిశ్చయించిన నిగ్రహింపనగును. కాని దాని యందు లోటులు లేవన లేదు. విమర్శ చేయువిమర్శన చాలవరకు వెంటనే స్వపరిపాలన మీయలేదని యాక్షేపించుచున్నారే గాని ప్రత్యేకముగ సంస్కరణముల నధిక్షేపించలేకున్నారు. కాని యీ విమర్శకులసంఖ్య సంస్కరణములను ద్వేషించినవారియధిప్తాయమునారముగ నడువలేదనిగూడ విమర్శించువారిచే వృద్ధిచుయినది. ఈవిషయమును, మాడుసంవత్సరముల దానిని నడుపుటలన గలగిన యనుభవములననుభవ భారతప్రభుత్వము, భారతములతో సంప్రదించి, యొక యువ సంఘము నెట్టిమాట్లను జేయుటలన సంస్కరణములు మఱింత ప్రకటనముగ నడుచుచో నూచించుటకు గోరుచు నేర్పఁబడితిమి.

మొదటిను సంఘము

ఆసంస్కరణముల విచారణసంఘము విశేషశ్రమ దీక్షింపినది. దానికి భారతప్రభుత్వము, తద్విషయమున శ్రద్ధగల ప్రతి వారుగూడ కృతజ్ఞులే. కాని సంఘ మేకాధిప్తాయమునకు రాకపోవుట విచార్యము. మెజారిటీవారు సంస్కరణముల నెట్లుమార్చిన బాగుగా పరిజగ్రత్తో నూచించిరి. ప్రస్తుతసభ్యుల నభివృద్ధిచేయు బాధితోనే వారు విచారణజేసిరి. వారివిచారణ య ప్రతిపాతమును నడుపుటలేదు. కాని భారతప్రభుత్వము మొత్తముమీద వారి యధిప్తాయము నంగీకరించెను. వారి సూచనలములలోనికి జేబుడను. ప్రతి వ్యక్తియు నూచించు మాట్లల నిష్పడు భారతప్రభుత్వము చేయఁజాలదు. ఏలన నంత్రితోగాని, నాకార్యనిర్వాహకసభ్యులతోగాని సంపూర్ణముగ చర్చించుటకు కాలముచాలదు. సభివారు చర్చించుట కనకాశిమి యుడను. వారియుద్దేశములు చాలవఱకు విచారింపఁబడును.

మొనరిటి నివేదికము

మొనరిటి నివేదికమును దయారజేసినవారు కూడ చాల ప్రభూతిపరులు వారి యధిప్తాయములు గూడ విమర్శనీయులులే. నేను, బర్మిక్ హెడ్డు ప్రభుత్వకూడ చాలవఱకు బరిక్షించితిమి. కేలుత్రోవ దొక్కుటలన గవ్యస్థానము నుబుత్తుగా జేరగలమును బద్ధితో వారానివేదికమును బ్రకటించిరి. వారిబాధి యందు మెజారిటీవారి సూచనలన నెట్టినిరముల లాభములును గలుగజాలవు. స్థిరముగ పక్షులపై నుంచుటకు వారు రాష్ట్రస్వ పరిపాలన యేర్పాటు చేయగోరిరి. ఈయుద్దేశమున్నా రికి వెంటనే సంఘమునేర్పఁబడునగోరిరి. మొనరిటిగోరురాష్ట్రస్వపరిపాలనమును గూర్చి తరువాత ముచ్చటించును. కాని వారినివేదికము ఉపసంఘము నియమింపఁబడినవిషయములదాటి చర్చించినది. ప్రస్తుత సంస్కరణముల యధివృద్ధి కర్తములగు మార్పులను గూర్చి గాక స్థిర ప్రభుత్వ శ్రేయోపచరణమును చర్చించినది. అట్టివిచారణ 1929 లో జరుగన శ్రేయోపచరణమేదీ కాని మొనరిటివారు వెంటనే గోరుచున్నారు. నేను నాకార్యనిర్వాహకసభ్యుల దూర మాలోచించి యట్టి విచారణ కింక నవకాశము గలుగలేదని నిర్ణయించితిమి. చట్టము ప్రకారము నిర్ణయింపబడు సంఘముయొక్క విచారణ చాల నిష్కర్మపాతబద్ధితో జరుగును. అది సత్వములనుగ్రహించి చేయును. తద్విషయమున నివేదికకు భారతప్రభుత్వములలోని ప్రధమసూత్రమును జూడ గోరుచున్నాను. అ దేదన

సూత్రసంస్కరణముల నిప్పు విషయమున ప్రభుత్వము తనను నమ్మనచోయను ముట్టియు, ప్రజలుచూపు సుముఖ ముట్టియు నుండును. అట్టి సంస్కరణములందు భారత హితమును గోరుచు. వెంటనే యట్టి విచారణసంఘము నంగీకరింపజాలను. ప్రస్తుత మున్న తినిబట్టి పార్లమెంటు విచారించునెడల నెట్టి లాభమును కలగదు. అదిగాక మున్నందు నుంచితగతు లేర్పడునను నమ్మకము నాకు గలదు. ఇదిహాకు విముఖతజూపి దూరముగ నుండిన చాలమంది యిహమును జోక్యము కరిగించుకొని కొంతభాగ్యత వహించురని నాయధిప్తాయము.

భయపెట్టిన స్వరాజ్యము రాదు

కాని కొంతమంది యంగ్లేజీమనుండి యేమియు రాదనియు, భయపెట్టియే, విప్లవ మొనరించియో సంపాదించుటలే ననువారు కొంతలు గలరు. కాని వారు చాల తప్పుధిప్తాయ ముందున్నారనియు నట్లు భయపెట్టి స్వరాజ్యమును సంపాదించ లేదనియు నుడువుచున్నాను. సంస్కరణము లాంగ్లేజీమనులన నే సరధిప్తాయము లో నీయాజేసినవి. కాని యీమధ్య జరిగిన విషయములు చాలవఱకాంగ్లేయుల యందు విముఖ భావమున యుండునని. కాని నుజుల దానిని సంపాదించుకొనవచ్చును. అది మీరు చేయఁ జూచుకొనవచ్చును. నాజుల శ్రేయోపచరణము-1929 వ సం॥ నం దెట్టిప్రాయమునులేదు- మోసకారములను నీలోపుననే యట్టి విచారణ యవసరమని జూపగోరి, యంగ్లేజీ ప్రభుత్వ సామర్థ్యత మారగినచో నంతకుముందే విచారణసంఘము నేర్పఁబడవచ్చును.

కాని యీవిషయములందు శ్రేయోపచరణముల నెవన యింపఁ బ్రయత్నించుటవలయును భారతములలో నుజివించుట సహకారమును గోరుచును. కాని దానికొకట దేవు లాడుటలేదు. కాని సహకారములన, భాగతాభ్యుదయమును, మన హృదయములందున్న ముఖ్యధిప్తాయమును కొనసాగించును. అంగ్లేజీమందున్న కాలము దేశకరాజనిష్ఠులతో సంప్రదించితిని; వారందఱును భారతదేశము నెడల సంపూర్ణముగ సానుభూతి నే జూపుచుండిరి. కాని భయపడి, తొందర జూగ గూడవని, భారతీయుల సహకారము లేనిదే తొందరగా స్వపరిపాలన ఒక్కపట్టున నిర్వహింపఁబడియు, క్రమముగా నడవ వలెననియు నభిప్రాయపడుచున్నాను. మొన్నటి నాయంగ్లేజీ ప్రభుత్వమునందుగూడ నాయధిప్తాయమే నిరవహించినది. కాని యిప్పుడును పరిస్థితు లట్టిసహకారమునకు చాల పీట కలిగించుచున్నది. నిజముగా కాసనసభ్యులది యొకవిధానముగ నంగీకరించిన నంగీకరింపవచ్చును. సంఘము విచారణనివేదిక వచ్చిన తరువాత రెండు సం॥ములు లుత్సాహమును గూర్చుచున్నవి. ఇవివఱ కార్థికుని చాల ఉండెడిది. దానినలన రాష్ట్రములందు మంత్రులు తమ హక్కులములయిన కాళిలకు సహభావముచే చేయజాలనంత చేయజాలకుండిరి. అది విమర్శనాప్ర మునది. ఇప్పుడు కేంద్రప్రభుత్వమునంద మున్నవశమును కొంతభవము మిగలుచున్నది. రాష్ట్రములకు మజం రీయబుడను. దానివలన దత్తతాభిలంబు కొంతవని జరుగవచ్చును. దీనివలన మంత్రులమునుబడి పొచ్చువచ్చును.

కు 4601 సొమ్ముపోయెను. ఒకడు చంపబడెను.

అక్టో, ఆగస్టు 20:— ఆగస్టు 9 లేదన అక్టోవద్ద జరిగిన రైలు బండిపోటునుగూర్చి చిట్టచివ్రినవై నార్తలు కొన్ని వార్తాపత్రికలలో ప్రచురింపబడి యుండునుచే సంయుక్త రాష్ట్రముల పోలీసుశాఖ వారిదిగన నిజవిషయములను పత్రికలకు బంపిరి.

మొరదాబాదునుండి అక్టోకు వచ్చుచున్న రివ దిగున ప్యాసెంజరు బండికి రెండు వత్సర గతి బండిలోనున్న ముగ్గురుమనుష్యులు గొలుసులొకట అక్టోకు 8 మైళ్ల దూరమున రాకోరి ఆటవ నగరు స్టేషనులవద్ద నిలిపివేయబడెను. రైలుబండి నిలిచిపోగానే యీమగ్గురు గార్లు బండివైపు వచ్చిరి. రైలుబండికొరకు అచ్చట కనికెట్టుకొని యున్నమరికొందరు మనుష్యులు వీరి వెంటనడిచి వచ్చిరి. గార్లు బండివద్ద నిలిచియున్న యీ ముతాలో కొందరు రెండువైపుల నుండి తునాకులను శ్రేల్పుచు బండిలోనుండి యెవ్వరును బయటికి రానని కేకలువేసిరి. ఈ ముతాలో ముఖ్యమైన వాండ్లు కొందరు గార్లు బండిలో జొరబడి ఆలైనమీద ఇతర స్టేషనుల నుండి అక్టోకు గొనిరాబడుచున్న ధీకపు రైలును పట్టుకొనిరి. డబ్బుగాని నోట్లుగాని మొత్తము 4601 రూపాయలందుండెను. దానితో దొంగలు పారిపోయిరి. ఒక సూర్యవాసికిని ఒక యూరపియనును గాయములు పొగ నెన్నుచు నిజము కాదు. కాని అవతలిరైలులోనున్న రెండు ముతాలో ప్రహార్యమై బండిలోనుండి బయటికి రావచ్చుటకు ముందు దిన యొకవహామృదీయుడు తలతో నుండి బయటికి చాచి యెను. ఇతరుల కెవరికిని దెబ్బలు తగలలేదు. రైలుబండిలో 5 గురవద్ద మంచి ఆయుధములుండెనుగాని వారుమౌక్రము బయటికివచ్చి దొంగలనెదురింపజాలకపోయిరి.

విచారణ జరుగుచున్నది. దొంగలను పట్టుకొనుటకై పోలీసువారు ప్రత్యేక ప్రయత్నములను జేయుచున్నాడు. అ. (ప్రె.)

నల్లెపల్లి తాలూకాబోర్డు ఎన్నికలు

కాంగ్రెసు సంఘమువారి ప్రయత్నము

ఎన్నికల విషయమున పనిచేయుటకు 30 నుండి వెంటనే కావలెను. వారిలో శీతములు కొందరికి జీతములియ్యబడును. ఎన్నికలు నెప్టెంబరునెల మొదటి లేదని ప్రారంభమై 12 వ లేదే ఎరకును జరుగను. 9 స్థానములకును కాంగ్రెసు ప్రతినిధు లు పోటీ చేయుచున్నారు. వారందరును నెగ్గుటకు ఇదివరకు జరిగిన ప్రచారము చాలదు. గ్రామములలో నిలువైనగూడ అధికముగ ప్రచారము జరుగవలెను. వార్తావారులగును ఎల్లెన్ను ఏ కెంటుగను గుమాస్తాలుగను పనిచేయుటకు 30 నుండి కావలెను. ఇచట ఒక్కొక్క ఓటరువద్దకుపోయి బోధింప నవసరములేదు గాన ఆవిషయమున అసమర్థులను తలచి ఎవరును వెనుకతీయలేదు. తెలుగు బాగాచదువగోరి యుండిన చాలును. రహస్యమును వెల్లడిచేయకుండ నుండవలెను. అట్టివారు 30 నుండి కావలెను. ఇప్పుడే 30 నుండియు కావలసి యున్నను కొంతమంది కొంతకాలమునరకును రాబాల పోయినచో ఆలస్యముగా నన్నినందున వారిని తిరస్కరింపరు. నెప్టెంబరు 12 వ లేదేలోగా ఎప్పుడు వీలైన నపుడు రావచ్చును. (1) నల్లెపల్లి తాలూకా విషయములందు శ్రద్ధగలవారును (2) కాంగ్రెసు ప్రతినిధులనే తాలూకాబోర్డుకు ఎన్నుకొనవలెనను దీక్షగల వారును (3) నేనిచట చేయుచున్న పనుల నామోదించువారు ను వెంటనే రాగలవారును తక్షణము నల్లెపల్లి రాగోరెదను. వ్యవధిలేనందున సత్రిలద్యారా యీ విజ్ఞప్తిని ప్రకటింపవలసి వచ్చినది. గంటూరు మండలమునందలి తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘముల కాన్వేదర్లులు పంపగోగినంతమంది ప్రచారకులను పంపగోరెదను. వైసికిలు బండ్ల నెక్కగల వారికి ప్రాధాన్య మియ్యబడును.

జీతములు

1. స్వయముగా వైసికిలు తెచ్చుకొనినవారికి నెలకు 25 రూపాయలును.
2. నైకిలు లేకపోయినను వైసికిలు త్రొక్కగలవారికి- 20 రూపాయలును.
3. తక్కినవారికి 10 రూపాయలకు తక్కువగాకుండను 15 రూపాయలకు మించకుండను సిఫార్సు ఉత్తరములను బట్టి జీతము లియ్యబడును. కాంగ్రెసుసంఘముల అస్వస్థులవద్ద నుండియు కార్యదర్శుల వద్దనుండియు నానుఖ్య క్షేపితుల యొద్ద నుండియు సిఫార్సు ఉత్తరములను తెచ్చినవారుమాత్రమే అంగీకరింప బడుదురు. అపరిచితులను అపరిచితుల యొద్దనుండి ఉత్తరములు తెచ్చినవారును అంగీకరింపబడరు. చేసిన లేదీ మొదలు నెప్టెంబరు 12వ లేదీ వరకు మాత్రమే జీత మియ్యబడును. వారమురోజులుగాని అంతకు కొంచెము తక్కువగాగాని పనిచేసి నచో వారమురోజులకు పనిచేసే నరోజులుగాని అంతకు కొంచెము తక్కువగాగాని పనిచేసినవారికి 15 రోజులకును నెలరోజులుగాని అంతకు కొంచెము తక్కువగాగాని పనిచేసినవారికి నెల రోజులకును జీతమియ్యబడును. ప్రయాణవ్యయములను యితర వ్యయములను అవసరమునబట్టి యియ్యబడును. కృష్ణ గోదావరి మండలములనుండిగూడ ఉత్సాహంతు లు ప్రచారకులు రా ప్రార్థితులు. సంఖ్య పూర్తియైనవను కారమున శిఫార్సు ఉత్తరములను తెచ్చినవారి వద్దని తిరస్కరింపదు. వచ్చినవారందరికిని పనియున్నది. 30 నుండికంటె ఎక్కువ రారనిగూడ నేను చెప్పగలను. ప్రచారకుల వచ్చిన విషయము నిశ్చయము. రానిచో అపజయమును నిశ్చయమేగాని కాంగ్రెసువా రెవ్వరునుగూడ ఉపేక్షచేయగూడదు" అని నరసారావు పేట పోస్టు నల్లెపల్లిమండి దిడుగు నరసింహారావుగారు నేడు తొలివార్త నంపిరి.

ఆయుధశాసనముకింద

కాంగ్రెసుకార్యదర్శిని శిక్షించుట

సెషన్సుజడ్జి ఆ సెషనులఅధిప్తాయము నిరాకరించెను రూన్ సీ, ఆగస్టు 20:—కాంగ్రెసుమిటి కార్యదర్శియగు క్రిష్ణగోపాల కర్మగారిపై ఆయుధశాసనముక్రింద జేబడిన అభియోగము విచారణ సంపూర్తి అయ్యెను. సెషన్సుజడ్జిగారు నార్తసుగారు ముద్దాయికి మూడునవస్థిరములు కఠివరకము విధించెను. జడ్జిగారు అసెషరుల (పంచాయతీదారుల) అధిప్తాయమునిరాకరించెను. ముద్దాయి దోషిగాడని పంచాయతీదారు జెల్పిరి. (అ. ప్రె.)

ఒక దళారిపై నమ్మకహారానికి కేసు చేయుట

బొంబాయి, ఆగస్టు 20:—ధర్మాంగ మహారాజాగారి కలపు పై ఒకలక్షన్నర రూపాయలు మోసము చేయబడెనని దృఢీయగు రతను ఛందు తిలకచందు పై బొంబాయి ప్రధాన ప్రెసిడెంట్ మేజిస్ట్రేటు నెనుట కేసు చేయబడెను మేజిస్ట్రేటు నోటీసులు జారీచేయుట కుత్తరు విచ్చెను. (అ. ప్రె.)

బ్రిటిషు ప్రభుత్వ విదేశాంగ విధానము

ముఖ్య దేశ్య ము

భారతదేశమును నిలువబెట్టుకొనుటకే

జాన్ స్పెన్సర్ గారి యభిప్రాయములు

నిన్నటి తరువాతి

యుద్ధానంతరము

మహాసంగ్రామము ముగియినప్పటికి ఇంగ్లాండుకును అమెరికాకును గల సంబంధములు మార్పుబడెను. యుద్ధానంతరముగ సంయుక్త రాష్ట్రములు (అమెరికా) భాగ్యవంతులయ్యెను. అమెరికా డబ్బును ఇతరదేశములందు పెట్టుబడి పెట్టుట యన సరమయ్యెను. ఇంగ్లాండు చాలడబ్బును దక్షిణ అమెరికాలో పెట్టుబడి పెట్టెను. ఆర్థికములను అన్ని పనులకును ఇంగ్లాండుకు అధికమాల సౌకర్యములయ్యెను. అమెరికా డబ్బు దక్షిణ అమెరికా వ్యాపారముతో పోటీకేయ నారంభించెను. ఇంగ్లాండు సంయుక్త రాష్ట్రములకు అప్పుబడెను. ఎంతయో డబ్బు చెల్లింప వలసియ్యుండెను. నూతనములపై అధికారమును సంపాదించుటకు అమెరికాకును బ్రిటనుకును మంచిపోటీ బడెను. అమెరికా యీ విషయమై చాలపట్టుదలతో నుండెను. దక్షిణ అమెరికాలో పియర్స్ మెన్డెస్ గ్రూపు బొందిన కొన్ని సౌకర్యములకు విరుద్ధముగ మన్రో సిద్ధాంతమును వర్తింప జేసెను. యుద్ధానంతరము బ్రిటిష్ తోవచ్చిన పోరాటములో ప్రాంతపక్షమున నుండెను.

అమెరికాను రాజీవరచు విధాన మనుసరింపవలసియుండెను. కొన్ని సన్నిహిత ప్రావృత్తిదేశములందు స్టాండర్డు ఆయిలుకు సమాన భాగముల నిచ్చి నూతన తగాదా దీర్చబడెను. ఏమైనను ముఖ్యమైన పని ఇంగ్లాండు స్వదేశీ రాజ్యమును స్థాపించుట. నలు నది సంగమముల నుండియును ఇంగ్లాండు, విరిఫు సేవనల్లిప్రవాహి కోరిన కొద్దిమాత్రపు స్వరహితమును నొసంగుకొనెను. ఇంగ్లాండు స్వతంత్రముగ నున్నయెడల యుద్ధసమయమున శత్రువుకు మాల ముకోరిక సముద్రమార్గమునకు భయము గల్గునని బ్రిటిష్ సాకా సైనికాధికారులు భయపడి మంత్రాంగములను నిట్లు జేసియుండ వచ్చును.

సంయుక్త రాష్ట్రములతో సేక భావము కుదురక పోవునట్లుండుటవలన విధానమునందు మార్పు గలుగవలసివచ్చెను. అమెరికాలో ఇంగ్లాండు పక్షమునగా నిర్బంధపడెను. ఇయ్యది అమెరికా రాజకీయ వ్యవహారములందు ముఖ్య విషయమయ్యెను. అం నుచేత నది బ్రిటిషు దేశమునకు విరుద్ధముగ నుండెను. ఇంగ్లాండు సమస్య పరిష్కారము గాకుండ నున్నంతకాలము అది సంయుక్త రాష్ట్రములకును బ్రిటనుకు మధ్య కలహాంశముగ నుండును. అందుచేత విధానమునందు మార్పుగలుగజేసికొనుట కంగీకరింప బడెను. ఇంగ్లాండు తిరుగుబాటును అణచి వేయుటకు ఇంగ్లాండు సైన్యములు చేతనైన పని జేయుచున్నను, దేశము యుద్ధస్థితిలో నున్నను ఇంగ్లాండు విప్లవనాయకులను ఇంగ్లీషు ప్రభుత్వమువారు ఒకసభకు బిలిచిరి. లాయడు జార్జిగారు పెద్దత్తుగ దండెత్తి వచ్చెదమని భయపెట్టుచు అంత్య సందేశమును దెల్పుచేత ఇంగ్లాండు రాయబారులు విరిఫు స్వదేశీ రాజ్యమును నిర్బంధము కంగీకరించిరి. ఈపనిజేయుటవలన అమెరికాలో ఇంగ్లాండు మూలమున బ్రిటిషు విరోధ మనునది తగ్గి సంయుక్త రాష్ట్రములతో మంచిమాట గుదురుటకు ద్రోవయేర్పడెను.

ఇయ్యది బ్రిటిషు ప్రభుత్వము లొంగినట్లులపై గాన్పించినను, యీ పరిష్కారమును బాగా పరిశీలించి యెడల ఓడిపోయినను మేమే గెలిచితిమను ఇంగ్లీషు పాలకులు విజ్ఞానము వదిలి పెట్టలేదని మాత్రము చెలియవలెను. ఇంగ్లాండు బలముతో విజృంభించుచున్నయెడల బ్రిటిషు రాజకీయదృష్టిలకు భయము. ఈ పరిష్కారము పైకి ఇంగ్లాండు జాతీయభావమునకు లొంగినట్లు వును ఇంగ్లాండు మరింత దుర్బలమయ్యెను.

శత్రు ఇంగ్లాండునందు అల్పస్వరూప ఆదర్శాలు గలవు. ఇయ్యది బ్రిటనులో నొక భాగమై ప్రత్యేకము పార్లమెంటు గద్గి స్వదేశ వ్యవహారములను సర్దుకొనుచు వెస్టుమినిస్టరులో ప్రాతినిధ్యము గల్గియుండెను. ఈ పద్ధతివలన పారిశ్రామిక దేశమును ఇంగ్లాండు భాగము వ్యాపనాయక స్వతంత్ర దేశమునండి వేరయ్యెను. దేశముయొక్క ఆర్థికాభివృద్ధిని వ్యవధింపెను. ఇంగ్లాండు

లో నీ రెండు భాగములకును సరిహద్దు తగాదా యింకను పరిష్కారముగాక నే యుండెను. ఈ విభేదమువలన మత విభేదములగుండ యొక్కనయ్యెను. బ్రిటను తెలివైన విధాండులో తన వైఖ్యమును మార్చి ముందుకొనెను.

స్వతంత్ర రాజ్యములోనే నిస్పృహకృష్యమునం దైకమత్తము నెడి పోయెను. రిపబ్లికను పక్షమువారికి నిశ్చిన్తేట పక్షమువారికి నియుద్ధము జరిగెను. ఇందువలన క్రొత్త ప్రేక్షిట ప్రభుత్వము పరిపాలనా నిర్మాణమునగాక విప్లవము నొనరుటకు శక్తివంతము వినియోగింప వలసియ్యుండెను. సంధివలన ఇంగ్లాండు, ఇంగ్లాండు ప్రత్యర్థి రెండగు విడిదీనెను.

సముద్ర మార్గములను గూర్చి అలోచించునపుడు ముఖ్యతరమైన విషయమింకొకటి గలదు. సిర్లాండులో నాకాక్రయము బ్రిటిషు నాకాధికారుల క్రింద నుండెను. కాని ముఖ్యముగ కావలసినది అమెరికా ప్రాతినిధ్యమును తగ్గించి సమాధానపరచుట సమమానము. బాల్టిము గారు బ్రిటిషు యుద్ధమునందు అమెరికాకు యిచ్చివేసినపుడు యీరాజీ ప్రారంభమయ్యెను. కాబట్టి యుద్ధము మార్చియనప్పటికి ఇంగ్లాండు మంచిబలముగ నుండెను. అసియాఖండమున నమూల్యమును భారతదేశములోనికిగల భూసముద్రమార్గములపైన నధికారముజేరెను. అమెరికాతో విభేదకారమును తొలగించుకొనెను. సమాకారమార్గమును నిర్మముజేసెను. ఇది బాగా గట్టి జేసుకొనుటకై సింగపూరును భద్రము జేకొన జూపుచున్నారు. కాని మనుటను ధరించినవానికి మనస్థిమితుండునా! జర్మను డెవలప్మెను పోగానే అసియా డెవలప్మెను మెక్కడవచ్చునో యని భయము గలదు. కామెర్లైన్ కండ్లకంఠమును పర్చుగనే గాన్పించును. అసియానుండియు యుద్ధద్రవము రానున్నపుడు యూరోపుదావిది భారతత్వమునుమీదికి రాకుండ కాపాడుకొనిన లాభమేమి?

అమెరికా మాత్రమురకుండెనా?

సమంతయు సామ్రాజ్య ప్రకృతులవలన యింకను క్రొత్త క్రొత్త దేశములను జయింపవలెననియే యుద్ధవిజ్ఞులగుచుండురు. అట్టికా కొంత జయించిరి. చైనామాత్రము మిగిలియున్నది. ఈదేశము నాక్రమింప వలెనని ఒక బ్రిటనుమాత్రమే కనిపెట్టుకొని యుండలేదు. అమెరికాలోగూడ సమంతయు లెన్నుచురి. విదేశీతర్క స్థానముల కవసరము వ్యక్తమగుచుండెను. తిరుపతిలో సామ్రాజ్య కాంక్షదృష్టమునున్నది. చైనాకు పోవు మార్గములు భద్రము జేయబడుచున్నవి. పెనామాకాలన అమెరికా క్రిందనేయున్నది. సంగి రాష్ట్రములకు తూర్పునైపున్న శత్రువు పసిఫిక్తో జేర్పబడినవి. శత్రువారను మీదుగా నున్న మార్గము ప్రవహరమును మాటపోయెను. ముఖ్యస్థానములకు పావాయి, సంత. ఫిలిప్పైనులు అమెరికానులచేతులలో నున్నవి. బ్రిటను, అమెరికాలు చైనాను యుద్ధములేకుండ కలుపుకొనుటకు ఆటంకము యేమిగలదో? జవానగదా?

నలునది సంగి ముల్కీంద గాబోలును, రద్దార్డు క్షితింకు వారు జపాను ప్రభుత్వ నిర్మాణమును జూచి ఆనూయతో బల్లెను. చాల తెలివితేట్లను పనిజేయుచున్నదనియు అధికముగ కష్టములు నచ్చుననియు, తుదకెట్లో పరాధీనమునననియు నూచించెను. ప్రాచ్యదేశ విషయమై యూరోపియనులు సామాన్యముగ నిట్టివైఖిలో నుండుట నిమగ్నజరిగిన విషయములబట్టి చూడ వచ్చుచున్నను, జపాను పాశ్చాత్య మార్గముల ననుసరింప గల్గునట్లుల నద్భుత సామర్థ్యమును జూపెను. అసియావాసుల కాదేశము మంచిఆదర్శమునుజూపెను. దానివలన మంచిఫలితమే గల్గెను. భారతదేశములో విద్యావంతులగువారు ప్రభుత్వోద్యోగములను నెమ్మది నెమ్మదిగ కావలెనని కోరుట వలన భారతీయులు యూరోపియనులతో సమానమని తలంచుచున్నారనియు, దేశమంతయుస్వపరిపాలనము కావలెనని కోరుచున్నదనియు గాన్పించుచునేయున్నది, తమ దేశములోని పాలకులను లేచిపోవలసిందని కోటి నిచ్చననియే చెప్పవచ్చును. ప్రస్తుతము వెంటనే ఆపనిని నిర్వహించు

కొనగలంత శక్తిగల్గి యుండకపోవచ్చును. అంతకంటాము లుండుట దుర్బలముగ నుండవచ్చును. కావలెనని కోరుకొనినాలో నిలకడ లేకుండనుండవచ్చును. అయిననేమి; సంవత్సరముమీద సంవత్సరము గడచుకొలదియు జాతీయ భావము ప్రవర్ధమగుచుండునని పాలకులకు తెలియును. రెండు పనులలో కేదీచేటమాయని మాత్రము సందేహించును. తీవ్రనిర్బంధముల ప్రయోగించెదమా లేక అధికారమును బ్రిటిషువారిచేతులలో నేయుననుకొనిస్వపరిపాలనమునదానినిచ్చినట్లులసౌకర్యముల జేయునమాయనిసందేహము. ప్రస్తుతము కొన్ని యంశములు బ్రిటిషువారి కనుకూలముగ నున్నవి. హిందువులకును మహమ్మదీయులకును విభేదములు పోలేదు. హిందువు భూమిని సాగుజేయును అతను డబ్బును అప్పు యిచ్చుచున్నను మహమ్మదీయున కాతనిపై ప్రేమ యుండదు. జాతి ప్రాతినిధ్యము వంటి కొన్ని సుహృత్సార్వముల జేసినయెడల మహమ్మదీయులు హిందువులను మాచిమాడకుండనుండునట్లుల జేయవచ్చును. మత విభేదము లుండుటవలన ఏదైన సన్న సన్న పోట్లాట లెతర కార్యములచేత నున్నయెడల నవి ఎక్కువగుచుండవచ్చును. ఇంతగాక భారతదేశములో ధనవంతులు వ్యాపారము జేయుచోట్ల జపానుతో పోటీకి వచ్చుచున్నది. తాముగూడ అసియా ఖండములోనివార మను జ్ఞానమువలన ఆర్థికాభివృద్ధి నచ్చును గలుగవచ్చును. ఇప్పుడెప్పుడో ప్రారంభములో నున్న భారత కార్మికోద్యమముయొక్క క్షిప్రత్వము వలన యింకను ఆర్థికముగ కష్టము లేర్పడవచ్చును. ఇన్ని యంశములున్నను భారతదేశములో జాతీయవిజ్ఞాన మభివృద్ధిగాను చున్నదను విషయమును మాత్రము నిర్లక్ష్యముతో జూడజాలము.

చైనా వృత్తాంతము

ఇకను చైనా సంగతిని జూచెదము. ఇది ప్రస్తుత విషయమునకు సంబంధించినది కాకపోయినను దీనిని గురించి వ్రాయుటలో నుద్దేశ్యము లేకపోలేదు. ఈదేశములో మినవరీ సంఘముల సేకములకు చందాల నిచ్చు మంచివారు చాలమందిగలరు. ఇట్లుజేయుటలో వారి మనస్సులో నొక్కటే యుద్దేశ్యము గలదు. క్రైస్తవ సిద్ధాంతములలో నేదే నొకదాని నంగీకరించుట వల్లనే ఆత్మకుల వేధ పోగలదను నమ్మకముతో వారు క్రీస్తును నమ్మనివారికి మేలుజేయగోరిరి. వారల కిందు వ్యకద్వృత్తిగాని సామ్రాజ్య ప్రకృతుగాని యేమియులేదు. వారు తమ విద్యుక్తమని తలంచిన దానినే జేయు నిరాడంబరులు. పాలకులకు మాత్రమిట్టి అనుమానము లేమియును లేవు.

మాసామ్రాజ్య నిర్మాతలలో ముఖ్యులలో నొకరు సర్ ఫ్రెడెరిక్ లూగార్డుగారు. ఆయన 1893 లో 'అట్రికాయందు బ్రిటిషు ప్రతిభ, వ్యాపారము విస్తరింపుట' అని వ్రాసిన గ్రంథములో నిట్లు చెల్లెను:—

"బ్రిటిషు దేశములను విస్తరింపజేయుట కొక్కయంశము మాత్రము చాల లోడ్వడెను. అది లివింగ్స్టన్ మోఖము వంటి మినవరీలు జేసినపనియే. నేను యీ పనుల ఆధ్యాత్మికలాభములను గాక వీనివలన ప్రభుత్వమునకు ఆర్థికముగ నేమిలాభమని ఆలోచించెదను.

"మినవరీలు నేటిపులకు పారిశ్రామిక కార్యముల నేర్చుచు వారలకు క్రొత్త ఆచారములను కాంక్షలను నేర్చుచు అన్నియు వాణిజ్యమునకు లోడ్వడునట్లుల జేసెదరు. నేడు జరుగుచున్న మినవరీ ప్రచారమువలన నేటిపులకు యేదే నొక పరిశ్రమ నేర్చి వారు మతము బుచ్చుకొన్న పిదప జీవనాధారము గల్గుకలుగి జేయుటకు అవసరమని తెలుసుకొన బడెను.

"మినవరీల ప్రయత్నములను ఆధ్యాత్మిక లాభములకై గాక శ్రాతికలాభములకు గూడ ప్రోత్సాహము జేసి అభివృద్ధి గలుగజేయు ప్రభుత్వము మంచిపనిజేయుననియే నానమ్మకము. మహానాథాండును కార్మికులంపెనీ ప్రభుత్వమున స్వాధీనముజేరి కొనినపుడు రోడ్డుగారు అన్ని రకములమినవరీలను రానిచ్చెను. ఇందు ఆయన విజ్ఞానమును రాజనీతిజ్ఞతనుజూపెనని నేను తలంచెదను."

చైనాలో మినవరీలు యెక్కువగ వ్యాపించియుండిరి. చైనాలో క్రీస్తును నమ్మనివారందరును చైనీయులు వినవలెనని యూరోపియను దేశములు నిశ్చయించెను. చైనీయు లిందుకు ఆశ్చర్యం చెల్లినయెడల అందుకు ప్రత్యామ్నాయముగ కొంత దేశమును స్వాధీనము చేసికొందురు. యుద్ధమునకు ముందు రోమను కాథలిక్ మినవరీలను చంపినందులకై కండెన్సేషనుగ ప్రాతిపక్షియు జేర్చును. ప్రదేశమును కొంత అక్రమించుకొనెను. దీని యర్థము పిన్టాయిస్టు జపాను, కాథలిక్ ప్రాంతము, మదేశముగూడ అందు భాగములను పొందవలయుననియే. ఇందులకు చైనీయులు అడ్డుపెట్టెరి. జపాను విజయమును జూడగోనోజాతీయ ప్రబోధము నుద్రవముగ గాంచి అసియాఖండ మంతయును విజృంభించెను. చైనీయులు తమ దేశమును తాము వృద్ధిజేకొన నిచ్చినయెడల శ్వేతముఖులు దాని నాక్రమించుట వలన వచ్చు లాభము లేమి కావలెను? చైనీయులకు దుష్టదర్శ మేర్పడెను. అసియాఖండము

నందు జపాను వంటిది ఒక్క సంతతిలో పూర్వకాలము ఆచారములను విడనాడి ఆధునిక ప్రభుత్వముగ మారి, పాశ్చాత్యదేశము నోడించి, యుద్ధసమయమున డెమోక్రసీకిని, నాగరికతకును యుద్ధము సంబంధములను మిత్రముండాలలో జేరి పనిచేసినపుడు ప్రపంచములో నన్ని వర్తక ప్రదేశములందును విజయము గాంచినపుడు మిగిలిన అసియా యంతయును యా ఆర్యము ననుసరింప నక్కరలేదా? అట్లు చేసినయెడల యూరోపియను ఆధిక్యమునుగూడ సమగ్రముగా జెలుపబడిన జపాను మిత్రత్వమునుగూడ చూచిపోయెను. ప్రాచ్యదేశమున నెక్కువ వ్యాపారములు గలదైయు, పాశ్చాత్య దేశములు గలదైయు రెండు దేశములు చాల కలిపజేయవలెను. సంయుక్త కార్యచరణకు ఆసక్తిపడెను. అమెరికా సామ్రాజ్యము సాకాశము ఉపాధ్యక్షులగు డబ్లియూ. హేవ్. గార్డెరుగాను, ఫ్రాన్సుకు రెఫ్రావరబరు సంచికలో నీ విషయమును స్పష్టముజేసిరి. ఆయన యట్లు వ్రాసెను.

"1923 లో బ్రిటిషు దీవులు యితరత్ర జేసిన వ్యాపారము 20 లక్షల పానులు దాదాపయ్యెను. దీనిమీదనే బ్రిటిషు కార్మికు లాధారపడుచుండిరి. ఈ వర్తకములో సగము పనికికు మహాసముద్రముమీదను హిందూమహాసముద్రముమీదను జరిగెను. ఆ సంవత్సరమునందే అమెరికా సామ్రాజ్యముల విదేశ వ్యాపారము ప్రాచ్యదేశమునందు బ్రిటిషుదేశముకన్న నాలుగు రెట్లెక్కువగ నుండెను. అమెరికా బ్రిటిషు దేశములు ప్రాచ్యదేశమున ముఖ్యముగ స్థానములను గల్గియున్నపుడు, జపాను సముద్రముమీద దక్షిణమునైపు విస్తరించు ప్రయత్నములను జేయువలయును."

ఆ తరువాత యీ క్రింది ముఖ్యముగ వాక్యమును వ్రాసెను. అమెరికా సామ్రాజ్య కాంక్ష క్రొత్తగ బయలుదేరినది. తనభీమానులు మాపాలకజాతి చతురమును అనుభవమును మంచి భావలో వ్యక్తపరచలేకపోయిరి.

"యూరోపు, అమెరికాను తమతమ దేశములందెట్టి ఆదర్శముల ననుసరించినను ఇక్కాలపు ఆసియా యుద్ధమునకు పూర్వపు జర్మనీ యంత ప్రతిభగల్గియుండెను. ఆ ఆసియా యందు అమెరికాకును బ్రిటిషుకుగూడ ముఖ్యస్థానములు గలవు. వానిపై నిలరలు జేయు ప్రయత్నములు నిష్ఫలము లగునటుల గట్టిగ పనిజేయవలసియుండును."

బ్రిటిషు విదేశ కార్యాలయము నెమ్మదిగ గట్టిపనులనే జేయుచుండును. పార్లమెంటులో యధార్థవిషయము లెప్పుడును చర్చింపబడవు. అసలు చేయవలసినపని వదలిపెట్టి విదేశ వ్యవహారములను గూర్చి మొత్తముమీద ఒకటికొకడు చర్చలను జరిపెదరు. ఎవరైన ఒక సభ్యుడు యధార్థ విషయము నంటు సరికి యెన్నో హెచ్చరికలు సైగలు వచ్చి అప్పటికిని అగకున్న యెడల విదేశాంగ కార్యదర్శి ప్రజాక్షేమము నారసి చర్చ నాపవలెనని కోరును. ప్రైవేటు మెంబరుగారిని యీ చిక్కల నన్నిటిని బైట బైట టి కి వ్రము గా ని వ్యవధి గాని యుండవు. అవిషయములు తెలియనదలయవు. ఈకష్టములన్నియును చాలి తెలిసికొన్నయెడల అట్టివాడు పువులలో ముల్లగును. అతని అభిప్రాయములను ముందే త్రోసివేసెదగు. అతడు బహుశచింతిలో నుండును.

అమాయకులగు సంది కాంక్షకులు 1921 వాషింగ్టను నిరాయుధసభను జూచి సంతోషించిరి. నిజముగా నదియే జపానుమీదికి మొదటియెత్తు. దానివలన నాలుగు దేశములాడు బడిక జేసికొని జపానుతో బ్రిటిషు మిత్రత్వము పోయెను.

పాలస్తీనును యూదుల జన్మభూమిగ ప్రకటించినందులకు జయాన మతస్థులు సంతోషించుచున్నారు. బైబిలులో భవిష్యత్తు చెల్లినటుల జరిగెనని చాలుమంది గర్వముతో బలకుచున్నారు. అసలు సత్యమేమనగా భారతదేశమునకు భూమి మీదుగాగల మార్గమున పాలస్తీను ముఖ్యమైన స్థానము. ఈ విధానమువలన యూదుల ధనమును ప్రజలును బ్రిటిషు ఇంపీరియలిజముపక్షముననే జేరవరు.

క్రొత్త టర్కీ బ్రిటిషుతో మిత్రభావమున లేకుండెను. అందుచేత ఇస్లాము పవిత్రస్థలములను రక్షించుటకై అరేబియను ఫెడరేషను స్థాపించుటకు సర్వప్రయత్నములు జేయబడెను. ఇందువలన భారత మహమ్మదీయులు లేమి మక్షమున నుంచుకొనునటుల జేసికొనవచ్చునని తలంపబడెను. గత శతాబ్ద మధ్యమున కలిపా ఇంగ్లాండు నెడల వారి భక్తి నుంచునటుల జేసెను. బ్రిటిషుగవర్నమెంట్ క్రొత్త కలిపా భి వశతాబ్దములో నట్టి నుంచినదనే కేయనని తలంపవచ్చును.

సింగపూరు నౌకాశ్రయము

ఇక నిప్పుడు సింగపూరు నౌకాశ్రయమును భీతము జేయుటకు నిర్ణయింపబడినది. ఇందు మామూలదేశ్యములు గలవు. ఇందువలన జపాను నుండి రక్షణ మేర్పరచుకొన నుద్దేశింపబడెను. అది అమెరికా నౌకాదళమునకు ఆశ్రయముగ నుండగలదు. (సింగపూరులో తలపెట్టిన నౌకాశ్రయమును యేమైనను అలప్పుడు రేవును నిర్మించినయెడల అమెరికనులకును బ్రిటిషుకు గూడ లాభకరముగ నుండగలదని గార్డెరుగా రివరకు చెప్పిన వ్యాసమునందే వ్రాయబడినది. ఇకను మాడవది నౌకాదళమునకు హిందూ మహాసముద్రమున ఆశ్రయమేర్పరచి భారత దేశము నొక కన్నుతో జూచుచుండవచ్చును.

జపాను కీవిధానము తెలియకపోలేదు. ఆదేశముగూడ యిందుకు బదులు జేయ నలసి న పని జేయుచున్నది. ఇది న ర లో వై నా యె డ భూరముగ వైసస్సారిజేయు వైఖరిలోనున్నది యిప్పుడు మిత్ర మార్గమున నున్నది. మైత్రికుదురుట కేమియు సందేహము లేదని యే చెప్పవచ్చును. సోవియటు రష్యాతోగూడ మిత్రభావముతో నున్నది. ఆరాజ్యముతో సంగీతేసికొనుటవలన సాగనినది వివచ్చి కలసిను. అందున్న బొగ్గుగనులను మునెగనులను వచ్చి చేరెను. ఇదికరలో ఇనుముగనులు దొరకినవానికి తోడిది మంచి బలము నిచ్చెను.

ఈనూచింపబడిన ఆదర్శమునుబట్టి చూడ ఒకవిధమున బ్రిటిషు విదేశాంగ విధానము లెప్పుడుగూడ నున్నటుల గాన్పించును. సోవియటు రష్యాయెడల ప్రపంచమున్న విధానమునే మార్చుకుండ నట్లుంచినయెడల ఆదేశమును మీ రీప్రాచ్యభాగమునకే తరిమివేయుటకును. రష్యా-జపానుసంధినిగూర్చి యిదివరకే చెలుపబడెను. జపాను, చైనా సోవియటు రష్యాలకు మిత్రత్వము గుదురునను వసంతిగలదు. ఇదియే ఫలిచినయెడల యూరోపియను, అమెరికను దేశములకు ప్రత్యేక ఆసియాఖండములోను, సగపు యూరోపుఖండములో నున్న దేశము లేర్పడును. ఇది తిప్పక యేర్పడగలదు. అప్పుడు మరియొక ప్రపంచసంగ్రామమున కంతర మేర్పడగలదు.

అంతకును భారతదేశమే మూలము

ఈపరిస్థితి లన్నిటికిని భారతదేశమే మూలమునున్నది. ఈఅమూల్యముగ దేశమును కొద్దిమాత్రము ప్రయత్నముతో నెట్లుంచుకొనుట యను భవయమును బ్రిటిషు రాజనీతిజ్ఞులు పరిష్కరింపవలసియున్నది. రీడింగప్రభువు రాష్ట్రపతినిధిగనుండి స్వదేశమునకు వచ్చుట చాల ముఖ్యమైన విషయము. భారతదేశములో నందరను సమాధానపరచుటకు స్వపరిపాలనాదర్శమును విస్తరింపజేసెదగా లేక ఖడ్గపాలనమునే విజృంభింపజేసెదరా? ఈ సమస్యను తరిష్కరించుటమీదనే బ్రిటిషు సామ్రాజ్యముయొక్క భవిష్యముతయు నాధారపడి యున్నది.

ఈదేశములో బ్రిటిషు విదేశాంగవిధానముయొక్క ఉద్దేశ్యములను గూర్చి తేల్చించుటలో స్వదేశ క్షేమమునకు ప్రతిహేతుముగ నుండున్నటుల నిందింపవచ్చును. అయితే యీ విషయము యెమె యాభిప్రాయమును గ్రహించువారికి, యితరదేశములు జేయు పనులలో గల యుద్దేశ్యములగూర్చి యెట్టి యనుమానములు నుండవలెవు. సామ్రాజ్య విస్తారమునందు అమెరికా ఆలస్యముగ బయలుదేరెను. అయితే అచటి కాపిటల్స్లు ఇతర దేశములవలెనే ఆక్రమణ జేసి దేశమును విస్తరింపజేసికొనుటకు ఆకురమతో నున్నారు మేల్కో సిద్ధాంతమున గట్టిగ స్థాపించి పెనాళా రిపబ్లికు నొకదానిని బెట్టి పనిజేయుటవలన దక్షిణముగ వ్యాపింపవలెనను ఆశ యెప్పుడుల గాన్పించును. అమెరికాదేశమునందు సర్వత్ర భక్తిభావము ప్రబలుటకు సైనికపద్ధతులు అవలంబించెదరని తలపవచ్చును. చైనావిషయము వేగు. జపానుగూడ కాపిటల్స్టు పద్ధతిని అభివృద్ధియగుటచేత ఇతర దేశములవలెనే విస్తరించుట కవసరము గలదు. చైనా యును ఆ స్త్రీలి యా ఉత్తర భాగమును ఆదేశము నాకరించెను. దీనివలన అమెరికాలోను బ్రిటిషులోగూడ సంఘర్షణము గల్గెను. చైనా, రష్యా, జపాను మిత్రత్వములలో జేరినయెడల కొద్దిసంవత్సరములలో ఆసియాఖండమందు క్లిష్టత ఏర్పడవచ్చును.

సోవియటు రష్యారాజకీయసిద్ధాంతములజూచి జపాను పాలకులు ప్రత్యేకము ప్రస్తుతింపక పోవచ్చును. కాని వారు యధార్థ వాదులు. మిత్రత్వముచేసారి భద్రమేర్పడనయెడల వారలకు యుద్ధముగనుండును. వర్తక పుటెర్పాటులండి ఆదేశపుష్టగువతులకు మార్కెటు దొరకినయెడల మరింత యుద్ధముగ నుండును.

రష్యాసేమాత్రమును సంఘర్షణమున కాతురములేదు. కాని తనకు ప్రతిహేతుముగ యూరోపియను మిత్రముండని యేర్పడినయెడల తానుగూడ మిత్రముండని స్థాపించుకొని రక్షణ గావించుకొనగలదు. యూరోపియను ప్రభుత్వములన్నియును కమ్యూనిస్టులకు విరుద్ధముగ ప్రచారము చేయుటజూడ యేదేనిక రాజకీయ సిద్ధాంతమునందొప్పుమలేక గాక, రష్యాకు విరుద్ధముగ భావమును ప్రబలునటులజేసి ఆసియాకు విరుద్ధముగ మిత్రముండని నిశ్చయజేయ తోడ్పడుట కుద్దేశింపబడెను.

యూరోపులో కార్మికజాతివారికి యుద్ధమువలన మంచి చెబ్బులేకలెను. ప్రస్తుతిము ఎక్కువనిరోధము జేయుటకు సామర్థ్యము లేకున్నారు. వర్మలీను సంధివలన జర్మను పనివారలకు మిల్లులను చూస్తూ యుండవలసి వచ్చెను. ఇంగ్లీషు పనివారల కేమియు పనిలేక పోయెను. దీనివలన సౌకర్యముజేయుచు ధనసహాయముజేయు శాసనమున్న లోభము లేక పోయెను. ఫ్రాంసునందొకను కాపువారలు పనిజేయుచున్నారు. అచట భూమియంతయు రైతుల స్వాధీనముననుండుటచేత రష్యాలో జరిగినటుల పాపిత్రామికులతో మిత్రత్వము సాధ్యముగానేరదు. అమెరికాకార్మికు లెప్పుడును మధ్యతరగతివారగుచుండురు. పశ్చిమదేశపు రైతులకును వర్తకసంఘములకు గలమైత్రిని 'దారుగురు'లు లేకుండ జేసెను. ప్రస్తుతిము అమెరికా కార్మికులు రాజకీయకార్యములందు ప్రబలముగనున్నారను విషయమును త్రోసివేయవలసినదే.

ఇయ్యది సందేహాత్మకదృష్టితో వీక్షించినటుల గాన్పించవచ్చు. తెల్లవారకముందు మిక్కిలిపనియలనలే నిది యుండవచ్చును. మారాజకీయాభివృద్ధియే ముఖ్య పని ప్రపంచ రాజకీయ వ్యవహార సత్యములను లెక్కజేయుకున్నయెడల కార్మికులకు నష్టము గలుగజేయుటకును. కార్మికు లంగరము ప్రపంచరాజకీయ వ్యవహారములను గూర్చి ఆలోచింప ప్రారంభింపలేదు. అంతర్జాతీయసభను లెన్ని జరిపినను కార్మికులందు బామర్య చిహ్నము ఎక్కడను గాన్పించదు. అందఱును ఏకీభరించిన విషయములందుగూడ ఒక్కటిగ పనిజేయుట సంభవించుటలేదు. ఎంత సేపటికివి ఒకరినొకరు నిరసించుకొనుటయేగానికట్టిగా ఆలోచించి ఒక్కపని యెనను జేయుట యుండదు. ఒకటేతీరున మారముగ నిరసించుకొనుచుండునెడల మనకేమియును ప్రయోజన ముండదు.

ఒక్క సద్విషయము మాత్రము గాన్పించుచున్నది. బ్రిటిషు గ్రేడు యూనియను కార్మికులు రష్యా వర్తకసంఘములకును యితర దేశములలోని వర్తక సంఘములకును మైత్రిగలుగజేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నవి. సిద్ధాంతములందుభయపక్షముల వారసు కావలసిన సవరణలు జేసికొని ఒక మంచుమీటను జేసికొన్నయెడల కలిసి పనిజేయు ముందునెల. రష్యాకు విరుద్ధముగ కాపిటల్స్టు యూరోపియను మిత్రవర్గము యేర్పడుకుండ జేయవచ్చును. ఇంతేగాక ప్రపంచమందు శాంతి నేర్పరచుటకు మంచి వీ లేర్పడగలదు.

రాజకీయ కార్మిక పక్షములు తమ తమ దేశముల విదేశముల విదేశాంగ విధానములను విమర్శించుటలో యధార్థవాదులుగ నుండవలెను. ఆదర్శముల దృష్టిలో నుంచుకొనుట మంచిదే. నే నందుకు ప్రతిహేతుముగ నొక్కమాటయైన జెప్పెను. కాని యధార్థ విషయములను మాత్రము గమనింపకుండుట కొప్పు. ఈ దేశములో బ్రిటిషులాభములు అను పదములు నుపయోగించునపుడు దాని ననుసరించుటలో తప్పుదారిని పోగూడదు. బ్రిటిషు విదేశీయ కార్యాలయము ప్రస్తుతిము యీ పదముకు యేదేయ కార్యములజేయుట కుపయోగించుచున్నదియో దాని నంతను నిర్దాక్షిణ్యముగ బైట చెట్టువలయును. ఏదో ఒక రాజకీయపక్షము బాధ్యత గలది బయరేరి దేశభక్తి సామాన్య జ్ఞ కాంక్ష యను పెద్దపెద్ద ఆదర్శముల తర నావల ద్రోసి యధార్థమైన కార్యసాధన మూలములను యిప్పుడెప్పుడనక బైటబెట్టుచు పనిజేయువరకును సామ్రాజ్య విస్తారకాంక్ష జేయు ప్రయత్నములు ప్రజాభిప్రాయమునకు ప్రతిహేతుముగ నుండునటుల జేయబాలము. కార్మికజాతికి తగినట్టి నిజమైన విదేశాంగవిధానము నాలోచింపవలసియున్నది. ఇంతవరకును ఆపనిజేయలేదు.

ఈలోపల నప్పుడే ప్రపంచము అజాగ్రత్తగ మరియొక ప్రపంచసంగ్రామమునకు యిదివరకు కన్న విధ్వంసకముగ నుండుదానికి తొందరపడుచున్నది. ఇది మరింత విధ్వంసకముగ నుండుటకు కారణము. దేశములకు దేశములకు గాక జాతులకు జాతుల కిది గలుగలదు. కాపిటలిజము తాత్కాలికముగ జయముగాంచ నందులకు సంతోషించినను అయ్యది ప్రపంచనాశమును మరింత చేరువకు దెచ్చును.

వర్షపాతము

సిహ్వా, ఆగస్టు 20:-దక్షిణబర్హా, అరేబియా సముద్రములందు బంగాళా డెల్టాపై యేర్పడిన డిప్రెషనుమూలమున న్నగ్నము చురుకుగా గురియుచున్నది. పశ్చిమతీరమందు ప్రవాహము చురుకుగలదు. లెక్కిన భాగములందు మండముగలదు. దక్షిణబర్హా, బంగాళము, బీహారు, కుమయూమ కొండలు, తూర్పు మధ్యరాష్ట్రములు, కొంకణము, మళయాళము, మైసూరు లందు సర్వసాధారణముగ వర్షముగలదు. అస్సాము, ఉత్తరము, పశ్చిమ మధ్యయిండియా, బొంబాయి చక్కను, మదరాసు లం ఏవ్వుటచ్చుట వర్షించెను. ఉత్తరబర్హా, ఉత్తరపంజాబు, కాశ్మీరు, ఘూరరము, దక్షిణపాదరాబాదు, ఆగ్నేయ మదరాసు, ఉత్తరమదరాసు తీరములందు స్వల్పముగ వానగరిసెను.

మైథిల్, మోరేష్టు, డయనాండు దివి, కాల్పురి, టేనాయి 4, బెన్సీ 5, బీహారు 2, కలకత్తా, మిడ్నాపురం, డార్జిలింగు 3, దినాజ్ పురం 2, సంబల్ పురం, నయడంకా, సియాలు కోట, రాయపురం 1, మంగళూరు, కల్లికోట, మెర్కూరాలం 1½ అంగుళముల వానగరిసెను.

మాచన:- ఉత్తరము, దక్షిణ నగరదేశములందు వామధికముగ గురియవచ్చును. (అ. ప్రె.)

భూకంపము

సిహ్వా, ఆగస్టు 20:-సిహ్వా అయిదువేలమైళ్ళదూరమందు బుట్టిన భూకంపపు అదరు 17 గంటల 48 నిమిషములకు నిన్న సిహ్వావేయినుమెగ్రాపునందు రికార్డుకాబడెను. (అ. ప్రె.)

క్రొధననామ సంవత్సరం భాద్రపదమాస శుద్ధ ద్వితీయ ౨, శుక్రవారము

వేణుగానము

లక్ష్మరాజు సాంబనదాశివరావుగారు, బి. ఏ. ఉ. ఆయమునానదీపరిసరాంతరసీమలయందు నాకుజ, చ్చాయలయందు నావిమల శారదరా త్రులయందు నాటిగో, పీయతమండ లాంతరన వీనసుభామయ వేణుగానము, స్నియెడమాదు వీనులకు నింపు దలర్చు నొనర్చు మాధవా! భవదీయాంచిత వేణుగాన లహరీ పానమ్ము సక జోక్తి వ, ల్లవనారీజన మన్యచింతలను నెల్ల బాసి ని న్దేరగా, యువతీసంఘములో న నంకటకు నొక్కొక్కండ వై క్రీడల్, గవయ్ జాలితి వంట చోద్యమగు నీ గాధల్ యశోదాత్మజా!

మ. మురళీనాదనిబద్ధచిత్త గృహమ్ముల్ విడిచి ప్రాపునక, జరియింపక గని గోడకుల్ సతుల శియోబద్ధులక జేయం జె, చ్చెరగ్రోదాంతి చిత్తవృత్తిమయి నిజజేరంగ వారెల్లరక, వర గానామృతవార్ధివీచికల నూ పకలేదె గోపీ ధవా!

మ. సకలేశుండగు నీదుపాదయుగళీ సంసేవన ల్లాని పా, యక ప్రాపంచికసౌఖ్యజాలములయం దా సక్తినిక జూపుగో, పకుమారజన చిత్తవిస్మృతిని బా పక వేణుగానోద్ధత, ప్రకటాకర్షిత హేతుదగపటలీ పాపాత్ములక జేయవే.

మ. పరతత్త్వార్థమనప్రబోధకరమై, బ్రహ్మానుసంధాయియై, వరభక్తార్తి తమఃపతంగకీరణ ప్రాబల్య సందోహ మై, సురవైదివిసంహగర్జన మునై శోభిల్లు నీవేణుగా, నరవమ్ముక మది నెంతు నిచ్చలును కృష్ణా! వల్లవీవల్లవా!!

భారతి

సచిత్రమాసపత్రిక

ప్రతిచంద్రమాసాదిని ప్రచురింపబడును. సచిత్రమాసపత్రిక ప్రతిసంచికయందును 3, 4 రంగులపటములు కలిగి ఇతర చిత్రపటములతో ప్రచురింప బడును. వాఙ్మయము, చిత్రకళలు, గానము, కథలు నాటకములు మున్నగు అనేక విషయములతో ప్రతిమాసమునను 200 పుటలు కలిగి యుండును.

సంవత్సర చందా	రూ	6	0	0
అర్థ సంవత్సరము	"	3	0	0
విడిపత్రిక	"	0	10	0

మే నే జరు, భారతి.
పోస్టుబాక్సు నెంబరు 212, మద్రాసు.

శాంతిగీతము

(తుమ్మల - సీతారామమూర్తి చౌదరిగారు)
దేశదాన్యవివాశనోద్రిక్తు లగుచు శాంతి సమరంబునందు నిశ్చలత నిల్చి "డయ్యరు" తుపాకినుండి "ధాం" ధామ్మటంచు బరువు లెప్పుచువచ్చు తుపాకిగుండ్ల కెదురుగా రొమ్మునునూపి బెదురులేక బ్రాణముల ధారవోసిన ప్రభువులార! వీరస్వర్గంబు గొన్నట్టి శూరులార! చిత్తశాంతియె? పాంచాలసింహులార! మరచితిని మీయనుంగుసోదరులు దాన్య బంధముల ద్రెంపి భారతాంబును స్వరాజ్య సింహాసీతికై బ్రతిష్ఠించువటకు నమరునే? చిత్తశాంతి మీ కన్నలార! నాడు 'జలియనువాలా' వనంబునందు ననుజమంబైన త్యాగంబు నాచరించి మార్గదర్శకు లైతిరి మాకు మీరు మరవ దరమానె మీమేలు మాన్యులార; వాడిపోయెడు పైరుపై వానవోలె సన్నగిలు నగ్గిమీద నాజ్యంబువోలె నెటిదరిద్రునకు నమూల్యసిధియవోలె నుపకరించెను మీ త్యాగ ముర్వి మాకు దివ్యజాతీయభావముల్ తేజరిల్లె జైలిమి హిందూమహాత్ముదీయులు మెలంగి రెన్నికవ్వంబు లొదవిన వెన్ను నీక సర్వదార్జన్యరాహిత్య సమరమందు దీక్షతో నిల్చి పోరాడు శిక్ష కల్గె బలిరె! యెన్నాళ్ల నుండియో పండనట్టి తలపులు ఫలించె మీమహాత్యాగశక్తి మరవ దరమానె మీమేలు మాన్యులార! "భారతీయుడ నే నంచు బలుకునట్టి మనుజు డున్నంతవరకు మీ మృతునిదనంబు సంస్మరింపును మీత్యాగశక్తి నెపుడు నొడలు "య్య"లైన గొనియాడు చుండుగాదె" సర్వశక్తిప్రపూర్ణ డీక్ష్యుడు కరుణ భారతీయులకు స్వరాజ్యపదవి నొసగి మీమనశ్శాంతి గావించి మీకుమాకు శాశ్వతానందము నొసంగి సాకుగాత!

ఆంధ్రదినపత్రిక

ఆంధ్రదినపత్రిక	పొరుగుసరివారికి	చెన్నపట్నంవారికి
సంవత్సరమునకు	24-0-0	20-0-0
ఆరుమాసములకు	12-0-0	10-0-0
మూడుమాసములకు	6-4-0	5-4-0
మాసమునకు	2-2-0	1-12-0

వారపత్రిక

వారపత్రికకు సంవత్సరచందా 4-0-0
వారపత్రిక సంవత్సరముకు తక్కువచందాకు పంపబడదు
"ఆంధ్రపత్రిక" పోస్టుబాక్సు 212, మద్రాసు.

శ్రీ కొల్లుబుచ్చెన్న కేశవస్వామి పూర్వవృత్తాంతము

[ధరణి రామచంద్రరావుగారు]
*(4)
పదునారవ శతాబ్దమున శ్రీకృష్ణ దేవరాయ మహారాయల కర్ణాటకరాజ్యములో నీటి పత్తికొండ తాలూకాలోని పెక్కు గ్రామములు చేరియుండెను. కోటకొండ గ్రామముకాలమున అవవేని శివులొకరి యుండెను. ఈ గ్రామములలో వాడు తెనుగుభాష నేటికిని కర్ణాటక భాషలో మిశ్రమమైనది. జను లిప్పటికిని మాటాడుతెనుగున పెక్కుకన్నడపదము లున్నవి.

శ్రీ చెన్న కేశవస్వామి ఆలయపున్నదిని గుఱించి మనమిప్పుడు విచారించవలసి యున్నది. నేను రెండవ వ్యాసములో వ్రాసిన శిలాశాసనమునబట్టి "యాతదాతిథిద్వాదశీపుణ్యకాల మందు శ్రీ కృష్ణ దేవరాయ మహారాయలకు పుణ్యమవునటుగాను, సహారణ్యోదకదాన ధారాపుత్రకమగాను ధారవోశి ఆచారాకాంక్షాయుగాను ఇష్టిమి" అని యున్నది. దానినిబట్టి ఈదేవాలయమునకు ధర్మముచేసిన శాసనకర్తలు, శ్రీ కృష్ణ దేవరాయల అనుగ్రహమునకు పాత్రులని తేలుచున్నది.

అనంతరము శ్రీ అమృతరావు మహారాయల కాలముననే ఈపవిత్రస్థలము దినదినాభి వృద్ధి కా జొచ్చి నది. ఆకాలమున, పరమపునాదుడు, మడిచినాయడు అనువారిద్దరు అమృతరాయలయ సంపాదించుకొని, మడిచినాయడు కనగిరి దేశమునకును, పరమపునాదుడు అదవేని సీమకును, అధిపతులయిరి.

పరమపునాదుడు, కోటికొండకు సుమారు ఆరుదూరముననున్న గొనెగండ్ల, హంద్రె ధైరువాడి అనుగ్రామములలో స్థావరంచేసి, తన ప్రభుత్వ విషయములను విచారించుచుండెను. ఇప్పటికిని కప్పలరాళ్ల గ్రామములో పరమపునాదులొకటి యున్నది.

తరువాత పరమపునాదుని పుత్రుడైన వెంకన్న అను నాతడు అవవేని శివు ప్రభుత్వమున కధిపతియయ్యెను. అతడు తన దేశమంతయు సంచారము సలుపుచు ఈకొండీస్వాశ్రమము నకు వచ్చెను. ఈవెంకన్న ప్రసిద్ధిని గుఱించి నేటికి జనులుమాటాడుచుండురు. ఇతడు దేవతాకార్యములందు మత్సరహము గల వాడై యుండుటవలన, ఈ మహాస్థలంబును వృద్ధియవలయునని తలంచెను. పడిపోయిన ప్రాకారపు గోడలను దురస్తుచేయించి, గొప్పగ కోనేరు క్రొవ్వించి, దేవాలయమునకు గోపురము కట్టించెను. ఈ పర్యాయమునకు పరిమాపమున నున్న గ్రామములపైకి పెద్దకోటకొండ బద్దిగనుండుట వలన, ఆగ్రామములో దేవుని నా ర్గల ఏర్పాటుచేసెను. ఆకారగ్ల సంతతివారు నేటికిని దేవునికి సేవజేయుచు యినాముల ననుభవించుచున్నారు. ఈదేవుని కారతను "నిత్యోత్సాహు, వారోత్సవము పక్షోత్సవ మాసోత్సవ, ఆయనోత్సవ సంవత్సరోత్సవాదులనుసహ నడిపించి తాను కేసలబాగ్రతతో పడుపుచువచ్చెను. ఈవెంకన్న ఆవవేని గ్రామములో కట్టించిన గొప్పబావిని నేటికిని నీటి వెంకన్న బావి అని పిలుచుచున్నారు.

అయితే ఈదేవస్థలము క్షీణదశకువచ్చినది గదచిన శతాబ్దములో నని చెప్పబయ్యెను పొరుగు దేవాయము నుండబోదు. గతించిన దానికి పెగచి ఫలములేదు. ఈస్థలమును పునః స్పృధించె యుట ఈప్రాంత్యపు ప్రజలపై భార మున్నది. రక్షనిర్మాణము ప్రాకార గోపురమును దురస్తు చేయించువలసియున్నది. ఈమహాత్యాగ్యమునకు, భగవద్భక్తులై పట్టెను సుయె, వారి కర్తవ్య మసారము లోడ్పడెదరుగా!

(కోల్లుబుచ్చెన్న కేశవరాయ వసు!!)
సంపూర్ణము.

ఆంధ్రుల వాణిజ్యము

[కరీ సత్యరాజుగారు]

దేశోన్నతికి వాణిజ్యమే ప్రధానాంశము. వాణిజ్యమే దేశమునం దభివృద్ధి కొందుచున్నదో అదేశము వివిధ పరిశ్రమల కను, సమస్తకళలకును, సకలసంపదలకును, ఆకరమై ఆత్మన్నతస్థానములకుండుచున్నది. పాశ్చాత్యులీ సూత్రమునే తమ మనములం దిడుకొని వ్యవహరించుచున్నట్లు మన కనేక నిదర్శనములు కానంబడుచున్నవి. ప్రస్తుతము మన దేశమును పరిపాలించుచున్న యింగ్లీషువారు వాణిజ్యకారణమున నీ దేశమునకు వచ్చి, వారి వాణిజ్యకళలందుచే మన భరతఖండము నంతయు నాక్రమించుకొని పాలకులగుదురగాక తమ వాణిజ్యనిపుణతచే మనదేశ సౌభాగ్యముల నెన్నిన్నియో విధముల గొంపొందుచున్నారు. పూర్వ మొకప్పుడు సకలసంపదలకు నిలయుమై సమస్తకళలకును మార్గదర్శినియై, వివిధపరిశ్రమల కునికిపట్టుతోడి ఖండములలో మిన్నయై, కేంద్రించిన హిందూదేశముననే దీ విదేశవాణిజ్యశృంగులములచే బంధింపబడి, పరిశ్రమలు నశించి, కళలు కృశించి, సంపదలు తరలి, కల్యాణాశ్రావణమై నిలిచియున్నది. తిరిగి తొల్లింటిస్థాన మాక్రమింపవలెననిన దేశీయ వాణిజ్య మభివృద్ధి నొందించి విదేశీయవాణిజ్యమును తొలగించుటకు ప్రయత్నింపవలెను.

ప్రస్తుత రాజకీయరంగమునం దాంధ్రులు కొంత తలయెత్తుచున్నను భరతఖండమునం దేరాష్ట్రమును జూచినను వాణిజ్యవిషయమునం దాంధ్రులు తోడిదేశీయులకన్న వెనుక పడియుండెనని తోచకపోదు. పూర్వమొకప్పుడు దేశీయనాకల ద్వారా విదేశముల తో వాణిజ్యము ను నడపి ఆంధ్రులు మిక్కిలి పేరుపడెనని. బర్మాదేశముతో ప్రప్రథమమున దేశీయనాకలద్వారా వాణిజ్యమునునడిపినది ఆంధ్రులే. ధూమనాకలు వెలువడుటతోడనే దేశీయ నాకావాణిజ్యము క్షీణించినది. ఆకాలమున నాకయజమానులే స్వయముగా వాణిజ్యమునుగూడ నడపుచుండుటవలన దేశీయనాకావాణి పారము క్షీణించుటతోడనే తదితరవాణిపారములనుగూడ మానుకొనవలసినవారైరి. దేశీయనాకలలో బర్మాదేశమునకు వెళ్లిన కొందరు నూరుకుదేశీయులు దేశీయ నాకావాణిపారము క్షీణించి యితరఖండములలో ధూమ నాకావాణిజ్య మభివృద్ధి నొందుటకు ప్రారంభముగుటతోడనే బర్మాదేశముయొక్క భావ్యభివృద్ధిని కనిపెట్టి, అచట ఫిరనివాసముగానుండి బర్మాముఖ్యపట్టణబారులలో తమలపాకులు, బీడిలు, చిల్లరసామానులు, మొదలగునవి విక్రయించునంగడల సేర్పరచుకొని వ్యాపారమును ప్రారంభించిరి. కాలక్రమేణ తమవాణిజ్యమును అప్పటివీలు ననుసరించి మార్పులతో బర్మాయందంతటను విజృంభింపజేసి విశేషధన మార్జించుటయేగాక బర్మాముఖ్యపట్టణములన్నింటిలోను తమ స్వంతసాధనములు నిర్మించుకొని నేటికిని తమవాణిజ్య మభివృద్ధినినొందించుచున్నారు. బర్మాలో నాకావాణిజ్యముద్వారా ముందుగా ప్రవేశించిన ఆంధ్రులు నేడు విశేష జనులున్నను ఏస్వల్పసంఖ్యాకులలో సాధారణవాణిజ్యమునం దుండిరిగాని అధికజనులు కూలిపనులయందే తమకాలమును గడపుచున్నారు. ఆందుకు కారణము తాము వాణిజ్యమునందు విశేష పరిశ్రమ చేయకపోవుటయే అని తెలియనగును.

వాణిజ్యమునకుక్రమశీతము నుండవలెనను తోడిదేశీయులను జూచి తెలిసికొనవలసినవిషయము లనేకములు గలవు. దక్షిణదేశీయులలో వాణిజ్యకారణమున విశేషధనమును సంపాదించి కోటికోట్లరూపి పేరుగాంచిన, నాటుకోటిచెట్లయొక్క నర్తకకట్టుబాటులను పరిశీలింపవలయును. ఈచెట్టిలో మిగుల పేదవారుగాని, వాణిజ్యపట్టు తరుంగనివారుగాని యుండుట యరుదు. వీరు విశేషించి మధుర, రామనాథపురం జిల్లాలలో నున్నారు. వీరి పుత్రులకు బాల్యమునుండియు గరపు వాణిజ్య శీతము గమనింపబడినది. ఆంధ్రధనికులపుత్రులకువలె బాలిన విద్యల నభ్యసించవలెయక, వారి వాణిజ్యమున కనువగు విద్యలనే అభ్యసించవలెనెదరు. ఈనాటుకోటిచెట్టి కుమారులకు సుమారు పదివత్సరముల వయస్సు వచ్చేవరకు తమ స్వగ్రామమునందే తమ మాతృభాషలో విద్య నభ్యసించవలెనెదరు. అప్పటికి ఆత్మరక్షాసము కలిగి, మాడిక, తీసివేత, గుణించడము, భాగించడము మొదలగు గణిత పనులనుతొడనే ఆపిల్లవానిని తమ భాంబంబు, కలకత్తా, చెన్నపట్టణం, రంగూను, కొలంబో, సింగపూర్, మద్రాస్ కొలీలలో నెచ్చటైనను బంపి తరఫీదు నిమిత్తము తమకొలి ఏజెంటును కొప్ప జెప్పెదరు. ఆకార్యస్థానము

నందు ఆకోటిశ్వరుని పుత్రుడు నిర్వర్తింపవలసినకృత్యము లేవన? తమ కొలిగనుమాస్తాలకు తేఖలు పుస్తకములు, కాగితములు కలములు మద్రాస్ లందిచ్చుట, పోస్టుటెల్లిగ్రాం ఆఫీసులకు వెళ్లి తమ కొలికి సంబంధించిన ఉత్తరములు, టెల్లిగ్రాములు, రిజిస్టరు వస్త్రరాపనులయేటు, బజారులో కావలసిన చిల్లరసామానులు కొనితెచ్చుట తమకొలికి వచ్చే చిల్లర సంతయు లెక్కించుట తీరిక సమయమునం దాదేశభాషను తమ కొలిగనుమాస్తాలవద్దనుండి నేర్చుకొనుట, కొలికిజెంటు ఎవరితోనైనను వ్యవహారసంబంధముగ విషయములు మాట్లాడుచున్నపుడు తాను దగ్గరనుండి యానంభాషావనంతయును సాంతముగా వినుచుండుట, పాత లెక్కల పుస్తకములను జూచిచితా, ఆవర్ణాలకు నఖలు వ్రాయుట మొదలగునవి. యందుల కేమైనను వ్యతిరేకించినయెడల ఆ కొలికిజెంటువలన శిక్షింపబడుచుండును. ఆపిల్లవానిజ్ఞాన మతిశయించుటతోడనే ఆకొలి ఆనుబంధకార్యస్థానములలో సరకుల అమ్మకమునందును, కొనుగోలునందును, ప్రవేశపెట్టెదరు. ఈ పిల్లవానిని మూడుసంవత్సరములవరకు ఒకకార్యస్థానమునందుంచి ఆటుపిమ్మట మరొక పట్టణమున నున్న తమకొలికి మార్చుచుండురు. ఇరువదివత్సరములు వయస్సు వచ్చేసరికి ఆపిల్లవాడు రెండుమూడుభాషల నభ్యసించుటయేగాక వర్తకానుభవ మంతయును కలిగి స్వతంత్రించి వ్యవహరించుకొనుటకు శక్తిసామర్థ్యములు కలిగినవాడగును. వీనిని పరిశీలించి అర్హుడని తోచినయెడల వీని నొక కార్యస్థానమునకు ఏజెంటుగా నంపెదరు.

ఈనాటు కోటిచెట్టియొక్క వ్యాపారకట్టుబాటు లెంతయో ఉత్సాహకరముగాను, అభ్యున్నతికి మార్గదర్శకముగా నుండును. వీరికి ప్రధానకార్యస్థానము తమస్వగ్రామమునందే ఉండును. దానికి ఆనుబంధముగా విశేషవర్తకాభివృద్ధినిగల బాంబయి, కరాచి, కలకత్తా, చెన్నపట్నం, రంగూన్, కొలంబో, పినాంగ్, శింగపూర్ మొదలగు ముఖ్య రేవుపట్టణములలో వారి వారి కేక్రిసామర్థ్యముల ననుసరించి వాణిజ్యకార్యస్థానములు లేర్పరచుకొనెదరు. ఒక్కొక్కకార్యస్థానమున కొక్కొక్క ఏజెంటు సేర్పరచెదరు. ఆయేజెంటు బాల్యమునుండియు వాణిజ్యక్రమశీతంబు పొందినవాడుగా నుండవలెను. ఈ ఏజెంటు సాధారణముగా చిరకాలమునుండియు నాకొలిలోపనిచేయువాడై ఉండును. “కలెక్టరుఆఫీసులో మొదట నొక చిన్నగుమాస్తాగా ప్రవేశించి తన కార్యనిపుణతచే కాలక్రమేణా ఉన్నతోద్యోగ మెటుల నొందుచున్నాడో” అటులనే యాఏజెంటు చిన్నతనమున ఆకొలిలో నే మూడురూప్యముల వేతనముతోనో ప్రవేశించి తనకార్యసాధకచతురతచే నాకార్యస్థానమున కేజెంటుగునున్నాడు. ఈఏజెంటునకు వ్యాపారము నడపు విషయములో యజమానికుండెడు సర్వాధికారముల నిచ్చెదరు. ప్రధాన కార్యస్థానము పేరు యమ్. కె. య్. సోమసుందరంజెట్టి అనుకొనుడు. అను బంధకార్యస్థానములకు ప్రధానాక్షరములు యమ్. కె. య్. మాత్రమే ఉంచి ఆయాకార్యస్థానములం దుండెయేజెంటుపేర్లతో వ్యవహరించుచుండురు. ఏజెంటు ఒక కార్యస్థానములో మూడు సంవత్సరములవరకు నుండవలె నను నిబంధన గలదు. ఈ ఏజెంటుకు శక్తిసామర్థ్యముల ననుసరించి శీతములన్నియుగాక తాను పనిజూచుచున్న కార్యస్థానములో ఆయాడు సంవత్సరములు వచ్చిన వరుంబడియుండు నూటికి పదిరూపాయల చొప్పున లాభమునుగూడ పంచియిచ్చెదరు. అందువలన నాయేజెంటుకు కార్యోత్సాహము మెండై లాభము తీయుటయందెక్కువ ఆసక్తిగలవా రగుచున్నారు.

వీరు లెక్కల నుంచుపద్ధతి జూడ వాణిజ్య మభివృద్ధి నొందుటకు మిగుల సుకరముగా నుండును. అనుబంధకార్యస్థానములనుండి రోజువారీ చితాలకు నఖలువ్రాసి వారమున కొకసారి ప్రధాన కార్యస్థానమునకు బంపుచుండవలెను. ప్రధాన కార్యస్థానములో ఒక్కొక్క ఆనుబంధ కొలికి ఒక్కొక్క గుమస్తా సేర్పరచి ఆయాకార్యస్థానములనుండి వచ్చే చితాలఖలు బట్టి లెక్కలను తయారుచేయుచుండురు. ఆయాకొలిల ముఖ్య యజమాని ప్రధానకార్యస్థానమునందే ఉండి యెప్పటికప్పుడు ఆయా లెక్కలను జూచుకొనుటవలననే యేకొలిలో నెటుల వ్యాపారము జరుగుచున్నదో సుబోధకమై తమకొలిల నెటుల నభివృద్ధిపరచవలెనో మార్గములు స్ఫురించి, తమకొలిల ఏజెంటుకు సలహాల నిచ్చి ప్రోత్సాహపరుచుటకు వీలు కలుగుచున్నది.

ఈనాటుకోటి చెట్టిలు బాల్యమునుండియు వ్యవహారమునకు సంబంధించిన సమస్తపనులయం దారీ తేరినవారై స్వస్థానమునుపిడి దేశాటనజేయుటచే లోకానుభవము కలిగి, ధైర్యోత్సాహములు మెండై, ఇండియా, బర్మా, సిలీన్, మలకాల యందు ముఖ్యపట్టణములన్నింటిలోను తమ వాణిజ్య కార్యస్థానంబు లేర్పరచుకొని తమ వాణిజ్య కళలముచే విశేషధన మార్జించి కోటి శ్వరులని పేరు గాంచుటయేగాక, తమదేశీయులలో నెందరినో వాణిజ్య నిపుణులగుగా తయారుజేసి ఉన్నతదేశకు దెచ్చుచున్నారు. వీరివలెనే పార్శ్వలు, మేమకాలు, సూరటిలు, గుజరాతీలు, బంగాలీలు, మున్నగువారు పైనదెలిపిన ముఖ్యపట్టణములన్నింటిలోను తమ వాణిజ్యకార్యస్థానము లేర్పరచుకొని వ్యవహరించి విశేషధన మార్జింపుచు తమరాష్ట్రముల నత్తున్నతికి దెచ్చుచున్నారు.

ఆంధ్రదేశమునం దనేకపరిశ్రమలు నెలకొల్పుటకును అనేకకళల, సభివృద్ధినినొందించుటకును ఎన్నియోసౌకర్యములు గలవు. ప్రస్తుతకాలమునం దచ్చటచ్చట కొన్నిపరిశ్రమలు నెలకొల్పబడుచున్నవి. అందువలన తయారగువస్తువుల నితరరాష్ట్రముల కంపి అభివృద్ధిపొందించుటకు వాణిజ్యమే ప్రధానసాధనము. ఆంధ్రధనవంతు లీవిషయమును గమనించి తమపుత్రులను వాణిజ్యనిపుణులగుగ తయారుజేసి ధైర్యోత్సాహ తత్పరులై కాలానుగుణ్యముగ రేవుపట్టణములన్నింటియందును తమవర్తకకార్యస్థానము లేర్పరచి వాణిజ్య మభివృద్ధినినొందించి, తన్మూలమున ఆంధ్రదేశమునందు పరిశ్రమాభివృద్ధి గావించి, ఆంధ్రుల వాణిజ్యకళలము భరతఖండమునందేగాక నితరఖండములందుగూడ ప్రకాశింపజేసెదరుగాక

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున దొరకు అమూల్యగ్రంథములు			
రాష్ట్రభాషా హిందీ ప్రథమపుస్తకము (రామానందశర్మ విరచితము)	తెలు 0	3	0
తెలుగు మహాశయుని జీవితము సంపూర్ణోపన్యాసములు. (మా సత్యనారాయణశాస్త్రి విరచితము)	...	2	4 0
హిందీబాలగిత్ (తెలుగు తెలిసినవారందరు స్వయముగ హిందీ నేర్చుకొనుటకు అనుకూలమగునట్లు వ్రాయబడినది)	...	0	6 0
5 రూ మదింపు అయిన 50 పామానులు ఇనాం. ఈయొక్క నెలవజకు			
ఆంధ్రోద్యమము-మొదటి అయిదు ఆంధ్రమహాజనసభల ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష అధ్యక్షకోపన్యాసములు తీర్మానములు చిత్రపటములు కలిగినది	...	4	8 0
సత్యవత్సవ్యాఖ్యానము-పద్యకావ్యము. కవిత్యము కడు రసవంతమై ముద్దులు మూటగట్టుచున్నది. కల్పనలు మెండు. ఈగ్రంథమును జేపట్టిన పాఠకుల కొకపద్యమేని వదల మది జనింపదు.		1	0 0
శ్రీ గురుబోధామృతము అను వేదసారగ్రంథము భక్తిపాటలు, శ్రీమతి కట్టమంచి తిరుమలమ్మగారు వ్రాసినది.		0	4 0
ఆరాధనవిధి 0 4 0 ఆత్మజ్ఞానా సంఘము (శరీరము విడిచిన తరువాత ఆత్మస్థితి)		0	8 0
హిందీమొదటివాచకము 0 6 0 శబ్దకాముది (నిఘంటువు జేబులో నిముచునది)		1	4 0
శ్రీరామవిజయం-నాటకము 0 8 0 శారదాంబ-శ్రీధర్మబోధిని నాటకము		0	4 0
గాలవముపినాటకము 0-12-0 రామదాసునాటకము 0-10-0			
హిందీ తెలుగు ప్యాకెట్టు డిక్షనరీ తెలు 1-0-0	సంగీత శ్రమంతకమణి	...	తెలు 0-8-0
తత్వమచంద్రిక ... తెలు 1-0-0	నటీకా ఆన్ద్రోజబ్బచింతామణి		0-12-0
పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము	ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, 7, తంబు శెట్టివీధి, మద్రాసు.		

వృత్తాంతలేఖలు

కాకినాడ

(స్వకీయవిలేఖరి)

కాంగ్రెసు ప్రచారము- విచ్చిక్కనైకులు చేరవలెను
కాకినాడ, ఆగస్టు 18:— స్వము లగటచేత 5,6 రోజుల నుండి మ్యానిసిపల్ ఎన్నికల సందర్భమున వార్తలలో సభలు చేయుటకు వీలు లేకపోవుటవలన అట్టి కాంగ్రెసు ప్రచారము జరుగుటలేదు. కాని నగరసంక్షేపములు ప్రతిరోజునను జరుపబడుచున్నవి. కొలదిమందిగా నిష్పాదు విచ్చిక్కనేన మరల చేర్చబడెను. ఇంకను చేరుచున్నారు. కాంగ్రెసు సంఘములలో నిదివరకు విచ్చిక్కనేన లేక రామదండు చేర్చింది శిక్షణ యివ్వవలసినదని తీర్మానములు జరుగుటయేగాని యింతవరకట్టి ఏర్పాటు గావించబడలేదు. ఇప్పుడు కాంగ్రెసువారు తగు జాగ్రూకతతో నేనను ఏర్పాటు చేయుచున్నందులకు సంతోషపలసిన విషయము. రాబోవు ఎన్నికల సందర్భమునను కాంగ్రెసు ప్రచారమునకు ను, అట్టి బరు నెల లో గాంధీమహాత్ముడు రా ను న్నా డు గా వు న లోఁ గ డ 1921 వ సంవత్సరములో విచ్చిక్కనైకులుండి ఎంతకాంతముతో నిశ్శబ్దముతో ఆయన ఉపన్యాసవహానభను జరిపించి అనంత క్రింది పెంపొందించినారో అట్లే యిప్పుడుగూడ కాంతిని సంపూర్ణముగ నెలకొల్పుటకు విచ్చిక్కనైకులు చాలమంది చేరు అవసర మున్నందునను, ఇంకను ఇతరసందర్భములలో గూడ అవసరమున్నందునను, యువకులు ఉత్సాహవంతములై కాంగ్రెసు విచ్చిక్కనేనలో చేరవలసినదని కాంగ్రెసువారు హెచ్చరించుచున్నారు. ఉత్సాహవంతమైన యువకులు కాంగ్రెసు ఆఫీసునకు వచ్చి నేనయందు చేరి, అక్కడ నివ్వబడు శిక్షణను, కీర్తనములు నేర్చుకొనుటయు ఈ విధమైన వానిని పొందవలసియున్నది. రోజంతయునూ నా రీపిషయమును గురించియే ఉండవలసిన అవసరముండదు. పాఠ్యాలయమునో, ఉదయమునో కాంగ్రెసువా రేర్పరచుచున్న కాలమున తప్పకవచ్చి దేశసేవచేయఁ బూనవలయును. నగరసంక్షేపములు చేయుచు కాంగ్రెసుయొక్క ఆశయములను అజ్ఞాన ఇంటింటికి నిత్యము చాటుచుండవలెను. అట్టి యేర్పాటు యిప్పుడు జరుగుచున్నది. ప్రజలు కాంగ్రెసు సందర్భములు కొంత మరచియుండుట కాభోలును, ఏమి యీ ఊరేగింపు ఉత్సాహము, యీజెండాలు, యీసంక్షేపములు, క్రొత్తవిషయ మేమని అడుగుచున్నారు. కావున కాంగ్రెసు వారు సుబోధకముగ నగరసంక్షేప విషయమును గురించియు, విచ్చిక్కనేనను చేర్చుటను గురించియు, ప్రకటింపబోవుచున్నారు గనుక వివరములు తెలిసికొందురుగాక!

మ్యునిసిపల్ ఎన్నికలు

సెప్టెంబరు 14 వ తేదీని జరుగును

కాకినాడ మ్యునిసిపలసంఘమున కల్గిన 8 సభ్యత్వకాళీలకు ఎన్నికల తప్పుడు జరుపునదియు రెండురోజులలో ప్రకటింతురని తెలియుచున్నది. ఈనెల 29 వ తేదీలోపున అభ్యర్థులదరఖాస్తులు అందవలెననియు, సెప్టెంబరు 31 వ తేదీని దాఖాస్తు పరిశోధన జరుగవనియు, సెప్టెంబరు 14 వ తేదీని 8 వార్డుల ఎన్నికలును జరుపబడుననియు చెప్పుచున్నారు.

రైల్వే

రాజమహేంద్రవరము కాకినాడవద్ద టిక్కెట్లులేనిదే చాలమంది ప్రయాణముచేయుచున్నారని అనుమానముపుట్టి బెజవాడ నుండియు నితరస్థలములనుండియు క్రొత్త చెక్కింగు ఆఫీసర్లను కొందఱు చామర్లకోట జంక్షన్ రైలుస్టేషనువద్ద నియమించిరి. క్రొత్త చెక్కింగు పెట్టినతర్వాత వారమునకు సుమారు రూ 600లు వెనుకటి నెలలలోకంటె ఎక్కువ రాబడి వచ్చినట్లు కన్పించినట్లు. దీనినిబట్టి కాకినాడ బొక్కరైలుస్టేషనులోను చామర్లకోట స్టేషనులోను కొందరు ఉద్యోగులు సరిగా బని చేయుటలేదని, తగుచర్య రైల్వే అధికారులు తీసికొందురని చెప్పబడుచున్నది.

చంద్రంపాలెంలో రైలు స్టేషను వెటుమని.

చామర్లకోట పితాపురం రైలుస్టేషనువద్ద నోక్రొత్త స్టేషను చంద్రంపాలెం గ్రామంవద్ద పెట్టించుటకు వ్రాయవలసినదని కాకినాడ తాలూకా చంద్రంపాలెం, నవర, యంకా 7 గ్రామముల ప్రజలు గోదావరి జిల్లా సంఘమునకు మూజరును

పంపిరి. అందువలన సంఘమువారు రైల్వేవారిని అవసరమున దర్యాఫలము చేసి పెట్టించవలసినదని రైల్వే జనరల్ ట్రాఫిక్ మేనేజరుపేర వ్రాసిరి. స్టేషన్ పెట్టినట్లయితే రైల్వేవారికి దండుగ ఉండవనియు, మేడపాడు, అనపర్తి రైలుస్టేషన్లకంటె తక్కువరాబడి రాదనియు, చంద్రంపాలెం వగైరా గ్రామములు పల్లపుసాగుబడి గల మంచి ఫలవంతమైన గ్రామములనియు, రోడ్లు వేయబడలేదనియు, రాకపోకల సౌకర్యములు సరిగా లేవనియుకూడ వ్రాసిరి. దీనినిగూర్చి ఆలోచించెదమని రైల్వేవారు సమాధాన మిచ్చిరి.

కాకినాడ పెద్దపొస్తాఫీసు సానమును మార్చుడని
కాకినాడ పోస్టాఫీసు యిదివరలో తగ్గవలయునట్టి ట్రైకోడును సమీపముగ నుండుటచేత చాలసౌకర్యముగ నుండెడిది. ట్రైకోడువద్దనుండి పోస్టు రైలుస్టేషను సమీపమునకు మార్చి టెలిగ్రాఫ్ సిగ్నల్ బుస్ లోగ్గో 1924 సం. జూలై 1లో పోస్తాఫీసును పెట్టిరి. ఇప్పటికి 14 మాసములు కావచ్చినది. అది మార్చబడినప్పటినుండియు ఉత్తరములు సరిగా అందుటలేదనియు, మని ఆర్డరు వి. పీ. లు చాల ఆలస్యమునకు వచ్చియు, ప్రజాసౌకర్యముగ నుండుటలేదని గోలగానున్నది. ఈపోస్తాఫీసు పట్టామునకు విసిరివేసినట్లు దూరముగానున్నది. అందువలన టు పాబుల్రోతులు చాలదూరమునడిచి ఊళ్లో బట్టువాడా చేయవలసి వచ్చుచున్నది. వద్రాసు, మైసూరు, హైదరాబాదు, బొంబాయి రైలులనుండి టుపా ఉత్తరములు, మనిఆర్డరు, వి. పీ. లు వచ్చాప్పుము 12 గంటలకు వచ్చును. బుల్రోతులు ఊళ్లోనికివచ్చి ఆయావార్డులలో కడపటియింటికి ఉత్తరములందిచ్చునరికి సాయం కాలము 5 గంటలకు వచ్చుచున్నది. ఇంక ఆ నాటికి ప్రత్యుత్తములు మెయిలు బండిలో నైనను వేసికొనుటకు వీలుండదు. పి. పీ.లు, మనిఆర్డరు ఆవచ్చినరోజున యివ్వబడవు. వరునాడు ఉదయము యిచ్చెదరు. నెలపులైనయెడల మరల వర్గించుడేవచ్చునరకు అవి పోస్తాఫీసులోనే ఉంచబడును. పి. పీ.లు, మని ఆర్డరు ఆరోజుననే బట్టాడా చేసినట్లయితే బుల్రోతులు ఊళ్లో నుండి ఆఫీసుకు వెళ్లనరికి చాల ఆలస్యముగుటచేత ఆఫీసులో అక్కంటు చెప్పుటకు తగు అవకాశముండదు అను కారణమున చెప్పుదురు. ఇప్పుడున్న ఆఫీసుబిల్డింగు గవర్నమెంటు స్వంతముగుటచేత లాభదాయకమని పోస్ట్ అధికారులు అచ్చట పెట్టియున్నారు. కాని కాకినాడవంటి సుఖ్యవర్తకస్థలమునకు పోస్తాఫీసు ఎక్కడనో పెట్టుటవలన ప్రజాసౌకర్యముగా లేదు.

ప్రజల కోరికమీద గోదావరిజిల్లా సంఘము ఈవిషయమును గురించి అనేక వివరములతో పెద్దయుత్తరమును సిల్వాలోనున్న పోస్టు టెలిగ్రాఫుల డైరెక్టరుజనరల్ కు వ్రాసెను. ఈక్రిందివిధములలో నేవిధముగానైనను చేయవలసినదని కోరియుండెను.

(1) ఇప్పుడున్న పోస్తాఫీసు బిల్డింగు కష్టమృతకాననకు సముద్రపు పడలూసథలములకు, పోస్టు రైలుస్టేషనుకు సమీపముగా నుండుటచేతను ఎవరైనను సంతోషముతో అద్దకు పుచ్చుకొందురుగనుకను, దానిని అద్దెకిచ్చి పట్టాములో దేశీయవర్తకవ్యాపారభాగమున పోస్తాఫీసును పెట్టవలెను.

(2) ఇప్పుడున్న పోస్తాఫీసు బిల్డింగులోనికి టెలిగ్రాఫ్ ఆఫీసును మార్చి, టెలిగ్రాఫ్ ఆఫీసు ఉన్న బిల్డింగులో పోస్తాఫీసును పెట్టవలెను.

(3) పట్టాములో ఉత్తర, పశ్చిమభాగముల 8 వార్డులకును ఉపయుక్తముగా నుండునట్లు మార్యారావుపేటలో డెలివరీ సబ్ పోస్తాఫీసును తెరవవలసినది.

ఇట్టిగేషన్ సలహాబోర్డు

గోదావరి ఇట్టిగేషన్ అడ్మినిస్ట్రేషన్లోని 7 గురసభ్యులలో 4 సభ్యుల కాలము ఆగస్టు 31 తేదీతో సరిపోయెను. ఈసభ్యత్వము రెండు వత్సరములు మాత్రమే యుండును గావున అయిపోయెను. గోదావరి పశ్చిమ డెల్టాకును తూర్పు డెల్టాకును ప్రత్యేకముగా నొక్కొక్క బోర్డును పెట్టువరకును సభ్యత్వపదవి పోయినవారు సభ్యులుగా నుండు రని చెప్పుబడుచున్నది.

మదనకామేశ్వరిలేహ్యము

బలహీనుల పాలిటి కల్పవృక్షము—మేహము.
నిక్కాక, నిస్సత్తువ, శుక్లనష్టము అతిమాత్రము మొదలగు, వాటిని-హరించి మంచి జలమును, వీర్యవృద్ధిని సంభోగ శక్తిని, సంతానప్రాప్తి నిగలిగింపువరప్రసాదము, రెండుడబ్బిలు చాలును.
20 తులముల డబ్బీరు 1-4-0
పాలనుగంధిలేహ్యము—రక్తశుద్ధికి శ్రేష్టమయినది. సహమేహము, మేహపాడులు, మచ్చలు, ఇతరచర్మరోగములు క్షిప్రనాశము, మొదలగువాటిని హరించును. 4 డబ్బీలు యిచ్చా. 20 తుల డబ్బీరు. 1-4-0; వి. పి. ఖర్చులు వేరు.
పి. పి. పి. అండు కో, ఆయుర్వేదసమాజం
పెరిదేపి, (నెల్లూరు)

కాకినాడ తాలూకాలో
మురుగుకాల్వలలోపములు, రైతుల ఇబ్బందులు
(స్వకీయవిలేఖరి)

కొత్తూరు-మండేప జంక్షన్ కాలువమీద గొర్రెపూడి వద్ద అక్విడక్టు కట్టబడియుండెను. అక్విడక్టుక్రింద తూములు మెరకవేసిపోయినది. బాగుచేయుటలేదు. అందువలన తుల్యభాగము రుగ్గనీరు అక్విడక్టు ఎగువుననిచ్చిపోయి ప్రక్కలన్న ప్రవహించి భూములను మంచి పంటలకు చాలనష్టము కలుగజేయుచున్నది. ప్రతిసంవత్సరము రైతులు నీటికాశాధికారులతో మొలపెట్టుకొనుటయేగాని తగు తృప్తికరమగు సదుపాయములు చేయబడలేదు. వర్షములు బాగా మరియుకాలమున నీటిమంపు తగలకుండు నుండుటకు వైసపోవుచున్న పడవలవెళ్లు కాలువలోని నీరు పోవునట్లు గట్టుకొట్టి తాత్కాలిక సదుపాయమైన చేయవలసినదని కోరుటయేగాని కోరిక మన్నించినట్లు లేదు. తుల్యభాగ అనునది అనేకవంకరలు తిరిగి చుట్టివచ్చుచున్నది. నీరు యథేచ్ఛముగా ప్రవహింపకుండుటకు డేమీ బట్టలు వేసి పోయినది వర్ష కాలములో ఒక్క పర్యాయము నీరు ప్రవాహమువచ్చునప్పుడు మెరకలడ్డుబుడచే చుట్టుప్రక్కల భూములలోనికిపోయి మంచివేయును. ఈవిషయములను గోదావరి డెల్టా ఇన్స్పెక్టర్ అడ్మినిస్ట్రేషన్లోను తెలియబరచుచు సదుపాయముచేయించవలసినదని గొల్లపాలెం, కొంగోడు, కరప, ఆర్యవట్లం, కలపాక, వేమవరము, యనమడుద్రు మొదలగు గ్రామములు శివార్లు యీరైతులు పిటిషను పెట్టుకొనిరి. అందు యీక్రింది విధముగా సదుపాయములు చేయించవలసిన దని కోరిరి.

- 1. తుల్యభాగ మురుగుకాల్వను వెడల్పుచేయవలెను.
2. కాల్వ కిరుప్రక్కల ఎత్తుగట్లను వేయించవలెను.
3. అవసరమగువార్ల తలుపులు (వట్టర్లు) వాటియంతటవి పడేవి పెట్టించవలెను.
4. గొర్రెపూడి అక్విడక్టుకున్న మట్టపాలెం నంతైనకున్న మధ్యనున్న వంకరలన్ని తీసివేసి కాలువను నిదానపరచవలెను.
5. గొర్రెపూడి అక్విడక్టును పూర్తిగా బ్రదలుగొట్టి నైచి పడవలు పోవుటకు వీలుగ నుండేటట్లు అక్విడక్టు ప్రదేశపు రెండు చివరలను రెండు లాకులను కట్టించవలెను.

అడ్మినిస్ట్రేషన్ బోర్డువారు యీ సలహాలను రయితులయిబ్బందులను గోదావరి తూర్పు డెలివరీ ఎన్జిన్యూటివ్ ఎంజినీరునకు తెలియబరచుచు, ఇదివరలో మరియొక సదుపాయము నేదియు నాలోచింపని సందర్భములో వెంటనే పై శిప్పబడిన మొదటి నాల్గు విధములుగను చర్య తీసికొనవలసినదనియు, లోగడ కొత్తూరు మండేప జంక్షన్ కాలువను మరల తెరపించుటకు జరిగిన ఆందోళనములోనే బిరిస్సాచేతములో కాల్వలు కట్టుపథతిని అక్విడక్టును తీసివైచి లాకులను కట్టవలసినదిగా అధికారులకు తెలియబరచియుండిరనియు కొత్తూరువద్దను, మండేప వద్దను లాకులు కట్టకపూర్వమే యీ విషయము బాగా అధికారులు ఆలోచించియుండవలసిన దనియు వ్రాసిరి.

గుంటూరు
(స్వకీయవిలేఖరి)

రసూల్ పేటలో స్వరాజ్యపార్టీ మీటింగు

ఆగస్టు 20:— నిన్న సాయంకాలము రసూల్ పేటలో శిడిబి శేషగిరిరావుగారి అభ్యర్థిత్వమున బలసరమటై బహిరంగసభ గావించబడెను. శ్రీయంత ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారును, నడింపల్లి నరసింహారావుగారును, వింజమూరి రంగారావుగారును మరికొందరును హాజరైరి. స్వరాజ్యపార్టీ తరపున శేషగిరిరావుగారును, వారికి పోటీగా కాకాని కృష్ణయ్యపంతులుగారును అభ్యర్థులుగా నున్నారు. కృష్ణయ్య పంతులుగారుగూడ స్వరాజ్యపార్టీలో దుష్టుతుచేసిరి. కాని స్వరాజ్యపార్టీ తరపున శేషగిరిరావుగారిని జెనరల్ కాన్సిలులో యొన్నుకొని నప్పటికిని కృష్ణయ్యపంతులుగారు మానుకొనక పోటీచేయుచున్నారు. శేషగిరిరావుగారిని యొన్నుకొనుసభలో శ్రీ నడింపల్లి నరసింహారావుగారు యండిరిగాని వారప్పుడా తేపించరైరి. నిన్నటి సభలో నరసింహారావుగారు మాట్లాడుచు కాంగ్రెసు నియామకము సరియైనది కాదనియు తాను బహిరంగముగా కృష్ణయ్యపంతులుగారికి సహాయముచేసెదననియు స్పష్టపెరిచిరి.

ఈనాటి స్వతంత్ర ప్రాయశులను సంఘాభిప్రాయములకు వ్యతిరేకముగా నిరూపించి పనిచేయుచో అసలు కాంగ్రెసు సభ్యులకు భంగము వాటిల్లును. స్వరాజ్యపార్టీలో ప్రమాదము చేసి ఆపార్టీ నియమములకు కట్టుబడక తిరుగుబడినచో చేయవలసిన చర్యలు లేవు. కల్లోలములే తత్ఫలితములగును. తమ యభిప్రాయములను కాంగ్రెసుపక్షము లోబడనని యెంచి పార్టీలో చేరుట చాల ప్రాప్యదృష్టి యని చెప్పక తప్పదు. ఇతర కాంగ్రెసు అభ్యర్థుల తట్టివారైనను సరిసింహాపుగా రేల ఆక్షేపింపరు? ఒక్క రాధాకృష్ణయ్య శేషగిరిరావుగార్ల సభ్యత్వమే వారికి రుచింపలేదు గాబోలు, ఓటరులు అధికారమునకు జంకక తమ ధర్మమును నెరవేర్చవలెను.

మా మునిపాట్లలో ఇంకను మూడువార్డులలో ప్రస్తుతము యెన్నికలు జరుగవలసియున్నవి. ఇందు రెండువార్డులలో మద్ది రాధాకృష్ణయ్యగారును శిడిబి శేషగిరిరావుగారును కాంగ్రెసు అభ్యర్థులుగా నున్నారు. ఇప్పుడు జరుగు యెన్నికలలో వీరే నిజమైన స్వరాజ్యపార్టీ అభ్యర్థులని చెప్పవలసియున్నది వీరి యెన్నికలలోనే ఓటరులు తమ స్వరాజ్యాభిలాషను వెల్లడించవలసియున్నది. కాంగ్రెసులోని పెద్దకేటాందరు వ్యతిరేకముగ ప్రయత్నించిన ప్రయత్నించరుగాక. ఓటరులు మాత్రము తమ విధుక్రమను వరచిభాగ్యుడగు. పార్టీచే యెన్నుకొనబడిన అభ్యర్థులను గౌరవించవలెనని వ్యక్తమై యున్నప్పుడు ముల ననుసరించి మహాజనులు ప్రవర్తించినచో అనర్థకము వాటిల్లును. మద్ది రాధాకృష్ణయ్యగారు గుంటూరుకు సు ఆర్థికశ్రమనుకును యెరుగని వాడుకారు. వారి ఉద్దేశములు ప్రకటించబడ నక్కరలేకయే పర్యవసాదితము. కాంగ్రెసు పద్ధతులను వారు బద్ధులు. చక్రవర్తిగారి కారాగారమున విందారగించి వచ్చినవారు. వారినిగూర్చి యెక్కువ వ్రాయ నవసరము లేదు. స్వరాజ్యపార్టీవారు యీరెండు స్థానములను ఎక్కువ ప్రచారము చేయుచున్నారు. ఆయావార్డులలో సభ్యులచే ప్రబోధము చేయుచున్నారు. శిడిబి శేషగిరిరావుగారు ఖద్దరు నస్త్రధారణమున మిక్కిలి పట్టుదలగలవారు. ఇదివరకు కాన్సిలరుగా పండి సర్వజన సహృదయముగా ప్రవర్తించుచుండిరి మునిసిపాలిటీ విద్యాలయ యొక్క అభ్యుదయకామిగా నిర్వహించిరి. ఓటరులు వీరివారిని యెన్నుకొని తమ విధుక్రమను నెరవేర్చు ప్రార్థితులు.

గుంటూరు జిల్లాలో ఎన్నికలు

ప్రస్తుత ఎన్నికలు ఆనన్న మెయిన్ బాపట్ల, తెనాలి, నరసారావుపేట, సత్తెనపల్లి తాలూకాలో జరుగును. గుంటూరు మునిసిపాలిటీకిని కాంగ్రెసు తరపున అభ్యర్థులు నిలుపబడియున్నారు. ప్రచారము ఆసాధ్యములో తీవ్రముగానే జరుగుచున్న కాంగ్రెసు తరపున పనిచేయువారు బహుస్వల్పసంఖ్యాకులుగ నున్నారు. కాంగ్రెసు సభ్యులలోగూడ వికవత్సము లేదు, స్వలాభము అడుగుచున్నవది.

జిల్లాలోని ఎన్నికలలో నరసారావుపేట, బాపట్ల, పెదనందిపాడు, నందివెలుగు ఫిర్యాలున్న గుంటూరు మునిసిపాలిటీలోని తూర్పు అగ్రహారము వార్డును ప్రాముఖ్యమును పొందియున్నది.

నరసారావుపేట ఫిర్యా

ఈ ఫిర్యాలో కాంగ్రెసు తరపున డెల్లంకొండ రాఘవరావు పంతులుగారు నిలిచిరి. ప్రస్తుతము తాలూకాలో ప్రెసిడెంటుగానున్న చింతలకొండ కోశేశ్వరరావు పంతులుగారు వీరికి ప్రత్యర్థి. ఉభయులపక్షమున తీవ్రమయిన ప్రచారము జరిగినది. కాంగ్రెసు నామము ప్రతిగ్రామమునందును ఉచ్చరింపబడినది. బాపట్లలోని విద్యార్థులు తమలో తీవ్రమయిన శాఖాభేదము లున్నను వాటిని వరచి కాంగ్రెసుపక్షమున నిలిచి పనిచేసి ఫిర్యాలోని వివిధ గ్రామములనుండి 100 కి 90 కంటె ఎక్కువగా వోట్లను వచ్చి వోట్లనిచ్చి కాంగ్రెసుకు ప్రబల జయము చేకూరినది.

బాపట్ల ఫిర్యా

ఈ ఫిర్యాలో నామినేషనులు అయినవి. తీవ్రముగా ప్రచారము జరుగుచున్నది. కాంగ్రెసుతరపున పంగలూరి నరసింహారావు చౌదరిగారు అభ్యర్థిగా నిలిచియున్నారు. వీరు ఉత్సాహవంతులయిన కన్యాయనములు. మెట్రిక్యులేషను చదివినవారు. 1921 వ సంవత్సరములో పన్నులనిరాకరణ సమయములో అత్యుత్సాహముతో పనిచేసినవారు. బారిష్టరుగూర్చి రావుగారి సోదరులు. మిక్కిలి ఘరానా గల కుటుంబమునకు చెందినవారు. కడచినసంవత్సరము ఈ ఫిర్యాలో రెండవస్థానమునకు ఎన్నికలు జరిగినపుడు కాంగ్రెసుతరపున బ్రాహ్మణులు

లయిన శ్రీకైలసతిగారు నిలిచిరి. వీరికి ప్రత్యర్థిగా నరసింహారావుగారి సోదరులు పంగలూరుముగారు నిలువగా కాంగ్రెసు వారికోరిక ననుసరించి వెంటటెత్తుముగారు బహుభ్యర్థిత్వమును నడులకొని కాంగ్రెసుఅభ్యర్థికి విజయము సమముచ్చిరి. రెండవ స్థానమున కిప్పుడు పంపూరి నరసింహారావుగారిని కాంగ్రెసు తరపున అభ్యర్థిగా నిలిపియున్నారు. వీరికి ప్రధానమయిన ప్రత్యర్థి వెలగపూడి శుబ్బారావుపంతులుగారు. వీరు బాపట్ల కోట్లలో ముఖ్యమైనవారావది. వీరి స్థానమునకు ఆర్ట్స్ లను టుకు సంజేహము లేదు. 1921 వ సంవత్సరమునకు పూర్వము కాంగ్రెసులో పనిచేసినవారు. కొంతసేపు వీరికి ఖద్దరునియమున అభిమానము లేకపోలేదు. మూలచందా నంగీకరించుటకు గాని స్వరాజ్యపక్షమున కేటబడుటగాని వీరికి సన్నుతిలేదు. అందువలన వీరు కాంగ్రెసు సభ్యులు పమిడికోటయ్యగారును గారు. మొన్న మొన్నటి వరకును తాలూకా బోర్డు సభ్యత్వము నకు స్వతహాగాగాని కాంగ్రెసు తరపునగాని నిలుచుటగాని వీరి కభిప్రాయము లేదు. కాంగ్రెసువారు నరసింహారావుగారిని నియమించిన కొంతకాలమునకు కాంగ్రెసు అభ్యర్థిని ప్రతిఘటించి ప్రచారము ప్రారంభించారు. కాంగ్రెసుమీద దండెత్తవలసి నేనును గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రిలుగారును శుబ్బారావుగారిని ఉపసంహరించుకొనవలసిన దని ప్రార్థించగా మాదు రద్దప్రవేశమున కార్యము లేకపోయినది. బాపట్ల ఫిర్యాలో కాంగ్రెసు తరపున పనిచేయువారు రెక్కెనమండి లేరు. బాపట్ల విద్యార్థులు కాంగ్రెసుపక్షమున నిలుచుటకు దాగుడుముతలాచుచున్నారు. పూర్వము ఆనామోద్యమ ప్రముఖులగు నన్ను బాపట్ల వశీళ్లు కొందరు కాంగ్రెసుపక్షముననే వోట్లెచ్చెద మని మొట్టమొట్టమొదట అనాయక పురహితులను తిరుగదీయుటకు సాహసముతో ప్రచారము నేయుచున్నారు. పరిస్థితులు మిక్కిలి దుర్భరముగా నున్నవి. ఇతర తాలూకాలనుండి నాయకులును స్వచ్ఛందసేవకులును ఈఫిర్యాలో కేంద్రీకరించి పనిచేయు ప్రార్థితులు.

పెదనందిపాడు ఫిర్యా

ఆనామోద్యమపు రోజులలో ఈఫిర్యా యొక్క కీర్తి మిన్నుండినది ఇంకను స్వాతంత్ర్యోద్యమ ఈఫిర్యాలో సజీవముగ నున్నదనియే భావించెదను. లావు వీరభద్రయ్యగారును రెండుస్థానములకును అభ్యర్థులుగా నిలుపబడిరి. వీరి విజయము కాకుమాను, పాలపత్రి గ్రామముల కాంగ్రెసు అభిమానముపై ఆధారపడియున్నది. ఈరెండుస్థానము పూర్వము సుప్రసిద్ధ అనామోద్యమగ్రామములు. ఇప్పు డివి కాంగ్రెసుపై రాళ్లు విసరునా వెన్నుచున్నరువునా అను ప్రశ్న కియ్యబడు జవాబు విద ఆధారపడియుండును. ఈరెండు గ్రామములను కాంగ్రెసు యొక్క గౌరవమును పెదనందిపాడు ఫిర్యాలో నిలుపబెట్టు పని భావించెదను.

నందివెలుగు ఫిర్యా

ఇది తెనాలితాలూకాలోనిది. ఈ ఫిర్యాలో కాంగ్రెసు తరపున కన్నెగంటి మార్కనారాయణమూరి చౌదరిగారు నిలిచియున్నారు. వీరు జిల్లాకాంగ్రెసు సంఘాభ్యర్థులు. సుప్రసిద్ధ అనామోద్యమ వాది. 1921 వ సం॥ము 6 నెలలు శ్రీకృష్ణ జన్మ స్థానములో వేలూరు జయిలలో నివాసముచేసిరి. జయిలులో రాజకీయ ఖయిలు హక్కులకై పోరాడి కార్య కడచేడిలు శిక్షగా పైపించుకొని మహానందముతో జయిలు షిధులలో చెల్లాడిరి. వీరి నోడించుటకై జిల్లాలోని జస్టిసుపక్ష వైస్మములన్నియు ఈఫిర్యాకు మళ్లబడినవి. నందివెలుగుఫిర్యా నీతిని విడనాడునా? పూజ్యాలయన గోళ్లమూడి మార్కనారాయణరావు పంతులుగారు నందివెలుగు ఫిర్యాకు అవకీర్తిరాకుండ కాపాడుదురుగాకయని ప్రార్థించెదము.

గుంటూరు మునిసిపాలిటీ

తూర్పు అగ్రహారమునకు మద్ది రాధాకృష్ణయ్యగారు కాంగ్రెసు అభ్యర్థి. వీరు గుంటూరుపురమున ప్రసిద్ధిజేరిన అనామోద్యమ ప్రముఖులు. ఒకసంవత్సరము శ్రీకృష్ణజన్మస్థానమున నివాసముగావించిరి. ఇప్పటివరకు వీరిజీవితము కాంగ్రెసునకై వినియోగింపబడుచున్నది. కాంగ్రెసు వారేవరచిన ప్రణాళికవిధమ ప్రమాణప్రమాణమిదమ సంతకముచేసిరి. కాంగ్రెసువిధాన మెవరివిధానము? వీరిప్రత్యర్థి గొల్లపూడి పల్లయ్యగారు. మిస్ట్రీయవలేఖరి యీ అభ్యర్థులనుగూర్చి వ్రాయుచు రాధాకృష్ణయ్యగారి గుణములే ఉగ్రదీపక వీరి ప్రత్యర్థిని గరించి వ్రాయుచు వీరినివరకు మునిపాలిటీలో కాంగ్రెసు తీర్మానముల కనుకూలముగ వోట్లెచ్చిరి ప్రశంసించిరి. ఈవార్డులో పల్లయ్యగారికి ప్రత్యర్థులుగా నిలువదగినవారు నందల కొలది ఆదాయపుపన్నునిచ్చు ప్రసిద్ధ వైద్యభిజ్ఞానులులేరు.

వోట్ల బాపితాలలో అంతరానముయినవి. వైస్మలలో భేదములన్న పరిపాలనాపద్ధతిలోను ఎన్నికలపద్ధతులలోను వీరాలగుంటూరు మునిసిపాలిటీలో ఆక్కచెల్లెండు సడనున్నవి. దురదృష్టవశముచేత పలువురు కాంగ్రెసునాయకులే రాధాకృష్ణయ్యగారికి వ్యతిరేకముగా పనిచేస్తున్నారు. మొత్తము విద గుంటూరు ఎన్నికలలో కాంగ్రెసు బలముగలదా, ధనము బలముగలదా అని లేలనున్నది.

జిల్లాలో పలు భాగములలో కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు నిలుపబడి పనిచేయుచున్నారు. ప్రచారములకు లెక్కవ. దురదృష్టవశముచేత దేశభక్త వెంకటప్పయ్యపంతులుగారును గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రిలుగారును ఇంకా వయలముట్టుకోలేరు. స్వపరిపాలనా సంస్థలను స్వాధీనపరచుకొనవలసినదని కాంగ్రెసు సంఘము తీర్మానించినా ఆపనికి వహత్తుడు తోడ్పడుతున్నా మా నాయకులు స్వాభిప్రాయగౌరవమునకే ఎక్కువ పాకులాచుచున్నారు. వారు దుర్బలమై యున్నమాకు క్షీరలో నేయూత యొసంగదురుగాక. జిల్లాలోని ప్రచారకులందరను కాంగ్రెసుపక్షము నిలిచి పనిచేయుదురుగాక.

ఉన్నత లక్ష్మీనారాయణ,

జిల్లా కాంగ్రెసు స్వరాజ్యసంఘముల ఎన్నికల స్థాయి సంఘాభ్యర్థుడు.

రాజమహేంద్రవరము

(స్వకీయవిలేఖరి)

ఆగష్టు 19:—దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు సీతానగరం గౌతమీ సత్యగ్రహ ఆశ్రమమున కొసంగిన మద్రజాలయమునకు ప్రింటరుగా కాంగ్రెసుపత్రికా సంపాదకుడగు వద్దూరి-అన్నపూర్ణయ్యగారు 17 వ తేదీ సోమవారము నాడు కాకినాడలో జిల్లామేజిస్ట్రేటు గారియెదుట డిక్లరేషను నిచ్చియున్నారు. మద్రజాలయమున పని ప్రారంభింపబడుచున్నదని వ్రాయుటకు సంజేహముగ నున్నది.

కాంగ్రెసు పత్రిక

ఇంతవరకు ఇప్పటినుండి ప్రకటింపబడుచున్న కాంగ్రెసు పత్రిక సెప్టెంబరు 1 నాటికి సీతానగరమున గౌతమీసత్యగ్రహ ఆశ్రమమువారిచే ప్రకటింపబడును. ఆ పత్రికకు పబ్లిషరుగా వద్దూరి అన్నపూర్ణయ్యగారు 17 వ తేదీ డిక్లరేషను చేసియున్నారు. పత్రికపైజా ఫూల్ స్కేపువైజానుండి క్రానువైజాకు మార్చబడనని యూహించబడుచున్నది.

మ్యునిసిపలు ఆయుర్యేద ధర్మవైద్యశాల

మాపురపాలకసంఘమువారిచే 1922 మే నెలలో స్థాపించబడిన ఆయుర్యేద ధర్మవైద్యశాలయు గతకాలము జూను నెలలో ఇన్స్టిట్యూటులో స్థాపించబడిన (వ్రాంచి ఆయుర్యేదవైద్యశాలయు జయప్రసాదగాజరుచున్నవి. అట్లు పనిచేయుచున్న వైద్యుల ఆయుర్యేదవికారం చావరి రామనూరిశాస్త్రిగారు కడుసవర్ణులను శ్రద్ధతోను రోగుల కావశ్యమునిచ్చుచున్నారు. మాపురు వైద్యభిజ్ఞానులు ఇతర ప్రముఖులు వైద్యశాలను దర్శించి సుతిపత్రముల నొసంగి యున్నారు. రాజమహేంద్రవరములో జరిగిన 13 వ అఖిల భారత ఆయుర్యేద మహాసభాభ్యర్థుల వైద్య పంచాసనకె. వి. కవడె, దివానుబహద్దరు దురిశేట్టి శేషగిరిరావు, వైద్యరత్న కవిరాజు జోగ్గదనాధనేను (కలకత్తా) పండిత చిలకపార్తి లక్ష్మీవరసి హంపంతులు; డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీవతి, సబుజ్జెట్టి సి. వి. రెడ్డి, జిల్లామునసబు యన్. కృష్ణమాచారి, యం. రి. పి. హెచ్. డింగ్లూ మున్నగువారు వైద్యశాలలో జరుగుచున్న పనిని ప్రశంసించిరి వైద్యశాలకు స్వంతభవనమును వనమూలలో లోటులు అననరమని డాక్టరు లక్ష్మీపతిగారు సూచించిరి. ఆయుర్యేదపాఠశాలను మ్యునిసిపాలిటీవారు స్థాపించుట మంచిని కృష్ణమాచారిగారు వ్రాసిరి. ఈక్రిందిఅంకెలు వైద్యశాలభివృద్ధి సూచించుచున్నవి.

సంవత్సరము	రోగులసంఖ్య
1922 - 1923	85859
1923 - 1924	88291
1924 - 1925	41675
వ్రాంచి వైద్యశాల	
1924 - 1925	28970

హిందువులు, మహమ్మదీయులు, క్రైస్తవులు, అన్ని వర్ణములవారును వందులను తీసికొనుచున్నారు. అనేకపండిత పంచములమాడ చికిత్సను బహిరి.

చెన్నపురి బజారుధరలు

1925-వ సం. ఆగస్టు నెల 21-వ తేదీ శుక్రవారము

1. భాగ్యములు

బజారులు బా 1-కి రు. 20 0 0 మొదలు 42 0 0 వరకు

వివిధములు	బజారులు	మొదలు	వరకు
మనుమ తేనెలిపి	బా 1-కి	14 0 0	15 0 0
నెల్లూరిపి	బా 1-కి	15 8 0	16 0 0
డిల్లి	బా 1-కి	16 0 0	17 0 0
రాగులు	బా. 164 బస్తా 1-కి	8 12 0	9 0 0
నూపులు	బా 1-కి	20 0 0	24 0 0

2. పన్నుధాన్యములు

కందులు	బస్తా 1-కి రు. 205	12 8 0	13 8 0
నెనగలు	బా 1-కి	12 0 0	12 8 0
పెనలు	బా 1-కి	14 0 0	15 0 0
మినుములు	బా 1-కి	15 4 0	16 8 0
ఉలపలు	బా 164	8 8 0	9 0 0

3. నూనెవస్తువులు

నూపులనూనె బా 1-కి	154 0 0	155 0 0
నెయ్యి మ 1-కి	14 0 0	25 0 0
కొంబాపురంబేరు నెనగపప్పుబా 1-కి	61 0 0	63 0 0
ఇతరప్రదేశము	56 0 0	59 0 0
వేరు నెనగనూనెగానుగ బా 1-కి రు. 182 మి. క. నూనె	129 0 0	
అముదము బా 1-కి	118 0 0	120 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	100 0 0	
కూరపసుపు	45 0 0	50 0 0
మిరపకాయలు (గుంటూరిపి) బా 1-కి	100 0 0	110 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి	రు. 45,50	
కాళహ స్తిపాయకట్టు	50,55	
తెల్లము బా 1-కి	రు. 40 0 0	55 8 0
చింకపండు బా 1-కి	50 0 0	77 0 0

5. ఇనుము

పట్టారకం బా 1-కి	29 0 0	33 0 0
చదరం	30 0 0	34 0 0
రవుండు	35 0 0	50 0 0

6. లోహములు

వెండి 100 తులంకు	71 0 0	74 0 0
బంగారము, తులము 1-కి	21 4 0	21 8 0
సవరము 1-కి	18 7 8	
ఇత్తడి బా 1-కి	265 0 0	267 0 0
రాగి డిటా	284 0 0	286 0 0
అస్కాచక్కెర 226 పా. గలవి	30 14 0	31 2 0

7. దూది

బోండావెట్టు బా 1-కి	రు. 800 0 0	
పల్నాడు దూది	215 0 0	

8. నూలు

కోయిల్ పట్టి నెం 10½ పెట్టె 1-కి	7 0 0	
మధుర నెం 12½ పెట్టె 1-కి	4 12 0	
పుల్లూరు యేనుగ నెం 8½ పెట్టె 1-కి	7 4 0	
నూళియేనుగ నెం 20	9 8 0	
ఎద్దాక్ నెం 24½	9 12 0	
14½ క్విల్క్ పట్టి	7 8 0	
నెం 20 పెన్ని సింహం యీటె	9 4 0	
నెం 22	9 12 0	
నెం 12½ పెన్ని సర్కుసు	8 0 0	
నెం 14½	8 4 0	
నెం 12½ అల్లెపు	7 2 0	
నెం 12½ కొయిలుపట్టి	7 3 0	
నెం 22½ రంగవిలాస	9 8 0	
నెం 14½ రాధాకృష్ణుడు	7 4 0	

ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రిగారి

శ్రీ ఫలామృత తైలము

మొదలగు చలనచిత్రములు, తలనొప్పిల మాన్యును.

6 బొట్టుల సీసా వెల రు. 1-4-0

2132 ఆయుర్వేదనిలయము, బెజవాడ.

Powell's Extract of Golden

(4321)

పవలుగారి అమోఘమైన గెనో

నెగరో గమునకు

అద్భుతమైన గుణ మిచ్చును.

ఆంగ్ల ఆయుర్వేద ఔషధములనుండి తయారుచేయబడినది.

సెగరో గము, మేహరో గములు, మూత్రాశయము, మూత్ర పిండములయొక్క వాపు, శుక్ల నష్టము, బలహీనము, వీపులో నొప్పి మొదలగు వాటిని ఇది నమ్మకముగా కుదుర్చునట్టి దివ్యౌషధము.

గుణము: 6 మోతాదుల గెనోను పుచ్చుకొనిన తక్షణమే ప్రవణము తప్పక నిలుచును. మరియు మూత్రసంబంధమైన చిక్కులన్నియు మాయమగును. మూత్రమందుండు మంటకూడ తగ్గును. దానియొక్క గుణము తెలియుటకై ఒకసారి దానిని వాడవలెను.

శీత్యమైన వ్యాధికి బుడ్డి నెం 1 ఒకటికి ధర రు. 1-4-0.

దీర్ఘవ్యాధికి బుడ్డి నెం 2 ఒకటికి ధర రు. 1-8-0

మా దివ్యౌషధములను సుప్రసిద్ధమైన దుకాణము లన్నిటిలోను దొరకును.

మా చిత్రవిచిత్రపు క్యాటలాగునకై వ్రాయుడు.

ఉత్తరము లన్నియు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

N. Powell & Co.,

Manufacturing Chemists,

Lamington Road, BOMBAY

జర్మనీ వారి కి మూల వ్యాధి నివారించుట ఎట్లు తెలియును.

ప్రపంచమందు అంతటను వేనవేలమంది హడెన్ సాను వాడి స్వస్థత చెందియున్నారు.

గొప్ప జర్మనీ మూలవ్యాధినివారణి. బర్లిన్ షేట్టు విశ్వవిద్యాలయ క్లినిక్ నందు మూలవ్యాధికి గల ఔషధము

హడెన్ సాన్ యొక్క టేబుల్. హడెన్ సా తిప్పక మూలవ్యాధిని ఎండబెట్టి, రాలునట్లు చేయును.

ట్యూబును కొనుడు. ధర 1 కి రు. 2-4-0 ప్రత్యేక స్నాటుతో పెద్దపెజ్జాది గలదు. పూర్తిగా తృప్తి తీసికొనే ప్రకము వాపసీయబడును.

చురుకుగా పనిచేయునట్టి ఏజంట్లు కావలెను.

Sole Agents:—THE INTERNATIONAL TRADERS,

1961 Sankdi Street.

Telegram.—"Special."

AHMEDABAD

Agents for Andhradesa:—Mr. K. A. RAJU, Goraga, Post Vissakoderu,

Tp. Bhimavaram Kistna Dt.

Agents for Madras Presidency:—

Mesers, DADHA & Company, Esplanade, MADRAS.

Agents for Mysore & Goorg:—

Messrs JONES & Co., No. 5, Gundopenth Street, Bangalor ity.

AGENTS for Travancore:—

KRISHNA & Company, Trivandrum.

కస్తూరి మాత్రలు

50 మాత్రల డబ్బీ 1-కి రు. 0-10-0

ఇవి స్వస్థమగు నేపాళదేశపు కస్తూరి, హంచి గోరోజు నము, ఆదిపచ్చికాన, పావుదారు, మంచికుంకుమపువ్వు మొదలగు వాటితో తయారుచేయబడినవి. ఇవి శైత్యము, శైత్యభారము, శైత్యజ్వరము చికిత్సారము, సన్నిపాతము, ఆజీర్ణము, వాంద్యము మొదలగువాటికి ఉపయోగపడును. చంటికిల్లల, అజీర్ణము వగైరె రాలను వెంటనే మాన్యును. ప్రతివారును సామాన్యముగ వాడ

తగినవి. ప్రతిగృహమున నుండవలసినవి. ముఖ్యముగ పిల్లలుగల గృహమునం దుండవలసినవి.

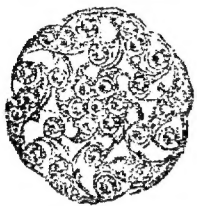
కర్ణశూల హరి

వెల సీసా 1-కి రు. 0-6-0

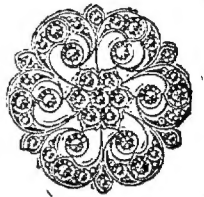
ఈ ద్రావకమునలన చెవిపోటు, చెవినుండి చీము కాలు ట, చెడిదిబ్బడ మొదలగునవి వెంటనే నయమగును. 5, 6 బొట్లు ను చెవిలో పోసిన, బాధ వెంటనే తగ్గును. అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి

అమృతాంజనము

చక్కనిడబ్బీతో నహా సీసా 1-కి ర్వు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్వు 6-4-0. ప్ర తియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు లేక, బొంబాయి

న మ్మ క మ గు క్రొత్త మాదిరి న గ లు దొ రు కు స్థా న ము
ది ఆంధ్రజ్యోయ్యలరి మాన్యుపాక్చరింగు కంపెనీ,

హెడ్ క్వార్టర్స్: బెజవాడ, బ్రాంచి: 51, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.
మాన్యు అనేకరకములు జడబిళ్ళలు, నాగరములు, క్లిష్టములు, ఉంగరములు, చంపనములు, పలురకములగాజులు, ఇవిగాక వెండిహజారులు, గిన్నెలు, కాలుగొలుసులు మొదలగునవి సిద్ధముగానున్నవి. నచ్చనివి వాపసు తీసుకొనబడును.
ప్రొమోటర్లు: కాకుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరి, శనగపాటి కోటయ్య అండు బ్రదర్సు.

(1)

క ర ం చ ం దు చ బి ల్ దా ను
బ ం గా రు, వెం డి న గ ల వ ర్త కు లు, సా వు కా రు వే ట, మ ద్రా ను. 1911
ద ర ఖా స్తు పం పి న క్యా ట లా గు ఉ చి త ము గా పం ప బ డు ను.

మీ వెంట్రుకలను వెంచుడు.

మీయొక్క శరీరమును ఎటుల పోషించుచుంటిరో అటులనే మీరు మీ వెంట్రుకల విషయములో గూడ ప్రస్తుత శాస్త్రీయమైన పరిశోధన ననుసరించి పోషింపవలెను.

కామినియా నూనె

(రిజిస్టర్డ్)
కామినియా నూనె ప్రసిద్ధి కెక్కిన వస్తువులే శాస్త్రీయ ముగా రియోరుచేయబడినది. ఇది శిరోజములు పెంచుటకు గాను మంచివస్తువు. ఇది వెంట్రుకలయొక్క మొవళ్లకు కావలసిన సహాయమును చేయుచు పోషింపుచు నుండును. దానిని ఉపయోగించినయెడల యిదివరలో రాతిపోవుచున్న వెంట్రుకలను రోపొకుండ కాపాడును, చుండు మొవలకు వానిని కలలో కలుగ నియ్యకుండ కాపాడుటయే గాక, వెంట్రుకలను పట్టునలె, వుచ్చునలె, అంచముగాను పెంచును. అంతిమే గాక ఇది చర్మమును శుభ్రముగా నుంచి మెరుగునగు చల్లదనమును కలిగించి శుభము నిచ్చును. ఇన్ని మంచిదానాలు కలిగిన యీ కామినియా నూనె స్త్రీలకు, పురుషులకు, పిల్లలకు రుచునానము. దానియొక్క ఆధిక్యమునకుగాను, కెన్నపురి ప్రవర్తనములోను, డిస్కా హె ఆఫ్ మెరిట్స్ కెన్నపురిలోను, అలహాబాదు ప్రవర్తనములోను బంగారు పతకములను బహు

తిగా నొసంగిరి. ఒక బుడ్డి ధర 1-0-0. ఖర్చులు 0-6-0 ఎక్స్ ఛాంజ్. 3 బుడ్డు ధర 2-10-0. ఖర్చులు 0-12-0 ఎక్స్ ఛాంజ్.
పై కామినియా నూనె ప్రతిన ర్తకునివ్వను, పట్టుమలయందును, పల్లెలోను విక్రయింపబడును. కేవలము సోల్ డిస్ ట్రిబ్యూట్-ఆంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ 155 జమ్మానుడి, బొంబాయి అని గ్రాహక మీకు ఏ సువాసన ద్రవ్యము లేక అత్తరు కావలసియున్న ఆహోదిల్ బహారుకు వ్రాయుడు.

ఆహోదిల్ బహారు అత్తరు లన్నిటిలోను ఉత్కృష్టమైనది. ఇది సువాసన ద్రవ్యముగాను, అత్తరుగాను గూడ ఉపయోగపడును. కొన్ని మక్కలను మీ చేతి దుమలమీద చల్లినయెడల కనునీయమైన సువాసన అన్ని దిశలను వ్యాపింపును. ఇది దీనియొక్క ఆధిక్యమునకు కలకత్తా ప్రభుత్వములో బంగారుపతకమును బహుసెను.
1/2 అవున్సు బుడ్డి ధర ర్వు 2-0-0 | 1 గ్రాం బుడ్డి ధర ర్వు 0-12-0
1/2 అవున్సు బుడ్డి ధర ర్వు 1-4-0 | వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము 0-6-0

సోల్ డిస్ ట్రిబ్యూట్: — ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ, 155 జమ్మానుడి, బొంబాయి.

రత్న పురుష లేహ్యం

శుక్లవస్త్రమును పోగొట్టి బలముగలుగజేయు అద్భుత లేహ్యం. ఏకారణముచే సంభవించిన శుక్లవస్త్ర మైనను పారదోలు నని అనేకులు కొనియాడినారు. మేహమునల్ల వచ్చినవర్గు, మూత్రరోగములుమాత్రా తగ్గును. డబ్బీ రు 3-4-0.

(క్రవ్యా ధి) 1963

అశీర్వమును పోగొట్టి అన్న వారునట్లు చేయుటయే గాక మంచిజరగాన్ని కలుగజేయును. తులం 1 కి ర్వు 1-0-0. పట్టాభిరామ వైద్యశాల గోదావరి జిల్లా (రాయనరం)

మాన సోల్లా సి సి మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (నది అణాలు)
వెలసలభము! (పోట్టుఖర్చును ప్రత్యేకము) సుమధిక్కు!
శరీరములో ఉష్ణాధిక్యముచే కలిగిడి వైద్యకాకల కీమాత్రలు దివ్యావృత్తిము. అశీర్వము, అరుచి, ఆపులించుట, అగ్నిమాంద్యము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల యందు బలక్షయము, వికల్పము, పాచ్యములు, శిరస్సు, ప్రేక్ష, అస్థులు మొదలగువానియందు గలిగిడి నొప్పలను పోగొట్టి జేహమును మంచి ఆరోగ్యమునకు దెచ్చును.
ఈమాత్రలు మేహవారినొప్పలను వెంటనే మాన్యును. ఇందు అనేక ఓషధులు చేరినవి. అనుభవముగల ఔషధ సుఖమైనవని వరమహంసక్రియ యని చెప్పవచ్చును. ఒక్కసారి వాడిచూచిన విజయము తెలియగలదు.

చిరునామా: — (1073)

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం,

పోస్టు నిడుమోలు, ఎలకుర్రు, కృష్ణా జిల్లా.
చందుకుసూనె సీసా - కి 0-6-0
ఈ మాత్రము రాచిన మందు, సోట్టురాలంటి, జిల గోకుమపుండు మొదలగునవి మానును. దీనివలన వెంట్రుకలకు హాని గలుగక చక్కగ తెరుగ గవు.
అమృతాంజనం డిపో, మద్రాసు - బొంబాయి